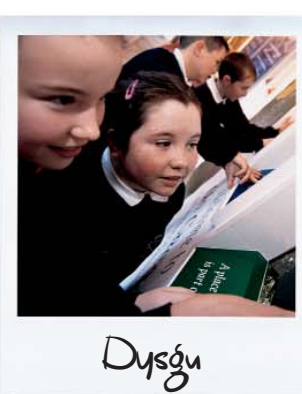


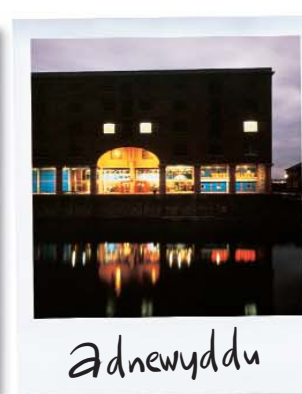
Cynnal



Ɔwerthfawrogi



Dysgu



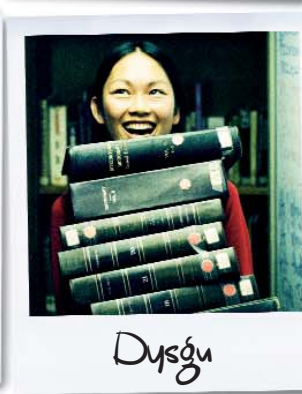
Adnewyddu



Mwynhau



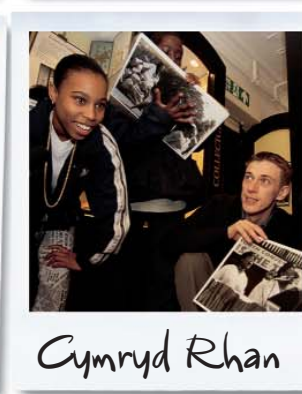
Cymuned



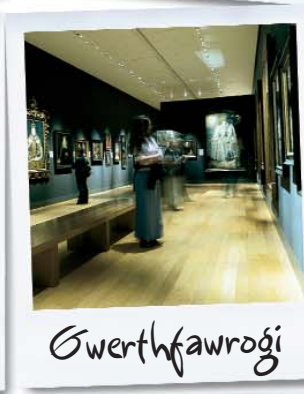
Dysgu



Cadwraeth



Cymryd Rhan



Ɔwerthfawrogi



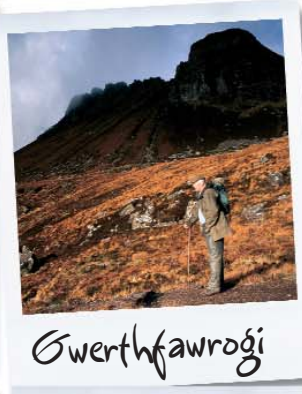
Ɔwerthfawrogi



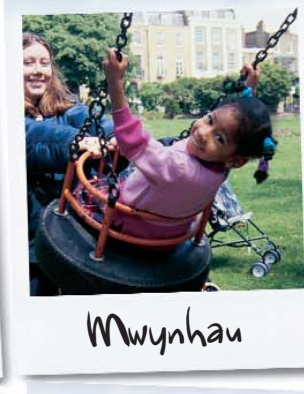
Ɔwirfoddolwyr



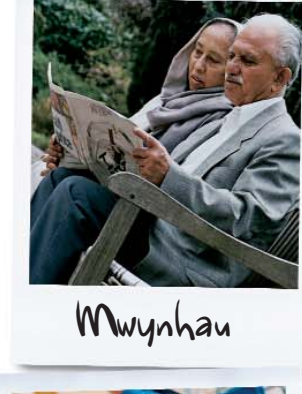
Cyfleoedd



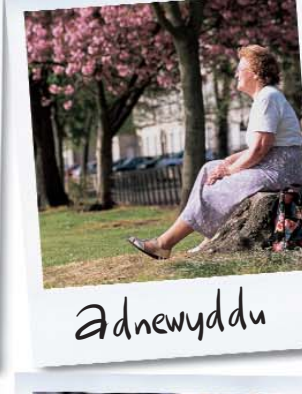
Ɔwerthfawrogi



Mwynhau



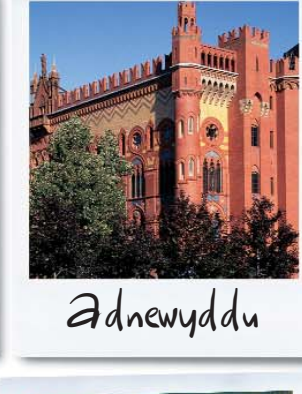
Mwynhau



Adnewyddu



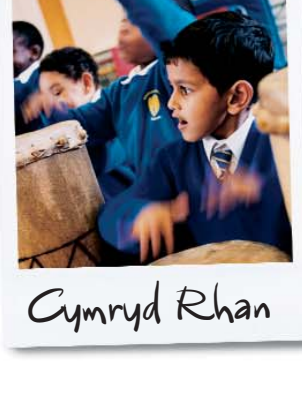
Diolch



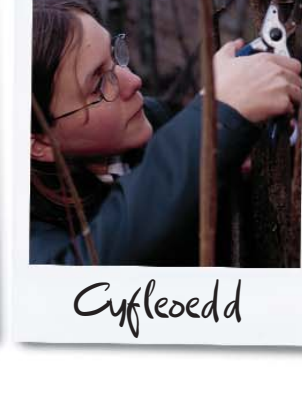
Adnewyddu



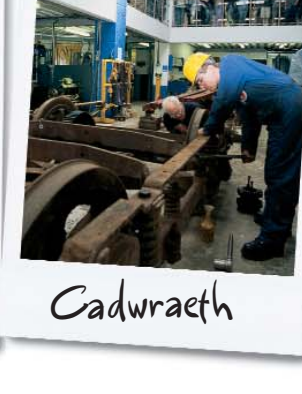
Dysgu



Cymryd Rhan



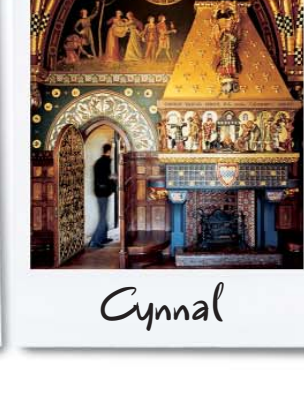
Cyfleoedd



Cadwraeth



Cymuned



Cynnal

1 Cyflwyniad gan Liz Forgan,  
Cadeirydd Cronfa Dreftadaeth y Loteri  
3 Ymrwymiadau Grant 2002–2003  
4 Adolygiad o'r flwyddyn  
10 Camlas Kennet ac Avon  
12 Rhestr o Ddyfarniadau 2002–2003  
32 Neuadd Annesley  
34 Cynnydd ar Brosiectau +£5 miliwn  
36 Rhodfeydd Rhaffau Lerpwl  
38 Datganiad Cydymffurfio  
38 Cyfarwyddiadau Ariannol a Pholisi

41 Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
41 Rhagair  
42 Datganiad o Gyfrifoldebau'r  
Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr  
42 Datganiad ar Reolaeth Fewnol  
44 Barn Archwiliad o NAO am Gyfrifon  
Cronfa Dreftadaeth y Loteri  
45 Cyfrif Incwm a Gwariant  
46 Mantolen  
47 Datganiad Llif Arian  
48 Nodiadau i'r Cyfrifon  
56 Perfformiad yn erbyn Targedau Allweddol  
yn y Cynllun Strategol  
59 Canlyniadau Monitro Cyflogaeth  
IBC Ymddiriedolwyr, Pwyllgorau a Chynghorwyr

# Cyflwyniad

Gan Liz Forgan, Cadeirydd Cronfa Dreftadaeth y Loteri



Ddaw yna amser byth pan fydd Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn dod yn agos at fodloni'r galw mawr am ein cefnogaeth o bob cwr o'r sector treftadaeth? Yn bendant, nid yw wedi digwydd eto. Bydd y dasg o sicrhau dyfodol cynaliadwy ar gyfer yr asedau amhrisiadwy a gynrychiolir gan gasgliadau amgueddfeydd ac adeiladau Prydain, gan ei thirweddau naturiol, ei pharciau a'i hamgylchedd hanesyddol ac adeiledig yn parhau i ofyn am lawer iawn o fuddsoddi.

Ond weithiau mae hi'n haws gweld beth sy'n dal i fod angen ei wneud na chael syniad o'r effaith gronol anferthol mae wyth mlynedd o nawdd Treftadaeth y Loteri eisoes wedi'i chael ar ein bywyd cenedlaethol. Mae toeau a oedd yn gollwng wedi cael eu diogelu, casgliadau gwerthfawr wedi'u diogelu, lifftiau nwyddau a systemau aerdymeru wedi'u gosod, rhywogaethau prin wedi'u gwarchod, tirweddau arbennig wedi'u hachub, llwybrau addas i gadeiriau olwyn wedi'u creu drwy adeiladau a gerddi, eglwysi, llyfrgelloedd, pyllau, pirau, a hen gampweithiau yn cael eu coleddu a'u hadfer a'u gwneud yn ddiddorol

ar raddfa eang ledled y DU. Mae pobl sy'n chwarae'r Loteri wedi rhoi rhodd wych i ni bob un.

Yn erbyn y cefndir hwn, mae rôl CDL yn ymwneud â llawer mwy nag arian. Pobl sy'n galluogi ydym ni yn hytrach na phenaethiaid, ond rydym wedi cronni profiad unigryw rydym yn ceisio ei roi yn y grochan i wneud i'r arian weithio'n galetach. Rydym yn cefnogi ymgeiswyr gyda chynghor arbenigol, bwcedi o ddŵr oer lle bydd yn briodol, ac ymagwedd strategol tuag at flaenoriaethu. Gall ein cyfrifoldebau ar draws y dreftadaeth gyfan – adeiledig, naturiol ac anghyffwrdd – ddod â gweledigaeth integredig ddefnyddiol i'n partneriaeth ag asiantaethau statudol. Gallwn fod yn fforwm niwtral i ddod â phobl at ei gilydd i feddwl ar raddfa eang. Gallwn ddefnyddio'n nawdd i fynnu arfer gorau mewn cynaladwyedd ac i ganolbwyntio ar bobl yn hytrach na brics a mortar. Ar y cyd â'n hymgeiswyr, rydym wedi gweithio tuag at olwg ehangach, fwy cynhwysol ar dreftadaeth a fydd, gobeithio, yn ei wasanaethu'n dda am flynyddoedd maith i ddod.

Wrth i ni ddod i ddiwedd blwyddyn gyntaf ein Cynllun Strategol newydd, mae'r thema hon o bobl yn cymryd rhan mewn treftadaeth yn dod i'r amlwg. Mae rhai o'r prosiectau rydym yn eu hariannu, fel ymwneud y gymuned Hindw leol yn yr ail-arddangosiad o gerfluniau Hindwaidd yn Amgueddfa ac Oriol Gelf Brighton, neu Gwreiddiau Ifanc, ein menter dreftadaeth arloesol ar gyfer rhai rhwng 13 a 20 oed, wedi'u cynllunio i ehangu'r etholaeth dreftadaeth, i fynd y tu hwnt i'r rhwystr 'nid ar ein cyfer ni mae treftadaeth'. Mae eraill yn seiliedig ar yr hyn mae pobl eu hunain yn ei adnabod fel eu treftadaeth ddiwylliannol – er enghraifft, y Fenter Treftadaeth Leol, y cynllun dosbarthu ar y cyd Arian i Bawb, a nifer o ddigwyddiadau a gweithgareddau a gynhelir fel rhan o'r Mis Hanes Du blyneddol.

Rydym yn rhagweld y bydd mwy o gymryd rhan mewn treftadaeth yn creu nifer o fanteision. Bydd y syniad o 'dreftadaeth' yn cael ei ehangu a'i gyfoethogi; bydd arian y Loteri yn cyrraedd mwy o bobl; ac wrth iddynt weld eu hymdrech eu hunain i chwilio am ystyr a gwerth yn cael ei adlewyrchu mewn treftadaeth, bydd ei ddyfodol yn fwy diogel.

Yn ystod 2002, bu i ni agor saith swyddfa newydd yn rhanbarthau Lloegr a phenodi staff datblygu yn ein holl swyddfeydd. Mae ein timau datblygu newydd yn gweithio'n agos gyda chymunedau lleol ledled y DU

i'w helpu i gael gafael ar arian Loteri. O ganlyniad i lwyddiant ysgubol ein pwyllgorau yn rhanbarthau Lloegr, Cymru, Gogledd Iwerddon a'r Alban, rydym wedi codi'r cyfanswm grant y gallant ei gymeradwyo o £1m i £2m. Y llynedd, bu i ni gyfrannu at 'Adolygiad o Ddosbarthiad Loteri' gan y llywodraeth, ac edrychwn ymlaen at ymateb i'r Papur Gwyn sydd i gael ei gyhoeddi yn 2003.

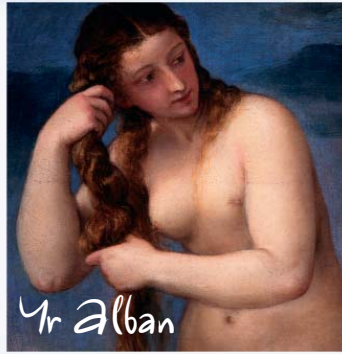
Hoffwn ddiolch yn arbennig i Anthea Case, a ymddeolodd ym mis Mawrth 2003 fel Cyfarwyddwraig Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a Chronfa Dreftadaeth y Loteri. Yn ystod saith mlynedd wrth y llyw, arweiniodd Anthea ddatblygiad CDL o'i gyfnod cynnar iawn drwy nifer o gyfnodau o dyfu ac aildrefnu. Diolch i'w harweiniad hi, i raddau helaeth, mae CDL bellach mewn safle hyderus i wynebu her ein Cynllun Strategol pum mlynedd newydd. Diolch, hefyd, i'n Hymddiriedolwyr, yn arbennig Robert Boas a Patricia Lankester, a ymddiswyddodd eleni, ac i'n holl staff am eu cymorth wrth ehangu gorwelion treftadaeth.



**Liz Forgan**  
Cadeirydd



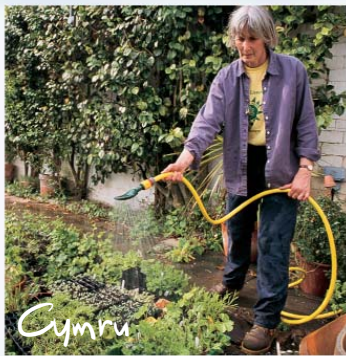
Grantiau 87  
Gwerth £11.9m



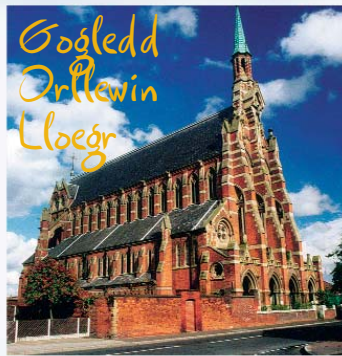
Grantiau 192  
Gwerth £27.7m



Grantiau 194  
Gwerth £12.7m



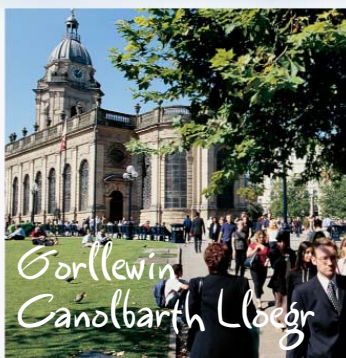
Grantiau 140  
Gwerth £8.6m



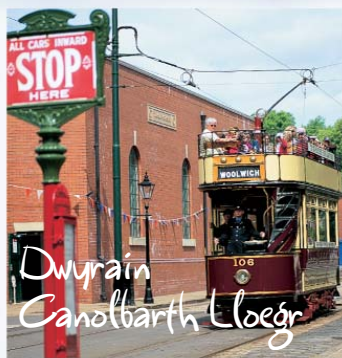
Grantiau 245  
Gwerth £38.0m



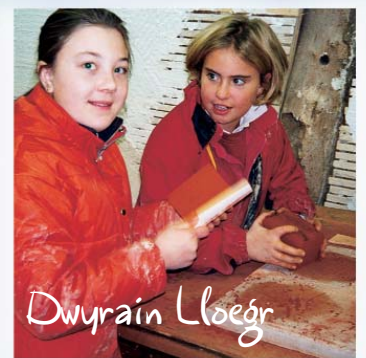
Grantiau 218  
Gwerth £36.5m



Grantiau 242  
Gwerth £28.1m



Grantiau 217  
Gwerth £27.5m



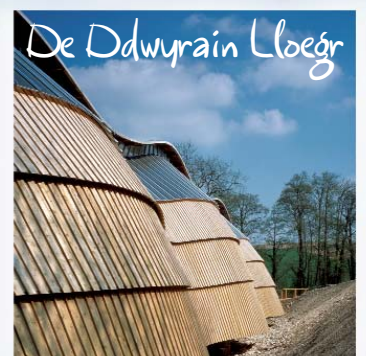
Grantiau 331  
Gwerth £13.8m



Grantiau 258  
Gwerth £67.5m



Grantiau 313  
Gwerth £63.3m



Grantiau 258  
Gwerth £30.9m

# Adolygiad o'r Flwyddyn



< Gweithdy gwneud masgiau yn yr Amgueddfa Plentyndod, Bethnal Green – rhan o raglen o weithgareddau a digwyddiadau a ariannwyd gan CDL ar gyfer Mis Hanes Du ym mis Hydref 2002.

Digwyddiad cofiadwy cyntaf 2002–03 oedd lansio'n Cynllun Strategol pum mlynedd newydd, *Ehangu Gorwelion Treftadaeth*, ym mis Mai. Mae hyn yn ganlyniad i ymgynghori helaeth ac mae'n nodi'n fanwl sut y bydd CDL yn adeiladu ar brofiadau a llwyddiannau ein wyth mlynedd cyntaf, gan gyflwyno amrywiaeth o welliannau mewn gwasanaethau i'n partneriaid, i bobl sy'n gwneud cais am nawdd ac i'r rheiny sy'n mwynhau'r prosiectau sy'n dilyn.

Yn ystod 2002–03 cyfrannwyd dros £366m gennym i fwy na 2,600 o brosiectau. Ers 1995, mae CDL wedi rhoi dros £2 biliwn i thua 12,000 o brosiectau ledled y DU. Mae hyn wedi arwain at ddenu swm tebyg o arian ar gyfer treftadaeth o ffynonellau eraill. Yn y

blynyddoedd sydd i ddod, rydym yn bwriadu dyrannu gwerth tua £350m o grantiau. Er bod hyn yn mynd y tu hwnt i i'n hincwm disgwyledig ar gyfer 2003–04 o tua £80m, mae'r amser cyflwyno hir ar gyfer prosiectau cyfalaf mawr yn golygu bod nawdd ar gyfer y rhain yn cymryd amser i gyrraedd. Fel y gallwn reoli'n llif arian yn hyblyg, yn ychwanegol at sicrhau y gall prosiectau da fynd yn eu blaenau, bydd rhywfaint o or-ymrwymo adnoddau yn y fan hon yn lleihau'r swm sy'n weddill heb ei wario gan CDL yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Cenedlaethol.

Roedd prosiectau a oedd yn dathlu eu cwblhau eleni, diolch i gefnogaeth CDL, yn cynnwys Prosiect Pentir Whitby yng Ngogledd



< Ymwelwyr yn edrych ar Aber Fal o dŵr Amgueddfa Fôr Genedlaethol newydd Falmouth.

Swydd Efrog (£5.6m), yr amgueddfa a'r ganolfan ymwelwyr newydd yn Sutton Hoo, Suffolk (£3.6m), ac adnewyddu oriel gelf enwog Lerpwl, y Walker (£4.2m). Mae'r rhain i gyd yn cyfuno adnoddau o ansawdd uchel ar gyfer gofâl am dreftadaeth a'i arddangos, gyda gwelliannau eang ar gyfer ymwelwyr. Mae dyfarniadau newydd eleni yn adlewyrchu ymrwymiad sylweddol a pharhaol CDL ym mhob un o'r prif sectorau treftadaeth: er enghraifft, cafodd Ymddiriedolaeth Bywyd Gwylt yr Alban £3.69m ar gyfer rhaglen bum mlynedd yn cynnwys 94 o warchodfeydd natur; cafodd datblygiad amgueddfa fwyaf Cymru ers yr 1980au – Amgueddfa Môr a

Diwydiant Abertawe – £10.63m, a bydd grant o £3.6m yn helpu adfer y Roundhouse yn Camden, gan ddarparu adnoddau addysgol a diwylliannol newydd cyffrous ar gyfer Llundain.

Ar yr un pryd, aeth cyfran uwch nag erioed o'n grantiau, o ran nifer ac arian, i brosiectau llai. Mae tua 40% o'n grantiau am symiau o lai na £100,000. Mae *Eich Treftadaeth*, ein rhaglen sydd wedi'i symleiddio ar gyfer grantiau o lai na £50,000, yn ei gwneud hyd yn oed yn haws i grwpiau cymunedol wneud cais. Cododd y dyfarniadau grant *Eich Treftadaeth* o 97 yn 2001–02 i dros 400 yn 2002–03; yng Ngogledd Ddwyrain Lloegr, cynyddodd y ceisiadau am grantiau *Eich Treftadaeth* 500% yn y cyfnod hwn.

Mae'r grantiau hyn yn helpu cymunedau ledled y DU i ymgymryd â phrosiectau o werth a phwysigrwydd lleol gwirioneddol, fel trawsnewid Ysgoldy Madden, ger Keady, Swydd Armagh, i ddarparu canolfan gymunedol. Ar ynys anghysbell Grimsay, yn yr Hebrides, mae'r grant *Eich Treftadaeth* cyntaf yn yr Alban yn helpu adfer cwch pysgota traddodiadol lleol yn ogystal a chadw'r medrau sy'n dal yn hanfodol i economi pysgota'r ynys yn fyw.

Rydym hefyd wedi cyflwyno *Grantiau Treftadaeth*, proses wedi'i symleiddio i wneud cais unigol ar gyfer pob grant o fwy na £50,000. I bontio bwlch oedd yn achosi anhawster mawr i rai ymgeiswyr, rydym wedi cyflwyno grantiau cynllunio prosiectau i gynorthwyo'r broses o ddatblygu prosiectau cymhleth. Rydym yn helpu mwy o bobl ar y cychwyn cyntaf wrth baratoi ceisiadau hefyd, ac mae'n timau datblygu wedi creu cysylltiad newydd â channoedd o gymunedau ledled y DU.

## “Mae'r prosiect hwn i gyd yn ymwneud â chau'r bwllch rhwng pobl – mae'n dangos sut y gallwn ni ddatblygu dealltwriaeth lawer gwell drwy ymdrechu.”

Stanley Robertson,  
Arweinydd y Prosiect,  
Prosiect Hanes Llafar Teithwyr yr Alban (Scottish Travellers Oral History Project)



< Mae Prosiect Amgylcheddol Ysgolion Ardal Cumnock yn galluogi staff a disgyblion o ysgol leol i archwilio tirwedd y gweundir o amgylch cymunedau mwyngloddio Dwyrain Ayrshire.

> Yng Nghôr y Cewri yn Wiltshire, mae grant o £1.18m gan CDL yn ariannu creu canolfan ymwelwyr ar gyfer dehongli, addysgu a mynediad i'r Safle Treftadaeth Byd hwn.



### CADWRAETH AC ADNEWYDDU

Er gwaetha cyflawniadau'r blynyddoedd diweddar, mae'r esgeulustod a dirywio anferth sydd wedi crynhoi ac sy'n wynebu llawer o dreftadaeth ddiwylliannol y DU yn parhau i fod yn fater o bryder taer. Mae ein nod cyffredinol o helpu diogelu a chynnal treftadaeth sydd mewn perygl yn cynnwys sicrhau dyfodol tymor hir adeiladau hanesyddol, tirweddau, gwrthrychau a chasgliadau, yn ogystal â ffurfiau anfaterol o'n treftadaeth ddiwylliannol, fel storïau, caneuon, iaith a medrau traddodiadol.

Drwy fentrau arbennig, fel ein Menter Treftadaeth Treflun, Rhaglen Parciau Cyhoeddus a Phartneriaethau Tirwedd, rydym yn hyrwyddo cadwraeth fel rhan annatod o adfywio gwlad a thref. Mae'r £11.5m rydym wedi'i ddsbarthu

**“Yn y degawdau wedi'r rhyfel, bu rhieni plant ag anawsterau dysgu yn brwydro'n galed i gael pobl i gydnabod anghenion eu plant. Nawr, mae'r prosiect hwn wedi rhoi rhyw fath o falchder iddynt, yn ogystal â chynyddu ymwybyddiaeth am faterion sy'n gysylltiedig ag anawsterau dysgu.”**

Sheena Rolph,  
Cydlynnydd y Prosiect,  
Adennill y Gorffennol

drwy Dreftadaeth Rhostir Yfory wedi cyfrannu'n sylweddol at adfywiad amgylcheddol, gan gyrraedd 72% o dargedau Cynllun Gweithredu

Bio-amrywiaeth y DU ar gyfer rhostiroedd yr iseldir:

Ar lefel leol, rydym yn parhau i fuddsoddi i adfywio adeiladau hanesyddol i'w defnyddio gan eu cymunedau presennol, ac i gefnogi rôl treftadaeth mewn adeiladu a chynnal cymunedau. Mae canlyniadau cynnar o'n harfarniad o brosiectau a gyflawnwyd yn ddiweddar (mae rhai yn grantiau a ddyfarnwyd rai blynyddoedd yn ôl) yn datgelu bod dim llai na 95.3% wedi bod o les i'r gymuned leol, gan gynnwys cyfleusterau cymunedol gwell a chyfleoedd i bobl gymryd mwy o ran yn eu treftadaeth.

### DYSGU A MYNEDIAD

Rydym eisiau sicrhau y gall pawb ddysgu am yr hyn y maent wedi'i etifeddu, yn ogystal â chael mynediad iddo a'i fwynhau. Rydym yn anelu at chwalu'r rhwystrau sy'n atal pobl rhag gwneud hyn, a gwneud yn siŵr bod treftadaeth ar gael i'r gynulleidfa ehangaf posibl.

O'r cychwyn, mae CDL wedi buddsoddi mewn nifer o fathau o brosiectau wedi eu cynllunio i wella mynediad i dreftadaeth – mynediad corfforol (e.e. lifftiau mewn adeilad, neu lwybrau wedi'u cyfeirbwyntio drwy warchodfa natur) a mynediad deallusol (e.e. arddangosfeydd amgueddfa gwell, neu fynediad ar-lein i adnoddau treftadaeth fel archifau a chatalogau). Hefyd, rydym bellach yn gwneud llawer mwy i gynyddu cyfleoedd ar gyfer dysgu am dreftadaeth. Rydym wedi rhoi £140m i brosiectau gyda chanolbwynt addysgol penodol, ac rydym yn annog pob ymgeisydd i feddwl am botensial addysgol eu prosiectau. O'r holl

brosiectau sydd wedi eu cwblhau a'u harfarnu ers Ionawr 2002, mae bron 70% wedi sôn am fuddiannau addysgol, a chreodd 42% ddarpariaeth well ar gyfer ymweliadau ysgol. Mae nifer o brosiectau wedi'u cynllunio i ddarparu cyfleoedd dysgu ar gyfer pobl o bob oed, fel y Prosiect Tirweddau Cymunedol sy'n cael ei redeg gan Brifysgol Exeter a Chyngor Sir Dyfnaint, sy'n anelu at ehangu ymwneud y cyhoedd ag archeoleg dirwedd fodern.

Mae'n Cynllun Strategol 2002–07 yn rhoi pwyslais newydd ar gefnogaeth i elfennau hyfforddi mewn prosiectau treftadaeth, fel y gellir diogelu medrau traddodiadol prin ac y gall pobl fynd ar ôl cyfleoedd ar gyfer hyfforddiant achrededig drwy gymryd rhan mewn prosiectau treftadaeth. Mae dysgu am draddodiadau diwylliannol wrth graidd

prosiectau hanes llafar a ariennir gan CDL, fel archif sain Cymraeg Merched y Wawr o brofiadau bywyd merched yng Nghymru'r ugeinfed ganrif.

#### **CYNNWYS POBL IFANC**

Mae arolygon wedi dangos bod pobl ifanc o dan 20 oed yn aml yn teimlo nad ydynt yn cael eu hannog i gymryd rhan mewn gweithgareddau treftadaeth y tu allan i weithgareddau'r ysgol. I helpu trechu'r teimlad nad yw treftadaeth 'ar ein cyfer ni' ac i ddatblygu ffyrdd newydd o edrych ar dreftadaeth, mae CDL yn ariannu amrywiaeth eang o gynlluniau a phrosiectau sy'n cynnwys pobl ifanc.

Lansiwyd Gwreiddiau Ifanc, ein cynllun grant ar gyfer prosiectau sy'n cynnwys rhai rhwng 13 ac 20 oed, yn 2001 gyda 34 o brosiectau peilot yng Ngorllewin Swydd Efrog. Ar y cyd, roedd y rhain yn cynnwys 12,500 o bobl ifanc a 60 o sefydliadau treftadaeth a'r celfyddydau, a sicrhawyd amrywiaeth sylweddol o gyflawniadau, gan gynnwys 30 diwrnod o ddarlledu radio, 21 arddangosfa ac 8 perfformiad. Drwy archwilio a dathlu eu

▼ Lansiwyd Gwreiddiau Ifanc yn yr Alban ym mis Hydref 2002 gyda digwyddiad arbennig yng Nghastell Craigmillar.



**“Fe fyddem ni wedi cyrraedd yno yn y pen draw, ond heb nawdd CDL byddai wedi cymryd blynyddoedd lawer yn fwy. Rydym yn amcangyfrif y bydd cerddwyr hirbell ac ymwelwyr eraill yn dod a thua £7m y flwyddyn i'r economi leol, felly, mae yna fuddiannau amlwg iawn o gychwyn y prosiect yn gynharach yn hytrach nag yn hwyrach.”**

David McGlade,  
Trefnydd y Prosiect,  
Llwybr Cenedlaethol Mur Hadrian

> Myfyrwr o Goleg Sir Gâr yn Sir Gaerfyrddin ar ymweliad i bobl ifanc ag anghenion arbennig a drefnwyd gan Fenter Treftadaeth Gerddi ac Addysg y Prosiect Gateway.



treftadaeth leol, dysgodd y cyfranogwyr ifanc fedrau newydd ac ennill mwy o hunanhyder. I nifer o'r bobl ifanc, Gwreiddiau Ifanc oedd eu hymwneud cadarnhaol cyntaf â hanes cymunedol a'u treftadaeth ddiwylliannol, gan helpu cynnwys pobl ifanc yn greadigol yn eu cymuned ehangach, i ehangu eu gorwelion addysgol ac i chwalu'r rhwystrau rhwng cenedlaethau.

O ganlyniad i lwyddiant y cynllun peilot, rydym wedi ehangu Gwreiddiau Ifanc, gan weithio gyda'r Asiantaeth Ieuenctid Genedlaethol i

ddelio â Lloegr gyfan, Cyngor Ieuenctid Gogledd Iwerddon, a gyda Scottish Youthlink yn yr Alban. Yno, hon yw'r rhaglen dreftadaeth genedlaethol gyntaf erioed ar gyfer pobl ifanc yr Alban. Mae Gwreiddiau Ifanc yn cynnig rhwng £5,000 a £25,000, a bydd CDL yn dosrannu gwerth £20m o grantiau i amcangyfrif o 240 prosiect Gwreiddiau Ifanc o amgylch y DU.

Rydym hefyd yn darparu nawdd sylweddol ar gyfer y Fenter Treftadaeth Leol (MTL), sy'n cael ei gweinyddu gan Countryside Agency yn Lloegr ac sydd ar hyn o bryd yn cael ei phrofi yn yr Alban. Mae'r cynllun hwn yn annog cymunedau lleol i nodi eu treftadaeth ddiwylliannol, gofalu

# “Mae adfer Camlas Kennet ac Avon wedi bod yn dasg enfawr, yn llawn her amgylcheddol, adeiladol a threftadaeth. Mae ei lwyddiant yn dangos yn glir rôl bwysig adfer dyfrffyrdd wrth ddod â buddiannau economaidd ac amgylcheddol i gymunedau.”

Dr George Greener,  
Cadeirydd,  
Dyfrffyrdd Prydain



< Mae'r eitem hon o Helfa Teigrod o'r Arfdai Brenhinol yn un o filoedd o ddelweddau o hanes Sicaidd sydd i'w gweld ar lein yn Amgueddfa Cyber y Siciaid ([www.sikhcybermuseum.org](http://www.sikhcybermuseum.org)).

amdani a'i dathlu. Mae cyfraniad gwirfoddolwyr ifanc yn ffactor allweddol yn llwyddiant nifer o brosiectau MTL, fel y cydnabyddir gan wobrwyon cenedlaethol newydd MTL ar gyfer Sêr Ifanc Treftadaeth, a lansiwyd yn 2002.

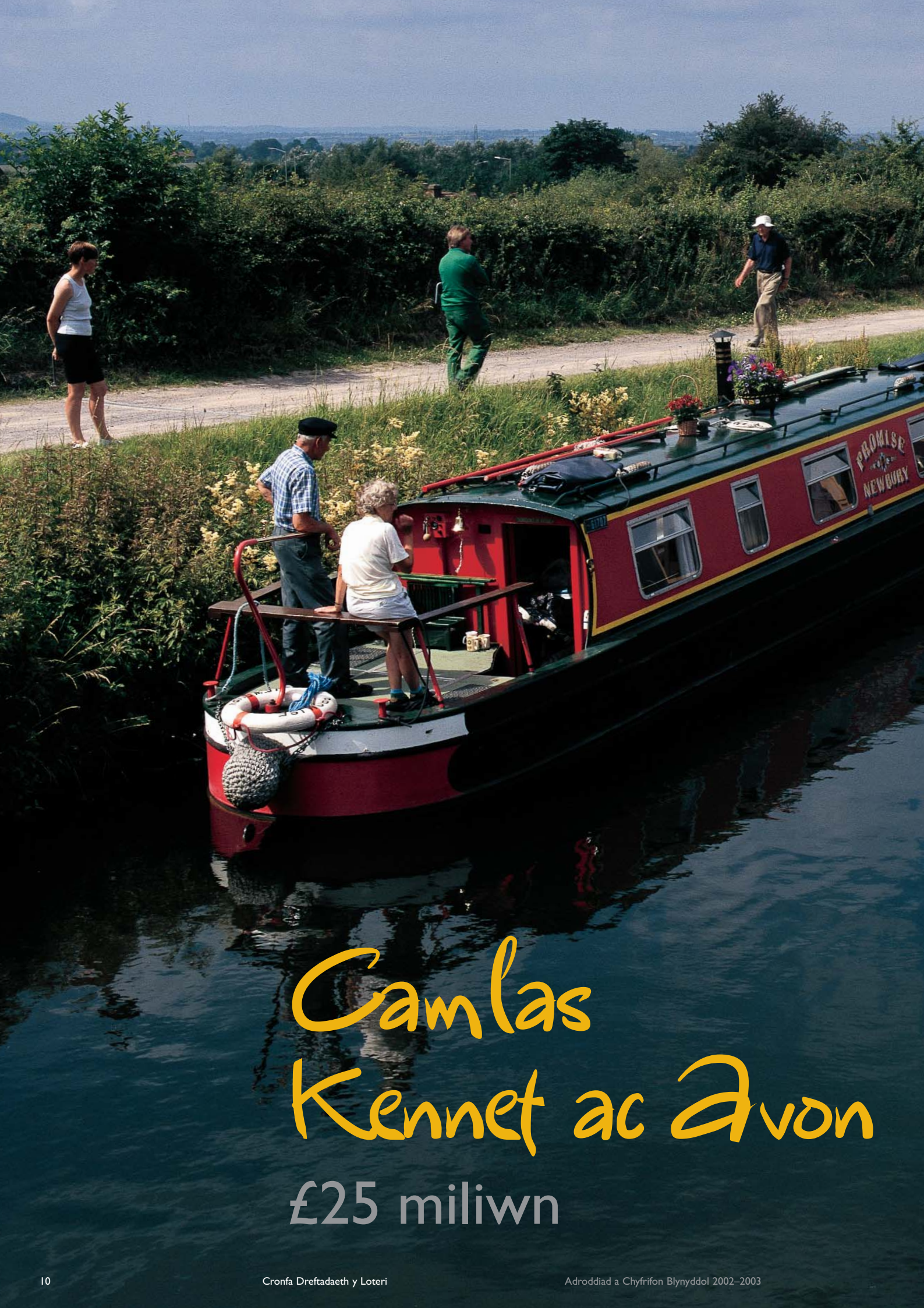
Y tu hwnt i'r rhaglenni arbennig hyn i roi grantiau, mae nifer o brosiectau unigol eraill a ariennir gan CDL yn canolbwyntio'n gryf ar bobl ifanc. Er enghraifft, mae Sefydliad Elphinstone, Prifysgol Caeredin yn rhedeg prosiect i gofnodi traddodiadau Teithwyr yr Alban, gan gynnwys gweithdai plant ar storïau a gemau traddodiadol.

## RHOI HWB I ECONOMIAU LLEOL

Er ei bod yn anodd mesur yn union gyfraniad economaidd prosiectau treftadaeth a buddsoddi mewn treftadaeth, nid oes amheuaeth bod treftadaeth mewn rhyw ffurf neu'i gilydd yn cynhyrchu llawer iawn o weithgaredd economaidd. Datgelodd data o arolygon a gynhaliwyd yn ystod y blynyddoedd diweddar bod safleoedd ac atyniadau treftadaeth ffurfiol wedi denu dros 150 miliwn o ymweliadau yn ystod 2000, ac ymweliadau blynyddol â pharciau gwledig a threfol hanesyddol yn cyrraedd cymaint â 400 miliwn. Gwneir tuag 20 miliwn o deithiau gwyliau a 1.4 biliwn o ymweliadau diwrnodau hamdden i gefn gwlad y DU bob blwyddyn.

Mae cyfran uchel o'r prosiectau rydym yn eu cefnogi yn dod â buddiannau uniongyrchol neu anuniongyrchol i'w cymunedau lleol. Mae enghreifftiau ar ben uchaf y raddfa yn cynnwys Partneriaethau Tirwedd fel Prosiect Afonydd Tweed, sydd wedi creu neu ddiogelu 160 o swyddi ac wedi helpu tanategu dyfodol diwydiant pysgota eog yr ardal, ac adferiad Camlas Kennet ac Avon.

Gall ein nawdd fod yn gatalydd pwerus ar gyfer rhaglenni adfywio drwy adfer calon a syniad y gymuned o hunaniaeth yn ogystal ag adeiledd materol y lle. Mae ein prosiectau Treftadaeth Treflun a Pharciau Cyhoeddus yn adfywio canolfannau hanesyddol a manau cyhoeddus mewn trefi ledled y DU, gan ddod ag adeiladau gwag yn ôl at ddefnydd masnachol neu breswyl a chreu hyder newydd, yn arbennig yng nghanolfannau pentrefi a threfi hanesyddol yng Ngogledd Iwerddon, sydd wedi dioddef canlyniadau economaidd degawdau o anniddigrwydd sifil. Yma, fel mewn manau eraill, mae prosiectau llai hefyd yn cael dylanwad economaidd, fel yr Ystorfa Dreftadaeth Wledig ddwy ystafell yn Belcoo, sy'n darparu canolbwynt newydd ar gyfer twristiaeth ddiwylliannol yn yr ardal.



# Camlas Kennet ac Avon

£25 miliwn



Mae adfywio camlas Kennet ac Avon yn un o'r prosiectau mwyaf o ran maint ac uchelgais yr ydym wedi'u cefnogi.

Cwblhawyd y prosiect pum mlynedd hwn yn swyddogol ym mis Rhagfyr 2002, gyda goleuo'r rhes enwog o 16 loc yn Caen Hill, Wiltshire. Mae lociau Caen Hill, fel y traphontydd dŵr uchel yn Dundas ac Avoncliffe, ymysg y cofebau i beirianeg camlesi

y bedwaredd ganrif ar bymtheg sy'n nodi cwrs camlas Kennet ac Avon ar hyd 87 milltir o Afon Tafwys yn Reading i Afon Avon i'r gorllewin o Gaerfaddon.

Mae adfer y gamlas yn gatalydd ar gyfer adfywio gwledig ar ei hyd. Amcangyfrifwyd bod prosiect Kennet ac Avon yn cynhyrchu £28m y flwyddyn yn lleol ac yn cynnal 2,600 o swyddi amser llawn cyfatebol.

# Dwyrain Lloegr



Amanda Arrowsmith  
Cadeirydd, Dwyrain Lloegr

Mae ein proses gwneud cais symlach wedi gwneud gwahaniaeth mawr i grwpiau cymunedol. Mae Eich Treftadaeth yn llwyddiant usgubol, ac mae Swreiddiau Ifanc yn agor drysau i gyfleoedd newydd ar gyfer pobl ifanc yn yr ardal.

- Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr  
Dyfarwyd 49 Grant  
£309,408

---

- Grantiau i Bawb  
Dyfarwyd 134 Grant  
£398,678

---

- Cynllun Treftadaeth Leol  
Dyfarwyd 28 Grant  
£480,654

---

- Basildon District Council  
About a Boat  
£44,400

---

- Blackwater Wildfowlers Association  
Joyce's Marsh Waterfowl Refuge  
£125,500

---

- Broads Authority  
Land of the Windmills,  
Norfolk – Phase I  
£91,500

---

- Burnham-on-Crouch District Local History Society  
Restoration of Archive and Store  
£96,300

---

- Cambridge and County Folk Museum  
Cambridge and County Folk Museum Re-development  
£786,000

---

- Cambridge University Botanic Gardens  
Botanic Gardens Fen Display Renewal Project  
£46,000

- Cambridgeshire County Council Parishes and People: The Church of England in Huntingdonshire  
£33,500

---

- Dawn Sailing Barge Trust  
Restoration of the SB Dawn Sailing Barge  
£500,500

---

- Deafblind UK  
Capturing the Deafblind Heritage  
£49,000

---

- English Heritage  
Acquisition of Painting 'Coastal Scene', Jan Asselijn  
£50,000

---

- English Nature  
Woodwalton Fen National Natural Nature Reserve  
£267,500

---

- Essex County Council  
Martello Tower 'C' Jaywick  
£269,500

---

- Eye Town Hall Community Projects Ltd  
Conservation and Interpretation of Eye Town Hall Portaits  
£22,200

---

- Great Yarmouth Borough Council  
Great Yarmouth, THI  
£2,000,000

---

- Haddenham Parish Council  
Fairchilds Fields  
£84,400

- Hardings Wood Trust  
Hardings Wood Community Conservation Project  
£34,300

---

- Helhoughton Village Hall  
Further Restoration to Helhoughton Village Hall  
£14,200

---

- Hertfordshire Museums  
Collections on Paper in Museums  
£24,000

---

- Historic Buildings and Conservation Group, Essex County Council  
Introducing Traditional Building Skills to school children  
£69,000

---

- Ipswich Borough Council  
Restoration of Christchurch Park – Ipswich  
£130,500

---

- Ipswich Museum Service  
Purchase of three drawings at Auction  
£49,900

---

- Ipswich Museums Service  
Ladies of the family of Mr William Mason  
£135,000

---

- Letchworth Museum & Art Gallery  
Unlocking Letchworth's Heritage  
£21,800

---

- Little Ouse Headwaters Charity  
Little Ouse Headwaters Conservation Project  
£49,400

---

- Luton Borough Council  
Wardown Park  
£1,068,000

---

- Luton Museum Service (Luton Borough Council)  
The Shillington Mirror  
£14,200

---

- Midland and Great Northern Joint Railway Society  
Restoration of LNER Quad Articulated Set No 74  
£341,000

---

- Moyse's Hall Museum  
Purchase of Anglo-Saxon Sword Scabbard Mount  
£8,700

---

- Museums Office, Heritage Service, Cambridgeshire County Council  
Huntingdonshire Heritage Programme  
£55,000

---

- Nene Valley Railway  
First Steps in Heritage – Thomas Restoration  
£50,000

- Norfolk & Suffolk Aviation Museum  
Hangar Two, Flixton  
£77,000

---

- Norfolk Archaeological Trust  
Conservation of Bloodgate Hill, South Creake  
£94,900

---

- Norfolk County Council  
Communities in the Records: An A2A Project in the East of England Region  
£49,800

---

- Norfolk County Council  
Catton Park – Conservation Management Plan  
£45,000

---

- Norfolk Education Advisory Service  
Fenland Heritage and Traditions  
£17,500

---

- Norfolk Historic Buildings Trust  
TEACH at Waxham Barn  
£173,000

---

- Norfolk Museum's and Archaeology Service  
Walpole Silver Tureen  
£104,500

---

- Norfolk Wildlife Trust  
Upton Broad and Marshes  
£294,000

---

- Norwich Cathedral  
Norwich Cathedral – Challenging Perceptions  
£47,300

---

- PCC Kingston  
All Saints and St Andrew, Kingston  
£31,440

---

- PCC of St George of England, Toddington  
St George of England  
£25,700

---

- Risbygate Arts  
Faces Changing – Bury St Edmunds  
£38,400

---

- Royal Society for the Protection of Birds  
Sandy Warren – Acquisition of land to extend the Lodge RSPB Nature Reserve  
£62,500

---

- Saffron Walden Museum  
Myddylton Tapestries Conservation  
£25,800

---

- St Albans District Council  
Hypocaust Project, St Albans  
£639,000

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

St Andrews Church,  
Wood Dalling Parochial  
Church Council  
**St Andrews Church,  
Wood Dalling**  
**£190,000**

---

St Peter's Church, Roydon PCC  
**Colte Chapel Appeal**  
**£16,000**

---

Stagsden Parish Council  
**Stagsden Village Hall  
– Coming of Age Project**  
**£36,400**

---

Suffolk County Council  
**Clare Castle Heritage  
Education Project**  
**£32,800**

---

Suffolk County Council  
Libraries and Heritage  
**Stradbroke Archive**  
**£166,000**

---

Suffolk County Council  
Libraries and Heritage  
**Made in Suffolk**  
**£35,800**

---

Suffolk Wildlife Trust  
**Combs Wood Uncovered**  
**£48,000**

---

Suffolk Wildlife Trust  
**Hill Farm, Wangford**  
**£44,300**

---

Suffolk Wildlife Trust  
**Youth Works**  
**£42,900**

---

Suffolk Wildlife Trust  
**Suffolk Wildline**  
**£12,800**

---

The Britten-Pear's Foundation  
**Albert Herring Composition  
Manuscript**  
**£75,000**

---

The Combined Military  
Services Museum  
**Combined Military Services  
Museum Building Renovation**  
**£64,500**

---

The Dean and Chapter  
of Chelmsford Cathedral  
**Chelmsford Cathedral,  
Completing the Vision**  
**£413,000**

---

The Fitzwilliam Museum  
**Samuel Palmer, 'On Chaldon  
Down' Acquisition**  
**£360,000**

---

The Friends of the Swiss Garden  
**The Indian Kiosk,  
Swiss Garden**  
**£8,000**

---

The Landmark Trust  
**Freston Tower**  
**£270,000**

The Marston Vale Trust  
**Rectory Farm, Marston Vale,  
Bedfordshire**  
**£68,000**

---

The Stained Glass Museum  
**Backwards, Forwards and  
Outwards, Ely Cathedral**  
**£35,200**

---

The Tide Mill Trust  
**Restoration of the Woodbridge  
Tide Mill Quay**  
**£83,400**

---

The Wildfowl & Wetlands Trust  
**Welney Wildfowl  
& Wetlands Reserve**  
**£84,700**

---

The Wildlife Trusts Beds,  
Cams, Northants  
**Extension of Woodland  
& Grassland Habitats at  
Gamlingay Wood, Waresley  
& Gransden Woods SSSI**  
**£166,000**

---

The Woodland Trust  
**Tring Park – Heritage  
Information & Access,  
Community Involvement  
& Biodiversity Improvement**  
**£42,400**

---

Three Rivers District Council  
**Chorleywood House Estate**  
**£26,300**

---

Thurrock Council  
**The Barrel Store**  
**£110,500**

---

Tibenham Parochial Church  
**Council Tibenham Church Bells**  
**£31,500**

---

Tittleshall Parochial Church  
**Council Repair of the  
Coke Monuments**  
**£27,700**

---

Uttlesford District Council  
**Restoration of Bridge End  
Gardens, Saffron Walden**  
**£387,000**

---

Waveney District Council  
**Lowestoft, THI**  
**£380,000**

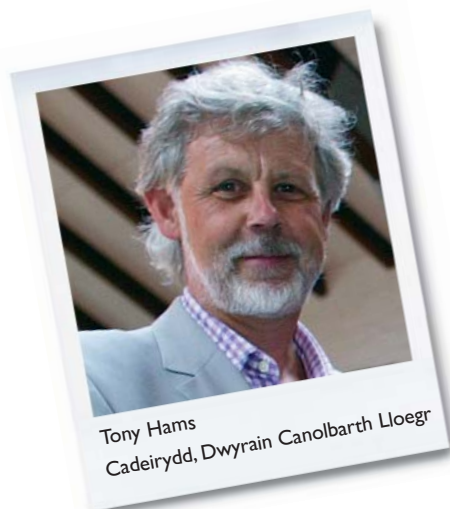
---

Westleton Parish Council  
**Acquisition of Westleton  
Common**  
**£75,800**

---

Wisbech and Fenland Museum  
**Community Education and  
Access Project**  
**£49,700**

# Dwyrain Canolbarth Lloegr



Mae cymunedau ledled y rhanbarth yn aildarganfod gwir falchder yn eu treftadaeth ddiwydiannol hynod. Mae prosiectau fel adfywio pentref glofaol Creswell yn arwain at ymdeimlad o obaith a chyfleoedd newydd.

Grantiau Atgyweirio ar gyfer  
**Mannau Addoli yn Lloegr**  
**Dyfarwyd 33 Grant**  
**£172,432**

---

Grantiau i Bawb  
**Dyfarwyd 63 Grant**  
**£220,943**

---

Cynllun Treftadaeth Leol  
**Dyfarwyd 26 Grant**  
**£368,856**

Age Concern  
**Northampton & County Village  
History/Historical Houses**  
**£44,500**

---

Arts and Leisure Department  
Leicester City Council  
**Welford Road Cemetry  
Restoration Project**  
**£47,300**

Bainbridge Hall  
Management Committee  
**Refurbishment of  
Bainbridge Hall**  
**£208,500**

---

Blisworth Ringers &  
Parochial Church Council  
**Bells of Blisworth**  
**£34,900**

Bolsover District Council  
**Creswell Village and  
Model Village – Phase 3 THI**  
**£13,875**

Boston Borough Council  
**Boston Guildhall and Museum  
Collection**  
**£120,000**

---

Boston Heritage Trust  
**116 High Street, Boston  
– Restoration**  
**£494,500**

---

City of Lincoln Council  
**Heritage and Culture: Making  
the Connection Lincoln THI**  
**£25,000**

Dean & Chapter of Lincoln  
Lincoln Cathedral Visitor  
Education & Study Centre  
**£267,500**

Derbyshire College  
Estates Limited  
**Devonshire Royal Hospital**  
**£4,725,000**

---

Derbyshire County Council  
**The Cromford Cultural  
Landscape Heritage Project**  
**£80,000**

Derbyshire County Council  
**The Ballantyne Project**  
**£50,000**

Derbyshire County Council  
**Elvaston Castle Country Park  
– Restoration of Historic  
Gardens**  
**£21,400**

## Rhestr Dyfarniadau 2002–2003\*

Derbyshire Dales District Council  
**Matlock Parks Restoration Project**  
**£224,000**

---

Derbyshire Record Office  
**Larger than life: revealing the George M Woodward archive**  
**£33,000**

---

East Midlands Museums Libraries and Archives Council  
**Families, Estates and Communities – An East Midlands archival contribution to Access to Archives**  
**£49,900**

---

EMACA Visual Arts  
**African History Month 2002 – Ancestors Memorial Project**  
**£5,000**

---

English Nature  
**Derbyshire Dales NNR – History Comes Alive**  
**£115,000**

---

Eyam Interpretation Project Group  
**Eyam – An Historic Village Explored**  
**£73,400**

---

FWAG (Farming Wildlife Advisory Group)  
**Lincolnshire Conservation Grazing Network**  
**£50,000**

---

Grafton Regis Millenium Fund  
**Grafton Regis: the story of a village, the history of a nation**  
**£41,500**

---

Guru Nanak Sikh Museum Leicester  
**Education Service (Guru Nanak Sikh Museum)**  
**£89,800**

---

Harborough District Council – Leisure Section  
**Contour and Cream**  
**£5,900**

---

Heritage Trust of Lincolnshire  
**7–13 Bridge Street, Horncastle, Lincolnshire**  
**£48,900**

---

High Peak Borough Council  
**Buxton Crescent & Spa**  
**£497,000**

---

Jews Court Trust  
**Jews Court, Lincoln**  
**£22,000**

---

Kettering Borough Council  
**Archaeological Small Finds Project**  
**£50,000**

Kettering Borough Council  
**Archaeological Small Finds Project**  
**£37,500**

---

Leicester City Museum Service  
**The Blockley Plesiosaur**  
**£8,000**

---

Lincoln City Council  
**Lincoln, Arboretum & Temple Gardens**  
**£322,000**

---

Lincolnshire County Council  
**City and County Museum**  
**£5,141,000**

---

Lincolnshire Wildlife Trust  
**Deeping Nature Reserve**  
**£165,500**

---

Long Buckby Local History Society  
**Long Buckby Community History Project**  
**£35,100**

---

Midland Railway Trust Ltd  
**Phase 1, Enhancement of Museum Building**  
**£49,800**

---

Moulton Windmill Project Ltd  
**Moulton Windmill Restoration**  
**£702,500**

---

Newark (Nottinghamshire & Lincolnshire) Air Museum  
**South Field Site Aircraft Display Hall**  
**£453,000**

---

North Kesteven District Council  
**Navigation House, Sleaford**  
**£250,000**

---

Northamptonshire County Council  
**Our Past for Our Future – Saving the Finch Hatton Archive**  
**£391,500**

---

Nottingham City Council  
**Newstead Abbey Landscape Restoration Management Plan**  
**£50,000**

---

Nottingham Theatre Trust Ltd  
**Nottingham Playhouse – to Moro**  
**£81,400**

---

Nottinghamshire Wildlife Trust  
**Natural Connections – North Nottinghamshire**  
**£82,200**

---

Peak District National Park Authority  
**Moors for the Future, Peak District**  
**£3,136,000**

---

Peak District National Park Authority  
**Castleton Centre – Interpretation Project**  
**£96,000**

Pleasley Parish Council  
**Verney Institute Regeneration Project**  
**£238,500**

---

Railway Paths Ltd  
**Torksey Viaduct Restoration**  
**£13,600**

---

Retford Society  
**Replacement & repair of railings & ancient boundary walls, Cannon Square, Retford**  
**£39,400**

---

Royal Society for Nature Conservation  
**Developing Audiences for Our Natural Heritage**  
**£44,600**

---

Ruddington Framework Knitters Shops Preservation Trust  
**Ruddington Framework Knitters Museum Development**  
**£204,400**

---

Rutland County Council District Council  
**Reorientation and Development of Rutland Museum**  
**£301,500**

---

South Holland District Council  
**Ayscoughfee Hall and Museum, Development for the 21st Century**  
**£692,000**

---

Sutton Cheney Village Hall  
**Sutton Cheney Village Hall**  
**£13,200**

---

The Castleton Historical Society  
**Castleton Museum: Removal and Storage of the Collection**  
**£15,500**

---

The Guide Association  
**Building Renovation and Cataloging of 100 years of archive**  
**£33,882**

---

The Heritage Education Trust  
**Heritage Education Regional Outreach (HERO)**  
**£200,500**

---

The Kelmarsh Trust  
**Kelmarsh Hall – Restoration of Vinery and Backsheds**  
**£42,800**

---

The National Forest Company  
**The National Forest – Heritage in the Making**  
**£478,000**

---

The Renewal Trust  
**St Anns Allotments Conservation Plan**  
**£22,000**

---

The Trustees of Papplewick Pumping Station  
**Papplewick 2000**  
**£1,666,000**

The Wicksteed Village Trust  
**Wicksteed Park Restoration Study**  
**£27,750**

---

Trustees of the Blakesley Reading Room  
**Blakesley Reading Room**  
**£17,100**

---

West Rasen Parish Hall Management Committee  
**West Rasen Heritage Centre**  
**£8,100**

---

Woodside Colliery Winding Wheels Trust  
**Woodside Colliery Winding Wheels Trust**  
**£48,300**

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

# Llundain



Mary Austin  
Cadeirydd, Llundain

*Mae cyfleoedd go iawn yn codi i grwpiau cymunedol ledled Llundain. Rydym yn falch iawn o gael cefnogi prosiectau treftadaeth newydd gwych drwy Swreiddiau Ifanc a Mis Hanes Cymunedau Duon.*

**Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr Dyfarnwyd 21 Grant**  
**£231,843**

**Grantiau i Bawb Dyfarnwyd 134 Grant**  
**£564,151**

**Cynllun Treftadaeth Leol Dyfarnwyd 4 Grant**  
**£85,907**

**African and Caribbean Voices Association A Journey Through the Past**  
**£47,300**

**African Children's Club Mother Africa**  
**£44,000**

**Arts Initiative Ltd Linked**  
**£20,000**

**Association of Gardens Trusts (AGT) Parks and Gardens Data Partnership (PGDP)**  
**£30,400**

**Aston-Mansfield Aston-Mansfield Archive**  
**£75,900**

**Baby King Community Productions The Making of the Black Movement in 18th Century London**  
**£49,300**

**Barn Hill Conservation Group Roe Green Walled Garden Walls & Workshop**  
**£21,200**

**Bernie Grant Trust Listing of the Bernie Grant Collection**  
**£45,200**

**Bexley Council for Racial Equality Connections 2002**  
**£24,000**

**Brent Library Service Brent Library Service Black History Month Celebrations**  
**£9,300**

**British Library Metcalfe Album**  
**£46,500**

**British Museum British Museum – Education & Information Centre**  
**£143,860**

**British Waterways Return to the Regent's**  
**£50,000**

**Burgh House Trust Burgh House Extension**  
**£605,000**

**Caribbean Communities in Europe Open Learning: Our Heritage**  
**£10,700**

**Children's Express Our Roots: Our Heritage**  
**£101,000**

**Christ Church, Spitalfields Christ Church, Spitalfields, London**  
**£3,543,000**

**Community Focus My Life**  
**£40,600**

**Council of the Museum of the Port of London & Docklands Museum in Docklands, London**  
**£3,251,000**

**Cultural Co-operation Cultural Co-operation Year Round Education Project**  
**£409,000**

**Discover Discover's Magic Parcel Exhibit**  
**£50,000**

**Dulwich Picture Gallery Building on Our Past**  
**£48,600**

**Eastside Community Heritage Face to Face**  
**£45,500**

**Finchley Arts Centre Trust Bothy Arts and Community Centre**  
**£418,000**

**Free Form Arts Trust Cloth: Cultural Learning Through Textile Heritage**  
**£37,700**

**Future Histories Re-membering Black Performance**  
**£50,000**

**Geffrye Museum Acquisition of Forbes Collection Paintings**  
**£156,500**

**George Padmore Institute Changing Britannia Archive Project**  
**£82,200**

**Greater London Archives Network Campaigning London**  
**£41,700**

**Greater London Authority London Celebrates Black Heritage: BHM 2002**  
**£50,000**

**Guildhall Art Gallery Purchase of a painting for Guildhall Art Gallery**  
**£12,000**

**Hackney Empire Ltd Hackney Empire Theatre**  
**£465,650**

**Hammersmith and Fulham Urban Studies Centre Heritage Trails Resource Pack**  
**£25,400**

**Hillingdon Race Equality Council Preservation of Black History and Culture of Ethnic Minority Residents in Hillingdon**  
**£48,600**

**Historic Chapels Trust St Georges German Lutheran Church**  
**£299,000**

**Jewish Music Institute Jewish Music Library**  
**£50,000**

**Jews' Free School Jews' Free School – Restoration & Display of Historical Archive**  
**£48,800**

**Katherine Low Settlement Katherine Low Settlement**  
**£50,000**

**Kempton Great Engines Trust Ltd Kempton Great Engines Trust**  
**£50,000**

**Library and Museum Charitable Trust of the United Grand Lodge Documents from the First Century of Freemasonry**  
**£65,700**

**London Borough of Barking & Dagenham Eastbury Manor House & Gardens**  
**£464,000**

**London Borough of Bexley Danson Park Historic Restoration**  
**£119,000**

**London Borough of Brent A New Museum for Brent: Relocation of the Grange Museum of Community History**  
**£41,000**

**London Borough of Camden – Leisure & Community Waterlow Park – Camden**  
**£417,500**

**London Borough of Enfield Southgate Animal Pound**  
**£3,800**

**London Borough of Greenwich Restoration of the Andrew Gibb Drinking Fountain and Shelter**  
**£50,000**

**London Borough of Hackney Hackney Webcat**  
**£71,100**

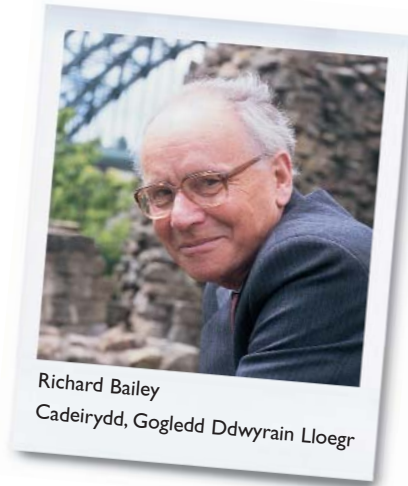
**London Borough of Hammersmith & Fulham Restoration of Fulham Palace**  
**£244,000**

## Rhestr Dyfarniadau 2002–2003\*

London Borough of Hammersmith & Fulham <b>Jazz Journey</b> £5,300	Museum of London <b>Acquisition of The Houses of Parliament from Millbank by David Roberts</b> £100,000	Shape London <b>Art Signs</b> £49,975	The British Museum <b>King's Library</b> £407,500
London Borough of Haringey London, <b>Haringey, Finsbury Park</b> £3,384,000	National Army Museum <b>Acquisition of The Grand Review of the Army on Hounslow Heath by Willem van de Velde the Elder</b> £42,500	Syr John Soane's Museum <b>The Three Courtyards Project</b> £27,080	The British Museum <b>Ringlemere Cup</b> £185,000
London Borough of Harrow <b>Canons Park Historic Restoration Project</b> £100,500	National Maritime Museum <b>Purchase of Slavery Collection</b> £281,000	Sitches in Time <b>Stitches in Time Collection</b> £47,000	The Civic Trust <b>Heritage Open Days Audience Development Programme</b> £335,000
London Borough of Lewisham <b>Telegraph Hill Park Restoration</b> £1,096,000	PCC of St George's, vicar and churchwardens <b>St George the Martyr, Borough High Street, LB Southwark</b> £250,000	Somali Cultural Revival Employment Training Association <b>Cultural Awareness Training Programme</b> £27,500	The Crafts Council <b>The Crafts Council: Making it Yours</b> £50,000
London Borough of Redbridge Community Care <b>WCM Cultural Heritage</b> £22,500	PCC of St John <b>St John, Downshire Hill, LB Camden</b> £82,300	South Asian Diaspora Literature & Arts Archive <b>Closing the Gap: Discovering South Asian Heritage</b> £50,000	The Hanworth Park Preservation Trust <b>1629 Wall – Hanworth Park Preservation Trust</b> £45,000
London Borough of Richmond upon Thames <b>Thames Landscape Strategy 'Arcadia in the City'</b> £218,000	PCC of St Luke's, West Holloway <b>St Luke's, West Holloway</b> £34,457	South Bank Centre <b>Royal Festival Hall Restoration</b> £15,000,000	The Hispanic and Luso Brazilian Council (Canning House) <b>Canning House Library On-Line Catalogue</b> £5,340
London Borough of Southwark <b>Peckham Rye Park Restoration</b> £2,375,000	PCC of St Paul's with St Mark's <b>St Paul's and St Mark's, Old Ford</b> £570,000	Southwark Council <b>Diversity</b> £19,100	The Household Cavalry Museum Trust <b>The Household Cavalry Museum Development Project</b> £62,000
London Borough of Southwark <b>Joy of Dulwich Park</b> £128,500	Petrie Museum of Egyptian Archaeology <b>Ancient Egypt in Africa</b> £48,800	St Luke Centre Management Company Ltd <b>St Lukes Centre, Old Street</b> £158,000	The Learning Trust <b>Clapton Portico Learning Centre</b> £753,000
London Borough of Waltham Forest <b>Yesterday's Reflections</b> £45,355	Public Record Office <b>Labouring Men, Labouring Women</b> £29,300	St Augustine's Catholic Church <b>Restoration of Windows – St Augustines Church</b> £36,700	The London Archive User's Forum <b>A Place in the Sun</b> £40,400
London Historic Parks and Gardens Trust <b>London Park Discovery Project</b> £50,000	Queensbridge Youth Project <b>Our Part of Town</b> £16,200	Talawa Theatre Company <b>Blackstage</b> £45,100	The Musical Museum <b>Re-housing the Musical Museum</b> £37,800
London Metropolitan Archives <b>Saints and Sinners</b> £48,600	Refugee Council <b>Heritage/Refugee Week</b> £45,400	Tate <b>Tate Partnership Scheme: – Phase 2</b> £444,000	The National Maritime Museum <b>Nelson – A New Perspective</b> £129,500
London Museums Agency <b>London's Local History Museums: Recording Our Heritage for Black History Month 2002</b> £45,500	Resource: Council for Museums, Archives & Libraries <b>Finding Our Past – Portable Antiquities Scheme – Phase 2</b> £2,493,000	Tate Gallery <b>Centenary Development, Tate Gallery</b> £501,044	The National Portrait Gallery <b>The Regency Re-visited: A New Presentation of a Key Period in Britain's History</b> £367,500
Museum of Childhood at Bethnal Green <b>Bear Story – An Exhibition Celebrating 100 Years of the Teddy Bear</b> £32,300	Riverside Trust Ltd <b>Riverside Story</b> £50,000	TCS Educational Trust Ltd <b>Conference and Exhibition</b> £20,900	The National Trust <b>The Untold Story</b> £372,500
Museum of Childhood at Bethnal Green <b>Black History Month at the Museum of Childhood</b> £7,200	Royal Borough of Kensington and Chelsea <b>Unlocking Linley Sambourne House</b> £49,500	Thames Explorer Trust <b>The Victorian Thames</b> £40,300	The Roundhouse Trust <b>Roundhouse</b> £3,620,000
Museum of London <b>Acquisition of 'For Better, For Worse', by William Powell Frith</b> £354,000	Royal Borough of Kensington and Chelsea <b>Celebrating Black History</b> £36,600	The Ben Uri, The London Jewish Museum of Art <b>Acquisition of Rabbi &amp; Rabbitzin by Mark Gertler</b> £15,500	The Royal Institute of British Architects <b>Architecture for All</b> £3,272,000
	Royal College of Surgeons of England <b>Hunterian Museum Project</b> £465,600	The Blackheath Historic Buildings Trust Ltd <b>Repairing Boone's Chapel</b> £262,500	The Royal Institute of British Architects <b>Architecture for All</b> £78,000

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

# Gogledd Ddwyrain Lloegr



Richard Bailey  
Cadeirydd, Gogledd Ddwyrain Lloegr

*Canolau trefi hanesyddol, parciau, amgueddfeydd a'r etifeddiaeth ddiwydiannol fythol - bresennol - mae buddsoddi mewn treftadaeth yn talu ar ei ganfed o ran adfywiad rhanbarthol a balchder cymunedol.*

The Royal Society  
for Asian Affairs  
**Royal Society for Asian Affairs:  
Cataloguing Project**  
**£49,600**

The Silver Jubilee Walkway Trust  
**Jubilee Walkway Map**  
**£45,900**

The Steam Tug Portwey Trust  
**Restoration of the Original  
Portwey Lifeboat**  
**£10,200**

The Woodcraft Folk  
**Opening Up the Archives**  
**£36,000**

The Worshipful Society of  
Apothecaries of London  
**Installation of an Archival  
Environmental Control System**  
**£44,300**

Together in Waddon  
Community Project Ltd  
**Rediscovering the Life and  
Times of Waddon – A Visual  
Experience**  
**£48,900**

University College London  
**The Panopticon: Rehousing  
the Petrie Museum**  
**£189,500**

University of London  
**The Subject in Question:  
Developing the UK Archival  
Thesaurus**  
**£49,700**

University of Westminster  
**The Polytechnic  
– The Largest Club in London**  
**£5,800**

Victoria & Albert Museum  
**Acquisition of the Castlereagh  
Inkstand**  
**£150,000**

Victoria & Albert Museum  
**Aquisition of a Life-size Meissen  
Porcelain Sculpture of a Condor**  
**£383,000**

Victoria & Albert Museum  
**Hidden Histories: Black History  
Month Activities Programme**  
**£27,800**

Wandsworth Borough Council  
**London, Wandsworth,  
Battersea Park**  
**£600,000**

WMB Film, Video and Drama  
Association  
**TV Pioneers**  
**£20,300**

World Muzik Makers  
**Vibrations – Ancestral Legacies**  
**£37,500**

Grantiau Atgyweirio ar gyfer  
Mannau Addoli yn Lloegr  
Dyfarwyd 8 Grant  
**£88,382**

Grantiau i Bawb  
Dyfarwyd 81 Grant  
**£261,124**  
Cynllun Treftadaeth Leol  
Dyfarwyd 23 Grant  
**£422,224**

Age Concern Northumberland  
**Meals on Wheels for  
Garden Birds**  
**£38,900**

Beamish, The North of England  
Open Air Museum  
**New Access Programme**  
**£48,400**

Beamish, the North of England  
Open Air Museum  
**Folk Art Acquisition,  
Beamish Museum**  
**£9,378**

Blyth Valley Borough Council  
**The 'Spirit of the Staithes'**  
**£49,500**

Castle Morpeth Disability  
Association  
**The Craftability Heritage Project**  
**£50,000**

Dalton Piercy Parish Council  
**Dalton Piercy Reserve**  
**£32,900**

Darlington Railway Centre  
& Museum  
**Time Trackers**  
**£14,283**

Diocese Advisory Committee  
**St Mary Magdalene, Medomsley**  
**£25,600**

Durham County Council  
**Hardwick Park, Sedgfield  
– Restoration**  
**£335,000**

Durham County Council  
**The North of England Spar  
Box Collection – Phase 1**  
**£13,500**

Durham County Council  
**The North of England Spar  
Box Collection – Phase 2  
(Interpretation & Display)**  
**£37,300**

Durham County Record Office  
**Image of the Soldier**  
**£49,400**

Durham University  
**Purchase of a Thomas Wright  
Manuscript**  
**£28,000**

Durham Wildlife Trust  
**Water Vole Recovery Plan  
for North East Durham**  
**£49,050**

English Nature  
**Wear Valley – A Vital Landscape**  
**£2,862,000**

English Nature  
**Castle Eden Dene National  
Nature Reserve People and  
Wildlife Project: Back to our  
Roots**  
**£50,000**

Friends of Berwick & District  
Museum and Archives  
**Commemorating the Union  
of the Crowns**  
**£48,500**

Gateshead Council  
**Ashington to Zanzibar:  
Access to Archives**  
**£32,300**

Gateshead Council  
**Gateshead THI**  
**£22,500**

Historic Hexham Trust  
**Historic Hexham Project**  
**£968,000**

Isis Arts Limited  
**Roots of Identity  
– Routes of Identity**  
**£48,500**

Jack Drum Arts  
**The Arch Theatre  
& Education Programme**  
**£29,000**

Laing Art Gallery  
**Laing Art Gallery Development  
Plan – Project Planning**  
**£50,000**

Living History North East  
**Living History North East:  
A Regional Database**  
**£49,900**

Merlin Locomotive Group  
**The Merlin Locomotive**  
**£38,050**

Middlesbrough Borough Council  
**One Hundred and Fifty**  
**£34,600**

Middlesbrough Council  
**Geological Collections,  
Dorman Museum**  
**£50,000**

Middleton Plus  
**Meet the Middletons**  
**£50,000**

Murton Heritage Society  
**Heritage for Murton**  
**£48,600**

Museum of Antiquities  
& the Society of Antiquaries  
of Newcastle  
**Flavinus Project,  
Northumberland**  
**£90,000**

Newcastle City Council  
**Marking the Wall  
– Education & Outreach**  
**£335,000**

Newcastle City Council <b>Ouseburn Parks Restoration – Project Planning</b> <b>£49,400</b>
North East Museums, Libraries and Archives Council <b>Creative Partnerships/ NEMLAC Museums, Galleries &amp; Heritage Programme</b> <b>£47,900</b>
North Tyneside Council <b>Education and Access Improvements at Stephenson Railway Museum</b> <b>£50,000</b>
Northumberland County Council <b>Emily Wilding Davison</b> <b>£13,400</b>
Northumberland National Park Authority <b>Northumberland National Park Historic Village Atlas</b> <b>£50,000</b>
Northumberland Wildlife Trust <b>New Horizons</b> <b>£49,500</b>
Northumbria Tourist Board <b>Presenting the wall</b> <b>£133,500</b>
PCC of St Cuthbert's <b>St Cuthbert's Church, Durham</b> <b>£66,800</b>
Redcar & Cleveland Borough Council <b>Locke Park – Restoration Plan</b> <b>£24,000</b>
St Brandon's PCC <b>St Brandon, Brancepeth, Co Durham</b> <b>£12,600</b>
Stockton Borough Council <b>Brickworks Revisited</b> <b>£42,000</b>
Stockton-on-Tees Borough Council <b>Ropner Park, Stockton – Restoration</b> <b>£2,567,000</b>
Stockton-on-Tees Borough Council <b>Thornaby Old Town Hall – Architectural and Project Planning</b> <b>£50,000</b>
Stockton-on-Tees Borough Council <b>Remembering the Past – Learning for the Future</b> <b>£46,900</b>
The Avison Charitable Trust <b>Avison Workbook Acquisition</b> <b>£49,900</b>

The Botanic Centre, Middlesbrough Limited <b>Local Trees for Local People</b> <b>£49,600</b>
The Botanic Centre, Middlesbrough, Limited <b>Local Tree Records</b> <b>£49,050</b>
The Bowes Museum <b>The Bowes Museum – Project Planning</b> <b>£26,000</b>
The Centre for the Children's Book <b>Opening the Book: Developing access to the Collection of the Centre for the Children's Book</b> <b>£48,500</b>
The Society of Antiquaries of Newcastle upon Tyne <b>Society of Antiquaries of Newcastle Upon Tyne – Archives for All</b> <b>£68,400</b>
The Vindolanda Trust <b>Aerial Guided Tour, Hadrian's Wall</b> <b>£145,500</b>
The Weardale Museum <b>Weardale Museum Conservation</b> <b>£15,000</b>
Tyne & Wear Museums <b>Gainsborough Acquisition, Laing Art Gallery</b> <b>£222,500</b>
Tyne & Wear Museums <b>Blaydon Races</b> <b>£124,000</b>
Tyne & Wear Museums <b>Fossil Zone, Hancock Museum</b> <b>£50,000</b>
Tyne & Wear Museums <b>Art Collections On-Line</b> <b>£19,600</b>
Tyne and Wear Museums <b>Re-presenting Bewick</b> <b>£49,900</b>
University of Newcastle upon Tyne <b>Blyth Valley: Conserving our Environmental Heritage</b> <b>£49,900</b>
University of Newcastle upon Tyne <b>Howick Archaeological Project</b> <b>£28,500</b>
Wolsingham Wayfarers <b>The Wolsingham Wheelchair Walk</b> <b>£21,400</b>

# Gogledd Orllewin Lloegr



Andrew White  
Cadeirydd, Gogledd Orllewin Lloegr

*Mae treftadaeth yn ymwneud â'r dyfodol yn ôgystal â'r gorffennol. Mae'r neges yn arbennig o amlwg o edrych ar gyfraniad CDL i adfywiad Lerpwl fel Prif Ddinas Diwylliant Ewrop.*

**Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr Dyfarnwyd 25 Grant**  
**£202,868**

**Grantiau i Bawb Dyfarnwyd 96 Grant**  
**£366,171**  
**Cynllun Treftadaeth Leol Dyfarnwyd 24 Grant**  
**£385,979**

Ancoats Buildings Preservation Trust Ltd  
**Murrays' Mills, Ancoats, Manchester (Permanent Repair Project)**  
**£7,164,000**

Ancoats Buildings Preservation Trust Ltd  
**St Peter's Church, Ancoats**  
**£905,000**  
Blackburn Museum & Art Gallery  
**Remedial Conservation Project**  
**£18,090**

Blackburn with Darwen Borough Council  
**Corporation Park, Blackburn**  
**£8,900**

Blackpool Borough Council  
**Stanley Park, Blackpool**  
**£91,700**

Borough of Barrow-in-Furness Council  
**Barrow Public Park**  
**£1,545,000**

British Waterways (Lancaster Canal)  
**Restoration of the Lady Fiona Wide Beam Canal Boat**  
**£50,000**

Carlisle Diocesan Board of Finance Ltd  
**Rydal Hall – Historic Landscape Restoration**  
**£55,500**

Cheshire County Council  
**East Cheshire Estate Records – Access to Cheshire's Rural Heritage**  
**£38,866**

Chorley Flicks  
**Chorley Flicks**  
**£9,300**

Cumbria Record Office  
**Blue Streak at Spadeadam**  
**£49,000**

Cumbria Wildlife Trust  
**Foulshaw Moss Extension – Ulpha Farm Meadows**  
**£72,000**

Cumbria Wildlife Trust  
**Plumgarths – Open for Business**  
**£14,100**

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

Cumbria Wildlife Trust Voice <b>£76,500</b>	Lancashire Wildlife Trust Extension to Burton Wood Nature Reserve <b>£10,630</b>	National Museums & Galleries on Merseyside NMGM 2001 Celebration of Links <b>£4,282,000</b>	St Hillary's Church, Wallasey The Restoration of the Tudor Tower, St Hilary's Wallasey <b>£47,500</b>
Dingle Multi Agency Centre Toxteth Town Hall Restoration <b>£176,000</b>	Lancashire Wildlife Trust Lancashire Wildlife Trust bid – Reserves Millennium Enhancement Project <b>£5,630</b>	National Trust Wordsworth House – A Living Georgian Home <b>£480,000</b>	St Peter's Parochial Church Council St Peter's Heritage Centre <b>£14,657</b>
Eccleston Parish Council Eccleston Smithy Heritage Centre Educational Resource Area <b>£45,000</b>	Liverpool City Council Liverpool World Heritage Site THI <b>£25,000</b>	Parochial Church Council St Margaret, Toxteth, Liverpool <b>£306,100</b>	Stockport Metropolitan Borough Council Hillgate THI <b>£1,500,000</b>
Eden Rivers Trust Restoring Eden Project – A River for the Community <b>£44,800</b>	Liverpool City Council/ St Georges Charitable Trust St George's Hall, Liverpool – Development <b>£2,598,000</b>	PCC of St James Gorton St James Gorton, Manchester <b>£26,400</b>	Tameside Metropolitan Borough Council Hyde Park, Hyde, Tameside <b>£589,000</b>
Friends of Kendal Castle/South Lakeland DC Kendal Castle: Stairway to North West Tower <b>£5,200</b>	Lytham in Bloom Lowther Garden Sculpture <b>£36,000</b>	PCC of St Thomas, Werneth St Thomas, Werneth <b>£31,000</b>	The John Rylands University Library of Manchester Unlocking The Rylands: 4,000 Years of Learning and Letters in Manchester <b>£8,194,000</b>
Greater Manchester County Record Office More Than Meets The Eye <b>£33,100</b>	Manchester City Council Heaton Hall – Appointment of Development Officer <b>£50,000</b>	PCC of the Parish of Preston Parish Prospect, Preston <b>£117,740</b>	The Lancastrian Theatre Organ Trust Theatre Organ Heritage Centre <b>£37,800</b>
Groundwork Oldham and Rochdale Past on your Doorstep, The Future in Your Hands <b>£31,600</b>	Manchester High School for Girls The Manchester High School Centre for The History of Girls' Education <b>£30,382</b>	Pendle Borough Council Marsden Park, Pendle – Restoration <b>£996,000</b>	The Museum of Science and Industry in Manchester Restoration of Galloways Pump Engine <b>£60,000</b>
Groundwork Wirral Prenton Dell Community Nature Area <b>£50,000</b>	Manjushri Mahayana Buddist Centre Conishead Priory Restoration – Phase I <b>£99,600</b>	Rochdale MBC South Pennines Heritage Access Programme <b>£75,000</b>	The National Trust E Chambre Hardman's House & Studio <b>£928,500</b>
Halton Borough Council The Kingsway Project – Community Lifelong Learning Centre <b>£995,000</b>	Manxman Steamship Company Limited Manxman Steamship Company <b>£18,000</b>	Rochdale Metropolitan Borough Council Queens Park, Heywood <b>£963,000</b>	The Wordsworth Trust Acquisition of the Greta Hall Collection <b>£30,200</b>
Hope Street Ltd Carnival Exhibition <b>£22,800</b>	Marketing Manchester Out of the Past <b>£39,500</b>	Rosendale Museum Rossendale Museum: Access Improvement <b>£165,000</b>	Trustees of the Rachel Kay Shuttleworth Textile Collections Rachel Kay Shuttleworth Textile Collection Catalogue Project <b>£50,000</b>
John Rylands University Library, University of Manchester George Johnson Wood Engraving Collection <b>£41,850</b>	Mellor Archaeological Trust Mellor Archaeology <b>£50,000</b>	Royal Northern College of Music The Manchester Musical Archive <b>£50,000</b>	Warrington Musuem & Art Gallery A Gateway Through Time – Developing a Sense of Place for Warrington <b>£49,750</b>
Lake District Upland Access Management Group Lake District Upland Paths Landscape Restoration Project <b>£1,082,256</b>	Metropolitan Borough of Wirral Birkenhead Park <b>£7,423,000</b>	Sedbergh and District Buildings Preservation Trust Living History at Fairfield Mill <b>£43,700</b>	Whitworth Art Gallery Magick Land – Thomas Jones Exhibition <b>£27,500</b>
Lancashire County Council, Museum Service St Mary's Church, Preston <b>£220,000</b>	Monastery of St Francis and Gorton Trust Monastery of St Francis, Gorton <b>£3,659,000</b>	Sefton Council Southport Town Centre THI <b>£25,000</b>	Whitworth Art Gallery & John Rylands Library-Uni. of Manchester Acquisition of the Walter Crane Archive <b>£282,356</b>
Lancashire Record Office Conservation of Quarter Sessions Records – Phase 2 <b>£32,950</b>	Mountain Heritage Trust Mallory Clothing Reconstruction <b>£30,900</b>	Shorefields Drama Group Dramatic Week in the History of the Dingle <b>£7,800</b>	
Lancashire Record Office Mills, Mansions and Corner Shops – Access to Archives (A2A) in the North West <b>£115,000</b>	National Museums & Galleries on Merseyside Acquisition of Astronomical Clock by Thomas Barry and James Moorcroft <b>£187,500</b>	South Tynedale Railway Preservation Society Thomas Edmondson Restoration Project <b>£35,100</b>	
		St Anns, Rainhill Parochial Church Council St Annes Church & Parish Centre, Rainhill <b>£79,100</b>	
		St Cuthbert Without Parish Council Newbiggin Bridge, Carleton <b>£39,000</b>	

Whitworth Art Gallery,  
University of Manchester  
**MGM2002 Community  
Evenings & Family Programme**  
**£6,000**

Wigan Council  
**Trencherfield Mill Engine  
Restoration Project**  
– Wigan Pier  
**£369,500**

Wildfowl & Wetlands Trust  
**Purchase of land and  
restoration of wetland habitat,  
Woodland Farm, Martin Mere**  
**£972,500**

Wildlife Trust for Lancashire,  
Manchester and North  
Merseyside  
**Freshfield Dune Heath**  
**£28,732**

William Temple PCC  
**William Temple Church,  
Wythenshawe**  
**£282,300**

# De Ddwyrain Lloegr



Sarah Ward  
Cadeirydd, De Ddwyrain Lloegr

*Pobl yw'r allwedd i ddyfodol ein treftadaeth. Trwy  
gefynogi ein grwpiau gwirfoddol lleol, rydym yn gweithio  
i helpu mwyr o bobl i fod yn rhan o'u treftadaeth.*

**Grantiau Atgyweirio ar gyfer  
Mannau Addoli yn Lloegr**  
Dyarnwyd 31 Grant  
**£259,532**

**Grantiau i Bawb**  
Dyarnwyd 66 Grant  
**£207,158**

**Cynllun Treftadaeth Leol**  
Dyarnwyd 28 Grant  
**£377,017**

Amberley Working Museum  
**Amberley Museum**  
– Railway Exhibition &  
Conservation Hall  
**£108,000**

Army Medical Services  
Museum Trust  
**Army Medical Services Museum**  
**£292,000**

Arun District Council  
**West Sussex Coastal and  
Marine Biodiversity Project**  
**£49,900**

Ashmolean Museum  
**Preserving and Enhancing  
Access to Historic Oxfordshire**  
**£48,300**

Avon Tyrrell (Youth Clubs UK)  
**Avon Tyrrell House Restoration**  
**£125,500**

Battle Museum of Local History  
**Battle Museum, East Sussex**  
**£20,000**

Bodleian Library,  
University of Oxford  
**Mendelssohn's 'Hebrides'  
overture – Acquisition**  
**£726,000**

Bodleian Library,  
University of Oxford  
**The Book of Strange Arts**  
– Acquisition  
**£389,000**

Bracknell Forest Borough Council  
**Lily Hill Park, Bracknell**  
– Restoration  
**£964,000**

Brighton West Pier Trust  
**Brighton West Pier**  
– Phases 1 & 2  
**£1,667,900**

Broughton Parish Council  
**Broughton Well House**  
– Restoration  
**£7,530**

Carisbrooke Castle  
Museum Trust  
**Enriching a Visit to the Castle**  
**£50,000**

Chatham Historic  
Dockyard Trust  
**Chatham Historic Dockyard**  
– Improvements  
**£1,580,000**

Chatham Historic  
Dockyard Trust  
**Chatham Historic Dockyard**  
– HMS Gannet Restoration  
**£1,449,000**

Chatham Historic  
Dockyard Trust  
**Chatham Historic Dockyard**  
– Entrance and Car Park  
**£8,967**

Chichester Harbour Conservancy  
**Rhythms of the Tide**  
– Area Partnership Scheme  
**£75,000**

Chilterns Conservation Board  
**Chilterns Water Festival**  
**£10,349**

Dean & Chapter of Canterbury:  
Cathedral Archives  
**Canterbury Cathedral's  
Charters – Archive**  
**£49,700**

Ditchling Museum  
**Ditchling Museum**  
– New Audiences Project  
**£78,600**

Dover District Council  
**Coalfield Heritage Initiative**  
– Kent  
**£208,500**

East Kent Maritime Trust  
**Stirling Castle – Phase I**  
**£89,400**

East Surrey Museum Trust  
**Wider Horizons**  
**£65,800**

East Sussex County Council  
Art and Museum Service  
**East Sussex Art and  
Museum Website**  
**£50,000**

Eastern Arts Partnership  
**Catalogue of Punjabi  
Manuscripts in UK Collections**  
**£56,000**

English Heritage  
**Acquisition of Four Durbar  
Room Chairs**  
**£45,000**

English Heritage and The  
Historic Houses Association  
**Historic House Education**  
**£90,000**

English Nature (Sussex  
and Surrey team)  
**Kingley Vale National  
Nature Reserve Access and  
Interpretation Project**  
**£31,500**

Flora Locale  
**Local Seeds for Local Needs:  
Information & Education**  
**£149,500**

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

Gay & Lesbian Arts and Media (GLAM) <b>Before Stonewall (1969): Memories of the LGBT Community</b> £49,500	Kent County Council <b>Kent Wildlife Information Centre</b> £301,500	Oxfordshire 2000 <b>Oxford Open City 2002</b> £25,000	Strode Park Foundation for Disabled People <b>Strode Park House</b> £45,400
Godalming Museum <b>Private Faces in Public Places: A South East A2A Project</b> £50,000	Kent Downs Area of Outstanding Natural Beauty JAC/Unit <b>Kent Downs Chalk Downland Restoration and Access Project</b> £31,700	Oxfordshire County Council <b>Oxfordshire Culture Bus</b> £34,900	Surrey County Archaeological Unit <b>Archaeological Education Officer</b> £70,900
Gosport Borough Council <b>Gosport Town Centre Historic Parks</b> £110,000	Kent Wildlife Trust <b>Queendown Warren Nature Reserve – Extension II</b> £241,000	Painshill Park Trust <b>Painshill Park – Repairs &amp; Volunteer Co-ordination</b> £50,000	Surrey County Council <b>Wildlife on Your Doorstep</b> £31,500
Gosport Borough Council <b>Cataloguing the Naval Armaments Collection</b> £49,435	Lewes District Council <b>Martello Tower, Seaford</b> £132,500	Plaxtol Memorial Hall Committee <b>Plaxtol Memorial Hall, Kent</b> £77,500	Surrey History Service <b>Broadwood Piano Archive</b> £67,300
Groundwork Medway Swale <b>Our Heritage</b> £47,640	Marsh Gibbon Parochial Church Council <b>St Mary's Church, Marsh Gibbon</b> £9,000	Reading Borough Council <b>Forbury Gardens – Reading</b> £2,133,000	Surrey Wildlife Trust <b>Surrey Wildlife Trust Bid</b> £16,000
Guildford Borough Council <b>The Wey We Were</b> £8,600	Mary Rose Trust <b>Mary Rose Conservation – Phase 2</b> £4,170,000	Reading Museum Service <b>Blake's Lock – Riverside Museum</b> £50,000	Sussex Archaeological Society <b>Marlipins Museum Annexe Rebuild, Shoreham</b> £60,000
Guildford Museum <b>Cracked Pots in our Heritage (The History of a Kiln)</b> £47,500	Mary Rose Trust <b>Mary Rose Publication</b> £104,800	Rother District Council <b>De La Warr Pavilion, Bexhill – Restoration</b> £1,900,000	Sussex Downs Conservation Board <b>South Downs Local Grazing Scheme – Nibbled by Generations</b> £50,000
Hampshire Archives Trust <b>Hampshire Photographic Project</b> £78,000	Medway Council <b>Rochester and Chatham Riverside – THI</b> £25,000	Rural History Centre, University of Reading <b>Preservation of agricultural glass plate negatives collections</b> £50,000	Sussex Wildlife Trust <b>Restoration of a Lost Landscape</b> £142,000
Hampshire County Council <b>Butser Hill National Nature Reserve – Acquisition of Adjacent Land</b> £48,000	Medway Maritime Trust <b>Planning for the Conservation and Interpretation of the Steam Paddle Tug 'John H Amos'</b> £49,585	Rural Life Centre/Old Kiln Museum <b>Rural Life Centre – Workshop &amp; Displays</b> £17,680	Sussex Wildlife Trust <b>Seven Sisters Education &amp; Community Project</b> £119,500
Hampshire County Council <b>Hampshire Woodland Week and Wood Fair</b> £42,200	Museum of Kent Life Trust <b>Restoration of Sandling Farmhouse</b> £49,000	Sea Watch Foundation <b>Sea Watch Project</b> £133,500	Thanet District Council <b>Margate Old Town THI</b> £600,000
Hampshire County Council <b>Access Study of Danebury Hill Fort/Museum of the Iron Age</b> £18,400	National Motor Museum Trust <b>The Wakefield Trophy – Acquisition</b> £48,000	Seven Roads Millennium Festival Group <b>Twining Estate Oral History Project</b> £14,730	Thanet District Council <b>Broadstairs Seafront Promenade &amp; Gardens</b> £63,500
Hastings Borough Council <b>St Leonards Gardens &amp; West Lodge – Phase I</b> £15,400	New Forest Ninth Centenary Trust <b>New Forest Museum, Hampshire</b> £775,000	Slough Museum <b>Increasing Access to, and Awareness of, the Collections of Slough Museum</b> £50,000	The Adjutant General's Corps Museum Trust <b>Adjutant General's Corps (AGC) Museum Project</b> £235,000
High Weald AONB Unit <b>Weald Meadows Initiative</b> £49,500	Oates Memorial Library & Museum & Gilbert White Museum <b>Oates Memorial Library/ Gilbert White Museum, Selborne – Development</b> £568,755	Southampton City Council <b>Tudor House Museum &amp; Garden</b> £1,598,000	The British Military Powerboat Trust <b>Restoration of Fast Motorboat (FMB) 43957</b> £18,355
HMS Cavalier (Chatham) Trust Limited <b>HMS Cavalier Preservation – Phase 3</b> £400,000	Oxford Bus Museum Trust <b>Oxford Bus Museum Conservation Development Project</b> £53,900	Southampton City Libraries <b>Southampton Mercantile Navy Lists Project</b> £7,400	The Charleston Trust <b>Charleston Regained</b> £684,000
Isle of Wight Council <b>Rowlandson &amp; Howitt, Isle of Wight Watercolours – Acquisition</b> £732,000	Oxford Preservation Trust (OPT) <b>Oxford Castle Yard</b> £87,600	Steeple Aston Village Archive Trust <b>Steeple Aston Village Archive</b> £7,100	The Charleston Trust <b>Charleston Regained</b> £17,200
Julia Margaret Cameron Trust <b>Dimbola Lodge</b> £88,100		Stockbury PCC <b>St Mary Magdalene, Stockbury Sittingbourne</b> £10,000	The Friars <b>Aylesford Priory, Kent – Restoration</b> £906,500

The Greenbank Trust in association with the Youth Hostels Assoc.  
**Itford Farm, Hostel and Field Study and Activity Centre**  
**£90,000**

---

The Isle of Wight Railway Company Ltd  
**Isle of Wight Railway – Restoration**  
**£489,000**

---

The Living Archive  
**ME MK (Multi-Ethnic Milton Keynes)**  
**£39,200**

---

The Lynchmere Society  
**Lynchmere Commons Restoration of Lowland Heath**  
**£153,500**

---

The Mills Archive Trust  
**The Mills Archive Online**  
**£49,900**

---

The Open University  
**A Hidden Heritage – Social Care in East Anglia 1946–1990**  
**£86,600**

---

The Royal Navy Submarine Museum  
**John Fieldhouse Building – Royal Navy Submarine Museum**  
**£152,500**

---

The Royal Society for the Protection of Birds  
**Rackham Brooks, Plantation & Wiggonholt Common, Arun Valley**  
**£285,000**

---

The Vicar and Churchwardens  
**St Mary, Banbury, Oxfordshire**  
**£160,500**

---

Thomas Ellis Owen Festival Committee  
**Thomas Ellis Owen 1804–1862 2004 Bicentennial Festival**  
**£47,600**

---

Tunbridge Wells Borough Council  
**Dunorlan Park, Tunbridge Wells**  
**£2,129,000**

---

Vale Countryside Volunteers  
**Vale Countryside Volunteers**  
**£41,550**

---

Vale of White Horse Council  
**Abbey Grounds, Abbey Meadows, Abingdon**  
**£826,000**

---

Vicountess Barringtons Trust  
**Viscountess Barringtons Memorial Hall**  
**£72,500**

---

West Sussex County Council Library Service  
**Picture the Past West Sussex**  
**£89,400**

West Sussex Record Office  
**Aladdin's Cave – A South-East Regional A2A Consortium Project**  
**£50,000**

---

West Sussex Record Office  
**Local Governance and the Community: An Access to Archives (A2A) Project**  
**£50,000**

---

West Wycombe Community Association  
**Church Loft Clock**  
**£12,100**

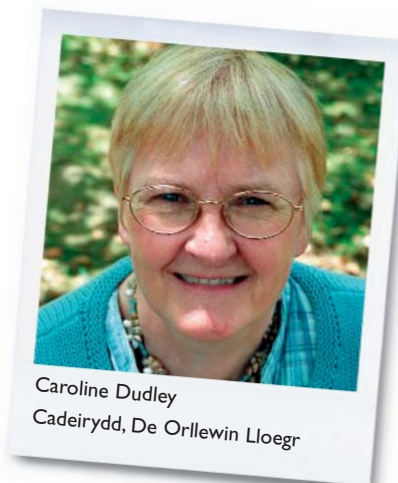
---

Winchester Museum Service  
**The Winchester Treasure**  
**£48,150**

---

Worthing Dome & Regeneration Trust Ltd  
**Dome Cinema Complex, Worthing**  
**£70,200**

# De Orllewin Lloegr



Gyda'i gilydd, mae ein grantiau cymunedol bach a phrosiectau mawr fel amgueddfa newydd tialmouth yn helpu unioni gwahaniaethau tymhorol economi dwristiaeth yr ardal a lledaenu ein hadnoddau'n fwy teg.

Grantiau Atgyweirio ar gyfer  
**Mannau Addoli yn Lloegr**  
**Dyfarwyd 35 Grant**  
**£262,540**

Grantiau i Bawb  
**Dyfarwyd 78 Grant**  
**£229,780**

Cynllun Treftadaeth Leol  
**Dyfarwyd 29 Grant**  
**£325,608**

Avon Wildlife Trust  
**Folly Farm Nature Reserve**  
**£139,500**

Banes District Council  
**Lansdown Battlefield Interpretation**  
**£26,000**

Bath & North East Somerset Library Service  
**Bath & North East Somerset Local History Online Catalogue**  
**£50,000**

Bath and North East Somerset Council  
**Conservation of Ladymead Drinking Fountain and Cattle Trough**  
**£29,300**

Bath Industrial Heritage Trust Ltd  
**Bath Can Make It! Exhibition**  
**£41,600**

Bovey Tracey Heritage Trust  
**Restoration of Bovey Tracey Station**  
**£48,600**

Bridport Charter Group  
**Bridport Royal Charter 1253–2003**  
**£36,500**

Bristol City Council  
**Blaise Castle Estate**  
**£1,507,000**

Bristol Frome Development Project (Bristol City Council)  
**Restoration and Interpretation of Henry Slead's Stream**  
**£47,300**

Cadgwith Pilot Gig Club  
**Cadgwith Pilot Gig Club**  
**£89,900**

Campaign for Learning Museums and Young People in the South West  
**£90,000**

Chippenham Town Council  
**Chippenham Museum & Heritage Centre**  
**£195,500**

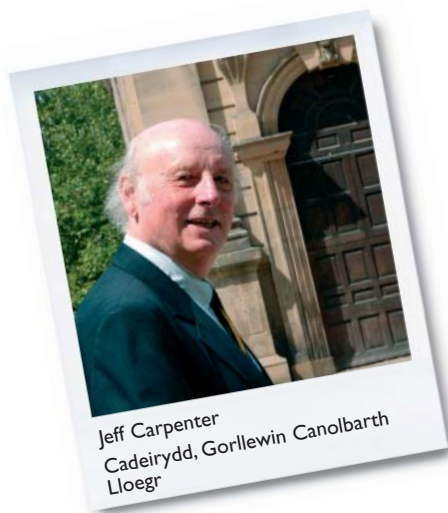
Christchurch Antiquarians  
**Christchurch Castle**  
**£50,000**

Churches Conservation Trust  
**St Paul's, Bristol**  
**£509,500**

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

Clifton Catholic Church Diocesan Trustees Registered <b>St Mary on the Quay</b> <b>£64,600</b>	Herefordshire & Gloucestershire Canal Trust <b>Wharf House Interpretation Centre – Phase I of The Leadon Valley Project</b> <b>£50,000</b>	Plymouth City Museum & Art Gallery <b>Explore the Natural World</b> <b>£79,300</b>	The British Butterfly Conservation Society Ltd <b>Towards a National recording Scheme for Macro-Moths</b> <b>£50,000</b>
Cornwall Record Office <b>South West Family Fortunes: An Access to Archives (A2A) project</b> <b>£149,500</b>	Hestercombe Gardens Trust <b>Hestercombe Gardens – Phase I</b> <b>£3,673,000</b>	Port Navas Village Hall <b>Restoration of ‘The Reading Room’, Port Navas</b> <b>£25,751</b>	The Corporation of Trinity House London <b>Lizard Lighthouse</b> <b>£72,300</b>
Cornwall Wildlife Trust <b>Helman Tor Restoration</b> <b>£126,500</b>	Historic Chapels Trust <b>Repair &amp; Upgrading, Penrose Methodist Church</b> <b>£50,000</b>	Purbeck District Council <b>Purbeck APS Project Manager</b> <b>£25,000</b>	The Dartington Hall Trust <b>Cataloguing the Dartington Hall Trust Archive</b> <b>£50,000</b>
Cornwall Wildlife Trust <b>Crift Farm</b> <b>£45,200</b>	Institute of Cornish Studies – University of Exeter <b>Cornish Braids: Exploring Cultural Identity through Oral History</b> <b>£154,500</b>	RBPB <b>Greylake – Jenkins Land</b> <b>£223,500</b>	The Dartmoor Trust <b>Dartmoor Digital Image Archive</b> <b>£48,000</b>
Cornwall Wildlife Trust <b>Celebrating Cornwall’s Mammals</b> <b>£43,700</b>	Kerrier Distict Council <b>Helston THI</b> <b>£400,000</b>	Royal Albert Memorial Museum <b>Brazil and Amazon Exhibition</b> <b>£19,000</b>	The Friends of Glasney College <b>Glasney College Excavation</b> <b>£17,300</b>
Cornwall Wildlife Trust <b>Churchtown Farm Community Nature Reserve</b> <b>£35,300</b>	Kerrier District Council <b>Wheal Peevor Project</b> <b>£16,200</b>	Royal Albert Memorial Museum and Art Gallery <b>Love, Labour &amp; Loss</b> <b>£49,800</b>	The Grassland Trust <b>Lots – Grassland Restoration</b> <b>£50,000</b>
Cornwall Wildlife Trust <b>Lowertown Moor</b> <b>£16,200</b>	National Maritime Museum/ Cornwall Maritime Museum <b>Falmouth Maritime Initiative</b> <b>£5,785,925</b>	RSPB <b>Exminster Marshes Nature Reserve</b> <b>£167,000</b>	The Landmark Trust <b>Anderton House</b> <b>£45,000</b>
Cotswold District Council <b>Caring for the Cotswolds</b> <b>£1,381,100</b>	North Cornwall District Council <b>Bude Canal Regeneration Project</b> <b>£41,300</b>	RSPB <b>Greylake – Gibbon’s Land</b> <b>£136,000</b>	The Methodist Conexional Propert Committee <b>Balwest Methodist Church</b> <b>£69,900</b>
Dean Heritage Museum Trust <b>Dean Heritage Centre</b> <b>£400,000</b>	North Somerset Council <b>Weston-super-Mare THI</b> <b>£1,000,000</b>	Somerset County Council Museums Service <b>Acquisition of West Bagborough Hoard of Roman Silver</b> <b>£20,150</b>	The Mount Pleasant Centre <b>Mount Pleasant Community Centre Roof Restoration Project</b> <b>£49,739</b>
English Heritage <b>Stonehenge</b> <b>£1,179,000</b>	North Somerset Council <b>Cleeve Wood</b> <b>£46,250</b>	South Devon Railway Trust <b>Nursery Pool Bridge</b> <b>£183,000</b>	The Royal Society for the Protection of Birds <b>Avalon Marshes Schools and Community Project</b> <b>£66,000</b>
English Nature <b>Ow Taswul Ros An Avor – Restoring the Sea of Heather</b> <b>£979,500</b>	North Somerset Council <b>Land at Uphill</b> <b>£22,600</b>	South Somerset District Council <b>Community Heritage Access Centre (CHAC)</b> <b>£214,500</b>	The Tank Museum <b>Purchase of Private Glaister’s Medals</b> <b>£5,000</b>
English Nature <b>Waves of Heath – Isles of Scilly</b> <b>£233,000</b>	Oxenton Village Church Hall Management Committee <b>Oxenton Village Church Hall, Gloucestershire</b> <b>£28,500</b>	South West Lakes Trust <b>Roadford Interpretation Centre</b> <b>£364,000</b>	William Cookworthy Museum Society <b>Cookworthy Cross Domain</b> <b>£32,485</b>
Environment Agency <b>Lydney Docks</b> <b>£873,000</b>	Pendeen Community Heritage <b>Geevor Tin Mine: Access &amp; Interpretation Project</b> <b>£43,500</b>	St Edmunds Arts Trust Ltd <b>Salisbury Community Arts Centre</b> <b>£674,000</b>	Wiltshire County Council <b>Bronze Age Ceramics Project – Wiltshire</b> <b>£62,680</b>
Exmoor National Park Authority <b>Simonsbath Sawmill Project</b> <b>£30,700</b>	Penlee House Gallery & Museum <b>Purchase of ‘The Slip’ by Stanhope Forbes</b> <b>£302,000</b>	St John in the Wilderness Church <b>St John in the Wilderness Church Appeal</b> <b>£50,000</b>	Wiltshire Wildlife Trust <b>Wiltshire Biodiversity Indicators</b> <b>£94,500</b>
Forest Enterprise <b>Forest of Neroche: Land Heritage Project</b> <b>£46,000</b>	Penwith District Council <b>Hayle THI</b> <b>£25,000</b>	The Atwell Wilson Motor Museum Trust <b>Atwell Wilson Motor Museum Extension</b> <b>£50,000</b>	Wiltshire Wildlife Trust <b>Wiltshire Wildlife Trust Bid</b> <b>£40,900</b>
Gloucestershire Geoconservation <b>Gloucestershire Geo-Trails</b> <b>£33,860</b>	Plymouth City Council <b>Plymouth THI – Phase 2</b> <b>£450,000</b>	The Bavon Valley Partnership <b>Bristol and Bath Railway Path Interpretation Improvements</b> <b>£49,900</b>	
Gloucestershire Record Office <b>Sherborne Archives</b> <b>£49,000</b>	Plymouth City Council <b>Smeatons Tower, Plymouth – Refurbishment</b> <b>£43,300</b>	The British Empire & Commonwealth Museum <b>Commonwealth FM</b> <b>£50,000</b>	
Golowan Community Arts <b>Newlyn Heritage Trail</b> <b>£44,500</b>			

# Gorllewin Canolbarth Lloegr



Mae'n dda gweld arian treftadaeth yn cael effaith ar adfywiad dinesig a gwledig yng Ngorllewin Canolbarth Lloegr. Mae'n grantiau ni hefyd yn helpu ein grwpiau cymunedol i ddathlu amrywiaeth ddiwylliannol yr ardal.

Grantiau Atgyweirio ar gyfer  
Mannau Addoli yn Lloegr  
Dyfarwyd 38 Grant  
**£338,403**

Grantiau i Bawb  
Dyfarwyd 67 Grant  
**£252,513**

Cynllun Treftadaeth Leol  
Dyfarwyd 33 Grant  
**£591,974**

Archaeological Research  
Section, Woolhope Club  
Herefordshire Archaeology  
News Access Project  
**£15,500**

Belgrade Theatre  
Discovering the Mysteries  
**£50,000**

Birmingham Archdiocesan  
Archives  
Cataloguing the West Midlands'  
Catholic Past, Birmingham  
**£49,968**

Birmingham City Archives/Black  
Pasts, Birmingham Futures Group  
Making Connections:  
Birmingham Black International  
History  
**£23,683**

Birmingham City Council  
Birmingham Town Hall  
– Renovation  
**£13,500,000**

Birmingham City Council  
James Watt Sale  
**£990,000**

Birmingham City Council  
Discovery Centre at Millenium  
Point, Birmingham  
**£85,900**

Birmingham Conservation Trust  
Court 15, Back to Backs Project  
**£967,000**

Birmingham Museums  
& Art Gallery  
BMAG: Picture Frame  
Conservation  
**£49,000**

Birmingham Pen Trade  
Heritage Association  
'Write Here, Write Now',  
Birmingham  
**£90,000**

British Waterways  
Past Masters:  
Three Aqueducts Project  
**£502,500**

Cannock Chase Council  
Chase Heritage Trail, Cannock  
**£16,500**

Caring for God's Acre  
Caring for God's Acre Lifelong  
Learning Project, Herefordshire  
**£85,900**

Castle Bromwich Hall  
Gardens Trust  
Castle Bromwich Hall, – Phase 1  
**£13,500**

Coventry & Warwickshire  
Promotions  
Godiva Procession, Coventry  
**£11,718**

Coventry Asian Arts  
and Cultural Forum  
Festival of South Asia, Coventry  
**£18,385**

Coventry Black Experience  
Coventry Black Experience  
**£49,000**

Coventry Family History Society  
Coventry London Road  
Cemetery Indexing  
**£11,912**

Dudley Metropolitan  
Borough Council  
The Race Cameo Glass Vase  
**£45,000**

Erin Go Bragh GAA  
& Camogie Club  
History of Camogie in Britain  
**£36,500**

Greenwood Trust  
Shropshire Woodland  
Heritage Project  
**£90,000**

Groundwork Black Country  
Bradley Locks, West Midlands  
**£282,000**

Harvington Hall  
Harvington Hall, Worcestershire  
**£27,000**

Herefordshire and Worcestershire  
Earth Heritage Trust  
Earth Heritage Education  
& Awareness Programme,  
Worcester  
**£96,000**

Herefordshire Council  
Friar Street Resource &  
Learning Centre, Hereford  
– Phases 1 & 2  
**£545,000**

Hill Close Gardens Trust Ltd  
Victorian Detached Pleasure  
Gardens: Hill Close Gardens,  
Warwick  
**£47,475**

Historic Chapels Trust  
Umberslade Baptist Church,  
Solihull  
**£347,000**

Kineton Parish Council  
King Johns Castle & Dene  
Valley Enhancement Project  
**£48,500**

Light House  
BE-ME (Black and Ethnic  
Minority Experience)  
Learning Links  
**£50,000**

Madeley Parish Council  
The Nine Men of Madeley  
Restoration Project  
**£16,800**

Marine Conservation Society  
National Pilot Seasearch  
Programme  
**£50,000**

Midlands Regen Limited  
Nechells Baths Project  
**£999,000**

Modern Records Centre,  
University of Warwick Library  
'On yer bike' Cataloguing of  
the National Cycle Archive  
and Library, Warwick  
**£37,338**

Museum of British Road  
Transport, Coventry  
MBRT – 'Landmark' Frontage  
& Entrance, Coventry  
**£999,000**

Mythstories, Museum  
of Myth and Fable  
Myths for all the Family,  
Shropshire  
**£11,980**

National Playing Fields  
The Preservation of Historical  
Recreational Land Documents  
**£39,200**

Peak District National  
Park Authority  
Throwley Old Hall  
**£25,400**

Pudleston PCC  
St Peter, Pudleston  
**£9,000**

RC Parish of Holy Cross  
Holy Cross Community  
Room Regeneration  
**£47,500**

Sandwell MBC  
The Learning Game  
**£90,000**

Shropshire Ornithological  
Society  
Venus Pool Nature  
Reserve Extension  
**£50,000**

Shropshire Records  
& Research Centre  
Seven Ages of Man: Access to  
Archives (A2A) in the West  
Midlands  
**£49,000**

Shropshire Wildlife Trust  
Rebuilding Regional  
Biodiversity, Shropshire  
**£173,000**

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

Shropshire Wildlife Trust  
**Madeley Community Pitmounds, Shropshire**  
**£48,540**

---

Smethwick Heritage Centre Trust  
**Establishment of Smethwick Heritage Centre**  
**£275,000**

---

St Dubricious Parochial Church Council  
**The Gwillim Memorial Restoration**  
**£46,600**

---

St Editha's Church  
**Restoration of Church Bells, St Editha's Church**  
**£26,375**

---

St Giles' Church  
**Renovation of St Giles' Organ, Newcastle under Lyme**  
**£50,000**

---

St Mary the Virgin (St Mary's PCC)  
**St Mary's Improvement Scheme**  
**£50,000**

---

Staffordshire Moorlands District Council  
**Consall Forge Lime Kilns**  
**£24,300**

---

Staffordshire Moorlands District Council  
**Cheadle & Leek THI**  
**£15,000**

---

Staffordshire Wildlife Trust  
**Thorswood Nature Reserve Extension & Visitor Improvements**  
**£87,900**

---

Stoke on Trent Museums Service  
**Acquisition of Highlights from the Former Minton Museum Collection**  
**£521,000**

---

The Barber Institute of Fine Arts  
**Johan Christian Clausen Dahl, Mother and Child by the Sea**  
**£200,000**

---

The Charles Parker Archive Trust  
**A Future for Ordinary Folk**  
**£50,000**

---

The Council of the City of Coventry  
**Undercroft to J F Kennedy House, Coventry**  
**£452,000**

---

The Hereford Waterworks Museum Ltd  
**New Development Project**  
**£345,000**

---

The Shakespeare Birthplace Trust  
**Anne Hathaway Virtual Reality Disability Access**  
**£47,000**

The Waterways Trust  
**Water Racket, Warwick**  
**£49,000**

---

The Woodland Trust  
**Credenhill Iron Age Hillfort and Park Wood**  
**£138,800**

---

Trustees of the Solihull Manor House Charity  
**Solihull Manor House: Project 2000**  
**£292,000**

---

Walsall Metropolitan Borough Council  
**Bridge Street/Ablewell Street, Walsall THI**  
**£25,000**

---

Warwick District Council  
**From Baths to Books: Enhancing Access to the Heritage Resources of the Royal Pump Rooms, Leamington Spa**  
**£67,200**

---

Wolverhampton City Council  
**The Dovecote Project**  
**£36,000**

---

Wolverhampton City Council – Leisure Services  
**Preservation of Veteran Lime Tree on Tettenhall Green**  
**£6,300**

---

Wolverhampton City Council  
**Bilston Town Centre THI**  
**£913,000**

---

Worcester Cathedral Development and Restoration Trust  
**Worcester Cathedral Library Collection**  
**£44,500**

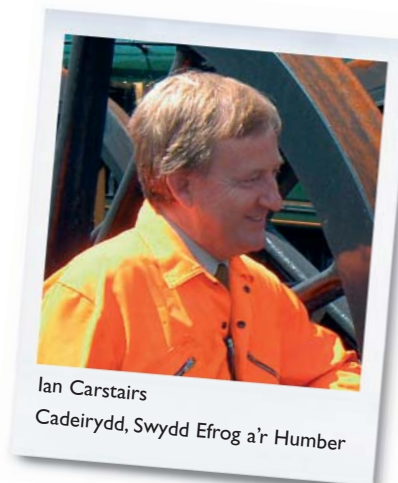
---

Worcestershire County Council  
**Malvern Heritage Project**  
**£963,000**

---

Worcestershire Wildlife Trust  
**Lower Smite Farm Education Centre**  
**£999,000**

# Swydd Efrog a'r Humber



*Rydym yn hynod falch o lwyddiant Gwreiddiau Ifanc yn yr ardal. Cyffrous yw gweld prosiectau treftadaeth yn agor drysau i bobl ifanc ac yn dod â chenedlaethau gwahanol at ei gilydd.*

**Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr**  
**Dyfarwyd 20 Grant**  
**£206,184**

---

**Grantiau i Bawb**  
**Dyfarwyd 101 Grant**  
**£361,216**

---

**Cynllun Treftadaeth Leol**  
**Dyfarwyd 21 Grant**  
**£270,392**

---

Borthwick Institute of Historical Research, University of York  
**Rescuing the Yarburgh Archive**  
**£49,600**

---

Bradford Metropolitan District Council  
**Saltaire World Heritage Site: Open Spaces Restoration & Management Plan**  
**£38,000**

---

British Waterways  
**Sowerby Bridge Wharf**  
**£700,000**

---

Calderdale MBC  
**Restoration of Shibden Hall and Barn, Halifax**  
**£559,500**

---

City of Bradford Metropolitan District Council  
**Cliffe Castle Working Landscapes Display Project, Keighley**  
**£136,000**

Cleasby and Stapleton Village Hall Committee  
**Cleasby and Stapleton Village Hall**  
**£67,400**

---

Community Heritage Arts and Media Project (CHAMP)  
**Alkborough Community Heritage Project – Oral & Local History**  
**£49,700**

---

Crimlisk Fisher Archive  
**Access to the Crimlisk Fisher Archive**  
**£38,200**

---

Doncaster Metropolitan Borough Council  
**Cusworth Hall & Park Restoration Project**  
**£4,819,000**

---

East Riding of Yorkshire Archives Service  
**Reaching Out Across the Riding**  
**£50,000**

---

East Riding of Yorkshire Council  
**East Riding History & Culture Project**  
**£3,919,000**

---

East Riding of Yorkshire Council  
**Skidby Windmill Learning Access Project**  
**£29,700**

## Rhestr Dyfarniadau 2002–2003\*

English Heritage  
(Yorkshire Region)  
**Brodsworth Hall & Gardens  
Development Project**  
**£233,000**

---

English Nature  
**Coversands Heathland  
– Restoring the Cover**  
**£366,000**

---

English Nature  
**Restoring the Heaths  
of the Vale of York**  
**£347,000**

---

Georgian Theatre (Richmond)  
Trust Ltd  
**Georgian Theatre Royal,  
Richmond**  
**£62,500**

---

Harrogate Borough Council  
**Turkish Baths, Harrogate  
– Phase 2 restoration and  
refurbishment**  
**£447,500**

---

Helmsley Walled Garden Ltd  
**Helmsley Walled Garden  
Glasshouses Restoration**  
**£505,000**

---

Historic Chapels Trust  
**Todmorden Unitarian Church**  
**£165,000**

---

Honley Village Community Trust  
**Magdale Dam**  
**£45,740**

---

Howden Civic Society  
**Howden Heritage  
Plaques Project**  
**£19,000**

---

Hull Cityventure Ltd  
**Our Heritage – Our Future,  
Hull Old Town THI**  
**£18,750**

---

Hull Museums and Art Gallery  
**Hull Furniture – Acquisition**  
**£45,900**

---

Keighley and Worth Valley  
Railway Trust  
**Steam locomotive 935 boiler  
overhaul, Keighley**  
**£170,000**

---

Kingston upon Hull City Council  
**East Park Restoration,  
Kingston upon Hull**  
**£5,402,000**

---

Kingston upon Hull City Council  
**Purchase of 21 Gold Coins**  
**£7,500**

---

Langsett Foundation Ltd  
**Burton Street Community  
History Project**  
**£49,500**

---

Leeds City Council  
**Leeds City Museum  
and Resource Centre**  
**£416,000**

Leeds Irish Health and homes  
**Memories of Change**  
**£43,500**

---

Leeds Museums and Galleries  
**Temple Newsam Vases**  
**£95,000**

---

Leeds Museums and Galleries  
**Walnut Chairs Acquisition**  
**£20,000**

---

Little Ouseburn Mausoleum Ltd  
**Little Ouseburn  
Mausoleum Restoration**  
**£3,500**

---

Lower Ure Conservation Trust  
**Extension to Nosterfield  
Nature Reserve**  
**£17,500**

---

Moravian Church Provincial  
Archives & Library  
**Moravian Church  
Congregational Archive**  
**£21,300**

---

National Museum of  
Photography, Film & TV  
**Acquisition of RPS Collection**  
**£3,750,000**

---

National Railway Museum  
**Accessing Royalty**  
**£50,000**

---

National Trust  
**Nostell Priory – Acquisition,  
restoration and public access**  
**£4,242,000**

---

National Trust  
**Celebration of Hardcastle Crag**  
**£5,360**

---

North East Civic Trust  
**Gayle Mill, North Yorkshire**  
**£585,000**

---

North Lincolnshire Council  
**North Lincolnshire Museums  
Service Social History Store**  
**£104,000**

---

North Lincolnshire Council  
**North Lincolnshire  
Community Archaeology  
Project**  
**£49,280**

---

North Lincolnshire Council,  
Environment Team  
**Alkborough Community  
Archaeology Project**  
**£46,100**

---

PCC St John the Baptist, Clayton  
**St John the Baptist, Clayton**  
**£5,200**

---

Penistone Cinema Organ Trust  
**Giving Heritage a Lift**  
**£50,000**

---

Ripon Museum Trust  
**House of Correction Prison  
& Police Museum, Ripon**  
**£285,500**

Rotherham MBC  
**Shafts Of Light**  
**£38,100**

---

Rotherham MBC  
**Rotherham Town Centre THI**  
**£7,500**

---

Royal Society for the  
Protection of Birds  
**Old Moor and Dearne  
Valley Wetlands, Barnsley  
– restoration and public access**  
**£880,500**

---

Royal Society for the  
Protection of Birds  
**Old Moor and Dearne Valley  
Wetlands, Barnsley  
– restoration and public access**  
**£63,800**

---

Ryedale Folk Museum  
**Ryedale Folk Museum  
Development Project**  
**£418,500**

---

Sheffield Bus Museum Trust Ltd  
**Sheffield Bus Museum**  
**£2,000**

---

Sheffield City Council  
**Sheffield Cholera Monument**  
**£262,000**

---

Sheffield Galleries and  
Museums Trust  
**City Museum and Mappin Art  
Gallery, Sheffield**  
**£12,600,000**

---

St Mary's, Lowgate Parochial  
Church Council  
**St Mary, Lowgate**  
**£62,700**

---

The Company of Merchant  
Adventurers of the City of York  
**Merchant Adventurers' Hall,  
York**  
**£256,500**

---

The East Riding  
Archaeological Society  
**Valley of the First Iron Masters**  
**£84,100**

---

The Fieldfare Trust  
**Waterways Interpretation for  
Visually Impaired People**  
**£49,400**

---

The Hackfall Trust  
**Experience Hackfall**  
**£42,200**

---

The University of York  
**The Borthwick Institute:  
Moving On**  
**£4,415,000**

---

West Yorkshire Archive Service  
**Broad Acres, Big Houses,  
Yorkshire People**  
**£49,300**

York Museums Trust  
**Portrait of Jean Abercromby  
by Allan Ramsay – Acquisition**  
**£562,500**

---

Yorkshire Dales National Park  
Authority  
**Out of Oblivion**  
**£90,000**

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

# Gogledd Iwerddon



Primrose Wilson  
Cadeirydd, Gogledd Iwerddon

Mae'r Cynllun Trefnadaeth Trefweddau yn gwneud cyfraniad sylweddol tuag at adfywio ein trefi hanesyddol. Rydym hefyd yn gweithio'n galed i sicrhau bod ein grantiau bach yn cyrraedd y cymunedau mwyaf anghystbell.

**Grantiau i Bawb Dyfarnwyd 37 Grant £146,776**

Ardclinis Parish Church  
Select Vestry  
**Ardclinis Parish Church, Carnlough £75,000**

Armagh City & District Council  
**Armagh Mall – Restoration £908,000**

Belfast Charitable Society  
**Clifton House Interpretative Centre £49,875**

Belfast Library & Society for Promoting Knowledge  
**Linen Hall Library Extension Project, Belfast £35,200**

Belfast Print Workshop  
**Belfast Print Workshop History £16,700**

Church of Ireland  
**St Columb's Cathedral £31,700**

Clogher Parish Trust  
**St Macarten's Parish Church, Clogher £47,900**

Congregation of the Passion, Ardoyne  
**Holy Cross, Ardoyne £233,000**

County Fermanagh Social & Charitable Society  
**Portrait Restoration – Fermanagh Heritage £13,700**

Craigavon Borough Council  
**Lurgan Public Park £1,416,000**

Derry City Council  
**Armada Exhibition, Derry £1,450,000**

Derrynoose Select Vestry  
**Madden Schoolhouse, Keady £50,000**

Devenish Partnership Forum  
**Devenish Local Nature Reserve £48,900**

Diocesan Council of Connor  
**St Thomas's Church, Rathlin Island £173,000**

Down District Council  
**Governor's Residence Access £23,000**

Goitse  
**Cartlann £15,700**

Hearth Revolving Fund  
**Portrush Town Hall – Restoration £961,000**

Hearth Revolving Fund  
**College Green House, Belfast £672,000**

Hollymount Church Committee  
**Hollymount Church, Ballydugan, Downpatrick £125,500**

Irish Linen Centre & Lisburn Museum  
**Egan Pedal Harp Restoration £10,100**

Killeter and District Development Trust  
**Heritage of Termonamongan £99,000**

Lagan Legacy  
**Oceans in Mind £49,300**

Larne Borough Council  
**Larne Museum £504,500**

Layde Church Regeneration Trust  
**Layde Church Restoration £50,000**

Lisburn Borough Council  
**Castle Gardens, Lisburn £542,500**

Lurgan Forward  
**Lurgan THI £14,000**

Mourne Heritage Trust  
**Mourne Homesteads £550,300**

Moyle District Council  
**Bushmills THI £12,500**

Museums and Galleries of Northern Ireland  
**John Luke Mural £44,500**

NI Regional Curators Group  
**Railway Social History Exhibition £24,500**

North & West Belfast Health & Social Services Trust  
**History of Muckamore Abbey Hospital £10,000**

North West Play Resource Centre  
**Derry Playhouse – PPG £40,700**

Old Belmont School Preservation Trust  
**Old Belmont School £892,500**

Saul Parish Church, Restoration Committee  
**Saul Parish Church, Restoration £42,500**

Select Vestry of Altedesert Parish  
**Altedesert Parish Church, Pomeroy £200,000**

Select Vestry of Holy Trinity Church  
**Glencraig Parish Church £74,000**

Sion Mills Buildings Preservation Trust  
**Herdman's Mill, Sion Mills, PPG £50,000**

St Malachy's Church  
**St Malachy's Church, Kilcoo £308,000**

St Patrick's Parish  
**St Patrick's Church, Newtownards £389,500**

Strabane District Council  
**Gray Printers Museum £21,200**

The Irish Landmark Trust  
**Drum (West) Gatelodge, Ballylough £98,000**

The Select Vestry of Ballywalter Parish  
**St Andrew's Parish Church, Balligan – Tercentenary Restoration Project £84,300**

The Select Vestry of Donaghmore Parish  
**St Michael's Parish Church, Castlecaulfield £124,500**

The Select Vestry of St Catherines Church of Ireland Killead  
**St Catherines Church, Killead £166,500**

The Select Vestry of St Saviours Parish Church  
**St Saviour's Parish Church, Greyabbey £23,300**

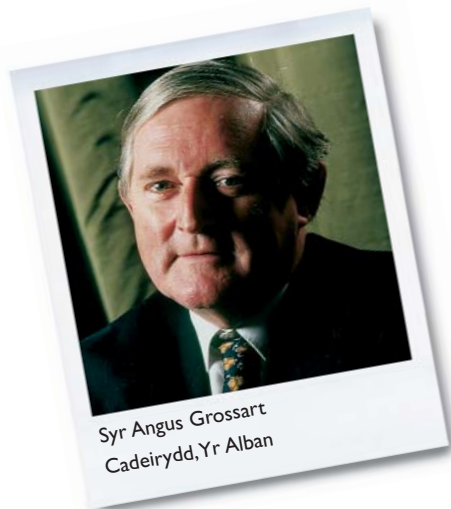
The Wildfowl and Wetlands Trust  
**Castle Espie Wetland Restoration, PPG £34,300**

The Wildfowl and Wetlands Trust  
**Reaching Home – People and Brent Geese £41,000**

The Woodland Trust  
**Prehen Woodland, Londonderry £49,100**

Trustees of Drumaroad and Clanvaraghan Parish  
**St Mary of the Angels, Clanvaraghan £96,500**

# Yr Alban



Syr Angus Grossart  
Cadeirydd, Yr Alban

Mae'n dod i'r amlwg mai buddsoddi mewn treftadaeth yw'r allwedd i ddatblygu amrywiaeth eang o faterion cefn gwlad yn Yr Alban. Rydym hefyd yn gweld canlyniadau cyffrous ein prosiectau yn y trefi a'r dinasoedd.

**Grantiau i Bawb**  
Dyarnwyd 79 Grant  
£260,717

Aberdeenshire Council  
**Aberdeenshire's Historic Kirkyards**  
£47,600

Alness Community Association Ltd  
**Alness Community Association Archiving Project**  
£39,500

Angus Council  
**Mid Links, Montrose – Restoration**  
£1,235,000

Appin Historical Society  
**Sgeir Bhuidhe Lighthouse – Resiting and Preservation**  
£8,300

Arran Access Trust  
**Access to our Heritage**  
£39,089

Auchtertool Parish Church  
**Organ Restoration, Auchtertool**  
£15,500

Augustine United Church  
**Augustine United Church Tower Restoration Project**  
£106,000

Biggar Museum Trust  
**Moat Park Heritage Centre Storage Extension Planning**  
£17,600

Braemar Community Council  
**Braemar Woodlands Survey**  
£9,400

British Butterfly Conservation Society Limited  
**Butterfly Guardians Scotland**  
£50,000

Burns National Heritage Park  
**Burns Cottage Museum**  
£49,600

Calderbank Parish Church – Church of Scotland  
**Calderbank Parish Church – Building and Organ Restoration**  
£21,100

Carts River Valley Project  
**Newshot Island proposed Local Nature Reserve Access Network**  
£24,000

Catrine Parish Church  
**Catrine Parish Church, Renovation – Phase 2**  
£40,700

Central Scotland Countryside Trust  
**Tree in the Park**  
£44,500

City of Edinburgh Council  
**Broughton Market Museum Stores**  
£346,000

City of Edinburgh Council  
**Edinburgh's Trees Project**  
£16,200

Clyde Muirshiel Park Authority  
**The Greenock Cut – A Conservation Project**  
£685,000

Collessie Community Council  
**Melville Tomb, Collessie**  
£9,000

Comhairle Nan Eilean Siar, Dept of Sustainable Communities  
**Dun Eistean Archaeological Project**  
£349,500

Congregation Board, Kilninian & Kilmore Parish  
**Restoration of Kilmore Church Dervaig Isle of Mull**  
£192,000

Coylton Parish Church  
**Coylton Church for the 21st Century**  
£39,800

Craigencalt Ecology Centre (CEC)  
**Development of Craigencalt Ecology Centre's (CEC) Services**  
£37,900

Cumbrae Development Steering Group  
**Garrison House Restoration**  
£86,000

Dumfries and Galloway Libraries, Information and Archives  
**Sutherland, Dickie and Copland Collection, acquisition and conservation**  
£21,000

Dumfries and Galloway Museums Service  
**Dumfries Museum & Camera Obscura**  
£87,000

Dundee City Council  
**Mills Observatory – Space for Everyone**  
£50,000

Edderton Old Church Preservation Trust  
**Edderton Old Parish Church**  
£323,000

Edinburgh Hebrew Congregation  
**Edinburgh Synagogue Repairs and Improvements**  
£83,884

Edinburgh World Heritage Trust  
**Edinburgh World Heritage Trust – Pilot Education Programme**  
£5,000

Falkirk Council  
**Bo'ness THI**  
£25,000

Falkirk Council – Cultural Services (Museums)  
**Falkirk Museums Service – Outreach Officer**  
£92,900

Findhorn Village Heritage Company  
**Findhorn Ice House Project**  
£87,500

Flowerhill Parish Church  
**Flowerhill Parish Church – Airdrie**  
£129,500

Forest Enterprise (part of Forestry Commission)  
**Peregrine Wild Watch Project**  
£44,500

Four Acres Charitable Trust  
**Cottier Project**  
£101,500

Glasgow Building Preservation Trust  
**New Wellpark, Glasgow – Refurbishment**  
£105,500

Glasgow Building Preservation Trust  
**Doors Open Day 2002**  
£8,000

Glasgow City Council  
**Charles Rennie Mackintosh furniture – Acquisition**  
£1,875,000

Glasgow EID MELA Committee  
**EID MELA**  
£15,000

Glasgow Museums, Art Gallery and Museum, Kelvingrove  
**Acquisition of The Coronation of the Blessed Virgin**  
£84,500

Greenhills Millennium Video Group  
**Greenhills Millennium Video Project**  
£44,800

Greyfriars Scottish Episcopal Church  
**Greyfriars Episcopal Church, Kirkcudbrightshire**  
£140,000

Heriot-Watt University  
**Portrait of James Watt by Syr William Beechey**  
£18,000

Highland Buildings Preservation Trust  
**Sail Loft and Commercial Hotel, Stornoway**  
£49,800

Highland Buildings Preservation Trust  
**Chapel of the Sand of Udrigil**  
£28,600

Highland Council  
**Wick THI (Thomas Telford Heritage Project)**  
£1,191,500

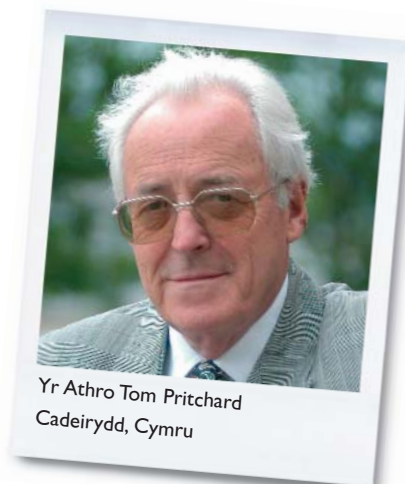
\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

Highland Vernacular Buildings Trust <b>Heritage Skills Training</b> <b>£47,400</b>	Moray Society <b>Elgin Museum – People and Place</b> <b>£351,000</b>	RCAHMS <b>Syr Basil Spence Collection Project</b> <b>£47,300</b>	South Lanarkshire Council <b>Hamilton Town House Refurbishment Project</b> <b>£249,500</b>
Historic Assynt <b>Inchnadamph Project</b> <b>£409,000</b>	Muirkirk Enterprise Group <b>Muirkirk Heritage Park</b> <b>£46,900</b>	Royal Botanic Garden Edinburgh <b>Interpretation at the National Botanic Gardens of Scotland</b> <b>£235,000</b>	South Lanarkshire Council <b>Douglas THI</b> <b>£25,000</b>
Historic Scotland <b>Whithorn Priory Museum – New Interpretative Displays</b> <b>£50,000</b>	National Gallery of Scotland <b>Acquisition of Venus Rising from the Sea by Titian</b> <b>£7,600,000</b>	Royal Deeside Partnership <b>History with Boots On</b> <b>£47,200</b>	St Augustine's Episcopal Church, Dumbarton <b>St Augustine's Church, Dumbarton</b> <b>£409,500</b>
Holy Trinity Scottish Episcopal Church <b>Holy Triniity Stirling Restoration Project</b> <b>£74,200</b>	National Historic Ships Committee <b>National Historic Ships Database</b> <b>£21,199</b>	Royal Society for the Protection of Birds <b>Craigmore Woodland Acquisition</b> <b>£350,000</b>	St Columbas Episcopal Church of Scotland <b>Flora MacDonald Stained Glass Window Restoration</b> <b>£12,000</b>
Hopetoun House Preservation Trust <b>Hopetoun in Peril – Phase I</b> <b>£977,000</b>	National Museums of Scotland <b>The Mary and Darnley Marriage Ryal</b> <b>£141,500</b>	Royal Society for the Protection of Birds <b>Casan Peatland – Acquisition for Restoration</b> <b>£36,500</b>	St Columbas Parish Church, Largs <b>St Columbas Parish Church, Largs – Restoration</b> <b>£459,500</b>
John Paul Jones Birthplace Museum Trust <b>John Paul Jones Museum – Enhancement and Expansion</b> <b>£43,100</b>	National Museums of Scotland <b>Argyll Motor Car, 1904 Acquisition</b> <b>£49,000</b>	Royal Society for the Protection of Birds <b>Imriche Peatland – Acquisition for Restoration</b> <b>£33,700</b>	St Ignatius Roman Catholic Church <b>St Ignatius, Wishaw</b> <b>£99,000</b>
Kirk Session of Lorne & Lowland Parish Church, Campbeltown <b>Lorne &amp; Lowland Parish Church, Campbeltown</b> <b>£154,500</b>	National Museums of Scotland <b>Plaster Model of Head by Dalou</b> <b>£22,000</b>	Sandford and Upper Avondale Community Council <b>Spectacle E's Falls Viewing Platform</b> <b>£20,000</b>	St Marys Church, Greenock <b>St Mary's 2002, Greenock</b> <b>£475,000</b>
Kirk Session of Neilston Parish Church <b>Neilston Parish Church, Proposed Restoration &amp; Conservation</b> <b>£348,000</b>	National Trust for Scotland <b>Centre table designed by Charles Rennie Mackintosh</b> <b>£297,500</b>	Scottish Borders Council <b>Kelso Archive</b> <b>£36,600</b>	Tarves Heritage Project <b>The Old School Tarves</b> <b>£50,000</b>
Laidhay Preservation Trust <b>Implement Shed</b> <b>£14,000</b>	National War Museum of Scotland (National Museums of Scotland) <b>General Syr Thomas Graham, Lord Lynedoch acquisitions</b> <b>£40,500</b>	Scottish Cinema Organ Trust <b>SCOT Clydebank Organ Purchase</b> <b>£20,000</b>	The Almond Valley Heritage Trust <b>Commercial Breaks</b> <b>£15,500</b>
Little Dalton Kirk Trust <b>Little Dalton Kirk</b> <b>£16,700</b>	North East Scotland Biological Records Centre <b>Promoting and Protecting Biodiversity in North East Scotland</b> <b>£124,000</b>	Scottish National Gallery of Modern Art <b>Joseph Beuys Multiples Collection</b> <b>£200,000</b>	The Boys' Brigade <b>Carronvale House</b> <b>£268,000</b>
Loanhead Children's Sports and Gala Day Association <b>Loanhead – A Historical Study</b> <b>£7,400</b>	North Lanarkshire Council <b>Links Into Learning</b> <b>£77,600</b>	Scottish National Gallery of Modern Art, Archive and Library <b>Professor Syr Leslie Martin – personal papers</b> <b>£35,000</b>	The Burn <b>The Burn – Save the Clocktower and Courtyard</b> <b>£33,500</b>
Mansionhouse Residents Association <b>Mansionhouse Community Park</b> <b>£6,700</b>	Oban Congregational Church <b>Oban Congregational Church</b> <b>£212,000</b>	Scottish Native Woods <b>Habitat Restoration in Highland River Catchments</b> <b>£34,900</b>	The Cairngorms Partnership <b>Cairngorms Moorland Project</b> <b>£370,000</b>
McLean Museum and Art Gallery <b>Purchase of James Watt Archive Material</b> <b>£13,700</b>	Orkney Sailing Club <b>The Girnell, Kirkwall</b> <b>£51,000</b>	Scottish Natural Heritage <b>Arran Access Project</b> <b>£216,400</b>	The City of Edinburgh Council <b>Usher Hall Redevelopment</b> <b>£1,000,000</b>
Mid Deeside Limited <b>Aboyne Gazebo Restoration Project</b> <b>£44,800</b>	Perth & Kinross Council <b>Fergusson Gallery, Perth – Conservation Project</b> <b>£566,400</b>	Scottish Seabird Centre <b>Get Close to Nature</b> <b>£50,000</b>	The City of Edinburgh Council <b>Piebald Driving by Joseph Crawhall (1861–1913)</b> <b>£40,500</b>
Minard Community Woodland Trust <b>Brainport Heritage Trail</b> <b>£8,800</b>	Perth Museum and Library <b>St John's Kirk Plate</b> <b>£327,500</b>	Scottish Seabird Centre <b>St Andrew's Old Kirk and Anchor Green Heritage Project</b> <b>£50,000</b>	The Clan Sinclair Trust <b>Sinclair and Girnigoe Castle – Preservation</b> <b>£49,700</b>

The Hebridean Trust Hynish Shorestation – Interpretation and Access £50,000
The Islands Book Trust The Islands Book Trust – First Steps £8,000
The National Trust for Scotland Broughton House Museum, Kirkcudbrightshire £1,090,000
The National Trust for Scotland Scotland's Mountain Heritage – Path works £983,000
The National Trust for Scotland The Life and Works of Hugh Miller (1802–1856) £140,000
The National Trust for Scotland Ben Lawers historic Landscape Project Development £15,400
The Paxton Trust Purchase of Works of Art £50,000
The Scottish Historic Buildings Trust Spa Pavilion, Strathpeffer £896,000
The Society of Friends of the Kirk of the Greyfriars Greyfriars Tolbooth & Highland Kirk £676,500
The Trustees of the Archdiocese of St Andrews and Edinburgh St Mary of the Angels, Camelon £183,000
The Vestry, All Saints Episcopal Church All Saints Church, Challoch, Restoration Project £50,000
The Wise Group Queen Mary's Seat £21,900
The Woodland Trust West Lothian Woodland Access and Biodiversity Project £48,000
Tweed Forum Tweed Rivers Heritage Project – Phase 2 £2,146,000
University of St Andrews Sea – safeguarding Scotland's eroding archaeology £75,400

Waverley Steam Navigation Co Ltd Historic Passenger Ship Balmoral: Regeneration Project £759,000
West Dunbartonshire Council Balloch Castle Country Park £1,636,000
Worker's Educational Association WEA Scotland Scotland Centenary Exhibition and Publication £30,400

# Cymru



Dim ond rhan o'r darlun yw'n cefnogaeth i dreftadaeth genedlaethol Cymru, fel datblygiad amgueddfa y glannau Abertawe. Rydym am i bob cymuned allu gofalu am ei threftadaeth a'i mwynhau.

Grantiau i Bawb  
Dyfarwyd 82 Grant  
£269,663

PCC Eglwys Yr Holl Saint,  
Eglwys Yr Holl Saint,  
Llanllwchaearn, Y Drenewydd  
£59,800

Cyngor Plwyf Eglwysig Bleddfa  
Canolfan Gymunedol ac Eglwys  
Santes Mair Magdalen, Bleddfa  
£89,900

Ymddiriedolaeth Broli  
Cymraeg Cyf  
Adfer Cloedwr, Mostyn  
£158,000

Capel Seion (A) Penmorfa  
Capel Seion (A) Penmorfa  
£49,600

Cyngor Sir Caerfyrddin  
Parc Gwledig Llyn Llech Owain  
£229,500

Rhwydwaith Twristiaeth  
Eglwysig Cymru  
Agor Drysau/Opening Doors  
£48,800

Ymddiriedolaeth Celfyddydau  
Cain Clwyd  
Menter Addysg a Mynediad  
Ymddiriedolaeth Celfyddydau  
Cain Clwyd  
£50,000

Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy  
CET Penmaenmawr  
£8,000

Eglwys Cyffig (PCC)  
Eglwys Cyffig  
£115,000

Grŵp Busnes Tref Dinbych  
Penwythnos Treftadaeth  
Agored Dinbych  
£19,900

Groundwork Pen-y-Bont ar Ogwr  
a Chastell-nedd Port Talbot  
Swyddog Addysg Treftadaeth  
(SAT), Parc Tondu  
£49,833

Neuadd Bentref Llanddewi  
Ysgryd, Pwyllgor Gweinyddol  
Neuadd Bentref Llanddewi  
Ysgryd, Prosiect Adfer  
£60,100

Eglwys Llanddwywe  
Eglwys Sant Dwywe  
£25,600

Llandwrog a Llanwnda (IPE)  
Eglwys Sant Twrog  
£51,600

Pwyllgor Eglwys Llangasty  
Apêl Eglwys Llangasty  
£16,900

Cyngor Plwyf Eglwysig Llanhywel  
Eglwys Llanhywel Sir Benfro  
£25,340

Cyngor Plwyf Eglwysig Llanwenog  
Eglwys Sant Gwenog Llanwenog  
– Gwaith Atgyweirio  
£185,500

Llyfrgell Genedlaethol Cymru  
Rhwydwaith Archifau Cymru  
£365,500

\*Nid yw'r rhestr yn cynnwys prosiectau sydd wedi'u cymeradwyo mewn egwyddor nac sydd wedi pasio Cam Un yn ystod y flwyddyn.

Amgueddfeydd ac orielau  
Cenedlaethol Cymru  
**Amgueddfa Genedlaethol y  
Glannau, Abertawe**  
**£10,699,000**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig  
Llannewydd  
**Eglwys Sant Pedr, Llannewydd**  
**£59,400**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig Cwmaman  
**Eglwys Grist Cwmaman**  
**Rhydaman, Caerfyrddin**  
**£36,300**

---

Plwyf Rhyl  
**Eglwys Sant Tomos, Rhyl**  
**£17,700**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig  
**Neuadd Eglwys Biwmares**  
**Adnewydd**  
**£188,400**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig  
Plwyf Llangelynnin  
**Eglwys Sant Celynnin**  
**£84,400**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig  
Llansanffraid-ar-Ogwr  
**Eglwys Llansanffraid-ar-Ogwr**  
**£66,500**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig  
Llanddewi yn Hwytyn a Phyllalai  
**Eglwys y Santes Fair, Phyllalai**  
**£284,000**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig Eglwys  
Sant Dubritius, Llanfaches  
**Eglwys Sant Dubritius, Llanfaches**  
**£88,700**

---

PCC Baglan Sant Catherine  
**Sant Catherine a Sant Baglan,**  
**Baglan**  
**£259,000**

---

PCC Penarth w Larnog  
**Eglwys Sant Awstin, Penarth**  
**£406,000**

---

PCC Sant Beuno  
**Eglwys Sant Beuno**  
**– Atgyweirio ac Adnewyddu**  
**£80,400**

---

PCC Eglwys Dewi Sant  
Prendergast  
**Eglwys Dewi Sant Prendergast,**  
**Hwlfordd**  
**£24,300**

---

Pen-bre gyda PCC Llandry  
**Eglwys Sant Illtyd, Pen-bre**  
**£153,000**

---

Cyngor Sir Powys  
**Dathliad o Adeiladau Coed**  
**– Hen Neuadd Farchnad**  
**Llanidloes**  
**£82,600**

---

Cyngor Sir Powys  
**CET Canol Tref Llandrindod**  
**£20,000**

Cyngor Sir Powys  
**Amgueddfa Decstilau**  
**Y Drenewydd**  
**£210,000**

---

Amgueddfa Powysland  
**Jiwbilî Aur y Frenhines**  
**– Arddangosfa bagiau llaw**  
**£9,000**

---

Rheithor a PCC Eglwys Sant Pedr  
**Eglwys Sant Pedr, Johnston**  
**£34,400**

---

Cymdeithas Camlas Undeb  
Swydd Amwythig  
**Camlas Trefaldwyn Adnewyddu**  
**Loc Newhouse**  
**£50,000**

---

Awdurdod Parc Cenedlaethol  
Eryri  
**Plas Tan y Bwlch**  
**£815,500**

---

Pwyllgor Adnewyddu Eglwys  
Sain Ffraid  
**Eglwys Sain Ffraid Sir Benfro**  
**£87,000**

---

Eglwys Dewi Sant, PCC Henfynyw  
**Eglwys Dewi Sant, Henfynyw**  
**£41,400**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig Sant  
Gwyndaf  
**Eglwys Sant Gwyndaf**  
**Adnewyddu**  
**£48,200**

---

PCC Sant Illtyd  
**Eglwys Sant Illtyd – Oxwich**  
**£3,200**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig Santes  
Mair Magdalen  
**Eglwys Santes Mair Magdalen,**  
**Cerrigydrudion**  
**£24,800**

---

Eglwys Mihangel Sant, Myddfai  
**Adnewyddu Eglwys Myddfai**  
**Cam 3**  
**£6,500**

---

Eglwys Sant Pedr Llanbedr, PCC  
Llanbedr Castell-paen  
**Eglwys Sant Pedr, Llanbedr**  
**£21,100**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig  
**Eglwys Sant Pedr, Blaenafon**  
**£28,000**

---

PCC Eglwys Sant Thomas  
**Eglwys Sant Tomos**  
**£23,500**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig Sant  
Cadog, Yr Eglwys yng Nghymru  
**Adfer Eglwys Sant Cadog**  
**£312,600**

---

Y Gymdeithas er cadw  
Rheilffordd Talyllyn/Amgueddfa  
Rheilffordd Gul  
**Gorsaf Glanfa Tywyn**  
**– Ailddatblygu**  
**£682,500**

Fforwm Cadwraeth Brinore  
**Ffordd Dramiau Brinore**  
**– Rôl Newydd**  
**£35,000**

---

Deon a Siapter Cadeirlan  
**Dewi Sant Prosiect Closterau,**  
**Cadeirlan Dewi Sant**  
**£48,500**

---

Ymddiriedolaeth Goffa y Tad  
Ignatius  
**Eglwys yr Abaty, Capel-y-ffin**  
**Gwaith cadwraeth**  
**£87,600**

---

Eglwys Blwyf Sant Gabriel  
Abertawe  
**Eglwys Sant Gabriel – Adfer**  
**yr Organ**  
**£38,100**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig Sant  
Restitutus, Llanrhystud  
**Eglwys Sant Restitutus,**  
**Llanrhystud**  
**£271,500**

---

Cyngor Plwyf Eglwysig Eglwys  
Sant Cynog, Bochrwyd  
**Eglwys Sant Cynog, Bochrwyd**  
**£135,500**

---

Cymdeithas Penarth  
**Adolygiad o Drysorau Bro**  
**Morgannwg**  
**£25,150**

---

Rheithor a Wardeiniaid Eglwys  
Plwyf Canol Caerdydd  
**Ioan Fedyddiwr – Adfer yr Organ**  
**£199,000**

---

Ymddiriedolaeth y Deml  
**Prosiect Adfer y Shell House,**  
**Cilwendeg**  
**£29,400**

---

Y Ficer a'r Cyngor Plwyf Eglwysig  
**Eglwys yr Holl Saint, Llansaint**  
**£60,000**

---

Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen  
**Ysgol Sant Pedr, Blaenafon**  
**– Adfer**  
**£1,167,000**

---

Eglwys Bedyddwyr Brynbuga  
**Eglwys Bedyddwyr Brynbuga**  
**£38,400**

---

Cyngor Tref Brynbuga  
**Session House, Brynbuga**  
**£25**

# Neuadd Annesley, Newcastle, Sogled d Iwerddon

£274,000

Mae Newcastle Glee Singers yn grŵp cerddorol lleol adnabyddus yn nhref glan-môr Newcastle, wrth droed Mynyddoedd Mourne, tua 30 milltir o Belfast. Daw'r 60 aelod o'r grŵp o gymunedau Protestannaidd a Phabyddol, ac mae yna adran

ieuenctid ffyniannus hefyd. Ers 1952, roedd y grŵp wedi prydlesu Neuadd Annesley, hen adeilad ysgol a neuadd o gyfnod Victoria, fel neuadd ymarfer a lleoliad perfformio. Pan ddaeth eu prydles i ben ym 1999, gwnaed cais am grant gan



Gronfa Dreftadaeth y Loteri i brynu ac adnewyddu'r neuadd. Arweiniodd grant CDL yn llwyddiannus at gael arian o ffynonellau eraill er mwyn cyrraedd costau'r prosiect o £500,000. Gyda tho a llawr newydd, ac offer a seddi a ariannwyd gan

grant Celfyddydau'r Loteri, mae Neuadd Annesley yn cynnal rhaglen lawn o gerddoriaeth, drama a digwyddiadau cymdeithasol. Yn ôl trefnydd y prosiect, Edna Howard, 'Fyddai hyn i gyd ddim wedi gallu digwydd heb ein grant gan CDL.'

## Cynnydd ar Brosiectau + £5miliwn

Mae'r tabl canlynol yn dangos y cynnydd ar brosiectau heb eu cwblhau sy'n cynnwys £5m neu fwy o nawdd Loteri.

Teitl y prosiect	Cyfanswm cost y prosiect	Cyfanswm Grant	% Grant a dalwyd hyd yma	Adroddiad diweddaraf o'r safle
Air Space Duxford	£19,443,420	<b>£9,000,000</b>	0%	Gwaith heb ei gychwyn eto. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Gwanwyn 2006.
Parc Battersea (Wandsworth, Llundain)	£10,865,787	<b>£7,500,000</b>	72%	Tri o bedwar pecyn gwaith wedi'u cwblhau. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Mawrth 2004.
Pwll Mawr: Amgueddfa Lofaol Genedlaethol Cymru	£7,085,427	<b>£5,278,000</b>	58%	Cychwynnwyd gwaith ar y prif brosiect ym mis Ebrill 2002. Gall y targed ar gyfer cwblhau'r prosiect, sef Gorffennaf 2003, gael ei adolygu.
Parc Penbedw	£11,381,645	<b>£7,423,000</b>	0%	Cyfnod cynllunio yn dirwyn i ben. Dyddiad cwblhau disgwylidig, diwedd 2008.
Neuadd y Dref, Birmingham	£24,540,076	<b>£13,500,000</b>	0%	Gwaith heb ei gychwyn eto. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Haf 2006.
Amgueddfa ac Oriol Gelf Brighton	£10,542,480	<b>£7,570,000</b>	97%	Ailagorwyd yr Amgueddfa ym Mai 2002. Pecyn terfynol o waith, y Ganolfan Astudiaethau Lleol, bron â'i gwblhau. Dyddiad cwblhau terfynol disgwylidig, mis Hydref 2003.
Adfer Pier Gorllewinol Brighton – Cymeradwywyd mewn Egwyddor	£23,750,000	<b>£10,937,556</b>	15%	Difrodwyd y pier mewn storm a thân tua diwedd 2002 – dechrau 2003, ond mae gwaith datblygu prosiect yn dal i fynd ymlaen. Dyddiad cwblhau y gwaith datblygu, Medi 2003.
Y Sefydliad, Ffilm Prydeinig	£18,500,000	<b>£9,149,560</b> (grant gwreiddiol <b>£13,875,000</b> – gyda'r gostyngiad <b>£4,725,440</b> )	73%	Cwblhawyd y rhan fwyaf o'r prosiect o dan y gyllideb, felly lleihawyd y grant. Prosiect i'w gwblhau'n derfynol fis Rhagfyr 2003.
Castell Caerdydd	£7,782,940	<b>£5,742,500</b>	7%	Gwaith cadwraeth ac atgyweirio wrthi'n cael ei wneud. Dyddiad cwblhau disgwylidig, 2004–05.
Iard Longau Hanesyddol Chatham	£17,372,000	<b>£13,029,000</b>	62%	Tri phrif maes gwaith ar ôl. Dyddiad cwblhau disgwylidig ar gyfer pob maes, Gwanwyn, 2004.
Christ Church Spitalfields, Tower Hamlets, Llundain	£9,446,182	<b>£5,984,500</b>	37%	Gwaith cyfnod 2 wedi'i gychwyn ar y safle. Dyddiad cwblhau disgwylidig, diwedd 2004.
Amgueddfa Dinas a Sir Lincoln	£10,385,495	<b>£5,141,000</b>	0%	Cychwynnodd y gwaith ar y safle ym mis Chwefror 2003. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Mehefin 2005.
Oriol Dean Caeredin	£8,331,158	<b>£6,311,000</b>	90%	Prosiect wedi'i gwblhau. Crynodeb o'r grant terfynol wrthi'n cael ei asesu.
Adfer East Park, Kingston upon Hull	£7,236,946	<b>£5,828,624</b>	0%	Gwaith paratoi wedi'i gychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Haf 2006.
Datblygiad Cwrt Amgueddfa Fitzwilliam	£11,347,250	<b>£5,626,000</b>	37%	Gwaith adeiladu wedi'i gychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Rhagfyr 2004.
Amgueddfa Bêl-droed, Preston	£14,819,351	<b>£9,384,000</b>	98%	Agorodd yr Amgueddfa ym mis Chwefror 2001. Crynodeb o'r grant terfynol yn cael ei ystyried.
Gilbert Collection, Somerset House, Llundain	£30,750,000 (grant cyfalaf £20.75m + gwaddoliad £10m)	<b>£30,750,000</b>	97%	Agorwyd i'r cyhoedd ym mis Mai 2000. Crynodeb o'r grant terfynol yn cael ei ystyried.
Glasgow Green, Glasgow	£10,580,400	<b>£8,821,000</b>	37%	Chwe chytundeb parhaus ar ôl o gyfanswm o bymtheg. Dyddiad cwblhau disgwylidig, mis Hydref 2004.
Amgueddfa Horniman 2001 Southwark, Llundain	£11,319,500	<b>£9,902,000</b>	93%	Agorwyd a chwblhawyd y prosiect. Disgwyl y taliad terfynol.
Yr Amgueddfa Ryfel Ymerodrol, Datblygiad Mewnlenwi'r De Orllewin, Lambeth, Llundain	£16,382,000	<b>£12,624,000</b>	99%	Agorwyd yr amgueddfa i'r cyhoedd ym Mehefin 2000 ac oriel arall yn Rhagfyr 2002.
Llyfrgell John Rylands, Manceinion	£15,007,098	<b>£8,194,000</b>	0%	Gwaith dylunio yn dirwyn i ben. Dyddiad cwblhau disgwylidig, diwedd 2005.
Kelvingrove New Century Project, Glasgow	£25,508,000	<b>£12,793,000</b>	0%	Gwaith dylunio wrthi'n cael ei wneud. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Rhagfyr 2006.
Camlas Kennet ac Avon, Deizes	£33,240,000	<b>£25,000,000</b>	99%	Y rhan fwyaf o'r gwaith pwysicaf wedi'i gwblhau. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Mehefin 2003.

Teitl y prosiect	Cyfanswm cost y prosiect	Cyfanswm Grant	% Grant a dalwyd hyd yma	Adroddiad diweddaraf o'r safle
Canolfan Lowry, Salford	£21,563,700	£10,875,000	97%	Cynllun cyfalaf wedi'i gwblhau a'r crynodeb terfynol i ddod. Dyddiad cwblhau terfynol disgwylidig Mehefin 2003.
Oriel Gelf Dinas Manceinion – Cyfnod 2 y Prosiect Ehangu	£23,525,721	£18,800,000	97%	Gosod ffitiadau mwy neu lai wedi'i gwblhau a'r oriel wedi'i hagor i'r cyhoedd ym Mai 2002. Dyddiad cwblhau disgwylidig Rhagfyr 2003.
Amgueddfa Manceinion Prosiect Cyfalaf	£17,409,568	£11,650,000	87%	Gwaith wedi'i gychwyn ers tro. Dyddiad cwblhau disgwylidig, diwedd 2003.
Mar Lodge, Braemar	£15,138,486	£10,276,993	99%	Gwaith terfynol i'w gwblhau erbyn Mehefin 2003. Crynodeb terfynol o'r grant i ddilyn.
Murray's Mill, Ancoats	£11,800,000	£7,164,000	0%	Gwaith paratoi wedi'i gychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig Mehefin 2005.
Amgueddfa yn y Dociau, Tower Hamlets, Llundain	£17,999,950	£15,298,000	91%	Y rhan fwyaf o'r gwaith cyfalaf wedi'i gwblhau a chyfnod terfynol o osod a chomisynu eitemau wedi'i gychwyn. Amgueddfa i agor i'r cyhoedd ym Mai 2003.
Amgueddfa Gwyddoniaeth a Diwydiant, Manceinion	£13,200,000	£8,800,000	83%	Gwaith adeiladu wedi'i gwblhau. Angen gosod ffitiadau i gwblhau. Angen gosod ffitiadau y ddwy oriel sy'n weddill. Disgwylir cwblhau yn ystod 2005.
Yr Amgueddfa Fôr Genedlaethol, Falmouth	£28,180,286	£17,285,925	88%	Y rhan fwyaf o'r gwaith cyfalaf wedi'i gwblhau, a'r amgueddfa wedi'i hagor i'r cyhoedd ym mis Mawrth 2003. Disgwylir cwblhau'n derfynol ddiwedd 2003.
Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, Abertawe	£30,894,398	£10,699,000	0%	Gwaith galluogi wedi'i gwblhau yn Ionawr 2003. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Mawrth 2004
Orielau ac Amgueddfeydd Cenedlaethol ar Lannau Merswy 2001 – Dathlu Cysylltiadau (Amgueddfa Genedlaethol, Lerpwl)	£36,686,790	£27,879,000	80%	Gwaith cyfalaf wedi'i gwblhau. Disgwylir cwblhau ffitio'r oriel ddiwedd 2004.
Amgueddfa Castell Norwich	£11,090,688	£8,000,000	90%	Agorwyd i'r cyhoedd Gorffennaf 2001. Crynodeb terfynol o'r grant i ddod.
Prosiect Playfair, Caeredin	£25,667,000	£7,000,000	48%	Gwaith wedi'i gychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig Hydref 2004.
Adfer y Coliseum, Llundain	£15,098,355	£10,650,000	19%	Gwaith adeiladu wedi'i gychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig Rhagfyr 2003.
Parc Roundhay, Leeds	£8,195,174	£6,111,000	0%	Gwaith paratoi yn dal i fynd ymlaen. Dyddiad cwblhau disgwylidig, diwedd 2007.
Datblygiad Royal Albert Hall, Llundain	£57,690,000	£20,180,000	97%	Gwaith adeiladu wedi'i gychwyn a disgwylir i'r prosiect fod wedi'i gwblhau Rhagfyr 2003.
Prosiect Royal Festival Hall (Cynteddau)	£20,000,000	£15,000,000	0%	Cynllunio manwl ar gyfer y prosiect wedi'i gychwyn. Disgwylir cwblhau Tachwedd 2006.
Canolfan Hanes Gwledig, Reading	£10,485,000	£5,170,000	0%	Project wedi'i gychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Rhagfyr 2004.
Parc Saltwell, Gateshead	£9,300,000	£6,949,000	41%	Prosiect yn symud yn ei flaen. Dyddiad cwblhau disgwylidig Mawrth 2005.
Gerddi Botaneg Sheffield	£6,751,015	£5,063,800	36%	Gwaith adeiladu wedi'i gychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig Gwanwyn 2005.
Amgueddfa Dinas Sheffield ac Oriol Gelf Mappin	£16,800,000	£12,600,000	0%	Cychwynwyd gwaith ar y safle ym mis Mawrth 2003. Dyddiad cwblhau disgwylidig Rhagfyr 2005.
SS Great Britain – Sicrhau'r Craidd Treftadaeth	£11,224,530	£7,744,000	17%	Gwaith atgyweirio'r llong wedi cychwyn. Dyddiad cwblhau disgwylidig Ebrill 2005.
St George's Hall, Lerpwl	£17,916,264	£12,598,000	17%	Atgyweirio ac adnewyddu wrthi'n cael ei wneud. Dyddiad cwblhau disgwylidig, haf 2004.
Stanley Mills, Perthshire, Yr Alban	£6,813,000	£5,127,000	46%	Disgwylir i'r gwaith ffisegol ar y safle orffen fis Medi 2004. Dyddiad cwblhau disgwylidig, Rhagfyr 2005.
Cynllun Cadwraeth Stowe House – Cam 2	£7,371,000	£5,528,000	2%	Cam 1 o'r prosiect wedi'i gwblhau ym Medi 2002. Dyddiad cwblhau disgwylidig ar gyfer Cam 2, Medi 2006.
Unlocking the Archives, Y Gymdeithas Ddaearyddol Frenhinol	£6,718,083	£5,040,000	35%	Gwaith adeiladu wedi'i gychwyn Rhagfyr 2002. Disgwylir cwblhau Mawrth 2004.

Yng nghalon Lerpwl, yn agos i'r dociau, roedd ardal Duke Street/Bold Street yn lle diwydiannol ffyniannus yn y 18fed a'r 19eg ganrif, pan oedd masnach môr yn bwydo cyfoeth a phoblogaeth gynyddol y ddinas. Roedd ar longau hwyllo angen hydoedd diddiwedd o raff, ac mae hyd a sythder strydoedd fel Bold Street yn deillio o'u swyddogaeth wreiddiol fel 'rhodfeydd rhaffau'. Dirywiodd yr ardal yn y cyfnod wedi'r rhyfel yn dilyn difrod bom a cholli'r diwydiant môr. Ond mae nifer o adeiladau hanesyddol yn dal i sefyll, ac mae'n Ardal Gadwraeth ddynodedig.

Yr adeiladau hyn yw'r canolbwynt ar gyfer Menter Treftadaeth Treflun, sy'n cael ei rhedeg gan bartneriaeth rhwng yr awdurdod lleol, y sectorau preifat a gwirfoddol, a phedwar awdurdod lleol. Mae'r rhaglen bedair blynedd hon yn cyfuno atgyweirio ac adfer adeiladau a galluogi defnyddio arwynebedd llawr gwag unwaith eto i annog adfywiad masnachol a chymdeithasol. Mae'n rhan o strategaeth ehangach a fydd yn golygu buddsoddi £20m yn yr ardal dros gyfnod o bedair blynedd.

# Rhodfeydd Rhaffau Lerpwl

£1.5 miliwn



## CYFARWYDDIADAU POLISI

### A. LLES Y CYHOEDD

Angen parhau i ddsbarthu arian ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd (gan gynnwys ehangu mynediad cyhoeddus) neu dibenion elusennol, ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf ar gyfer elw preifat.

Mae ein holl ddeunydd ymgeisio a meini prawf asesu yn dangos na fyddwn yn rhoi grantiau i brosiectau sy'n ymwneud â safleoedd neu adeiladau unigol mewn perchnogaeth breifat neu fasnachol, lle mae elw preifat yn debygol o fod yn fwy na chyd-ddigwyddiad. Rydym wedi dilyn, fodd bynnag, ein nod yn y Cynllun Strategol i gefnogi prosiectau sy'n cynyddu mynediad i dreftadaeth, a chyfluoedd dysgu amdani, ac sydd mewn perchnogaeth breifat, drwy gynnwys darpariaeth i berchnogion preifat wneud cais ar gyfer prosiectau dan y rhaglen Eich Treftadaeth, am grantiau hyd at £50,000.

**“Er bod yr adeilad mewn cyflwr gwael iawn, mae'n ganolbwynt ar gyfer yr ynys gyfan. Heb y grant gan CDL, ni fyddem wedi gallu ystyried gwneud y gwaith hwn.”**

Archddiacon Patterson,  
Trefnydd y Prosiect, adfer Eglwys Sant Thomas,  
Ynys Rathlin

### B. DELIO Â HOLL AMRYWIAETH Y DREFTADAETH GENEDLAETHOL

Angen sicrhau bod Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn ystyried ceisiadau sy'n ymwneud â'r holl amrywiaeth o weithgareddau sy'n gysylltiedig â threftadaeth genedlaethol, gan ystyried:

- i) eu hasesiad o anghenion y dreftadaeth genedlaethol a'u blaenoriaethau ar gyfer mynd i'r afael â hwy;
- ii) yr angen i sicrhau bod pob rhan o'r DU yn gallu cael nawdd; a
- iii) y cyfle i leihau amddifadiad economaidd a chymdeithasol wrth greu buddiannau treftadaeth.

Rydym yn gofyn cwestiynau i weld a yw ceisiadau'n bodloni angen ac yn ateb galw. Ac rydym bellach hefyd yn gwneud yn siwr bod canlyniadau astudiaethau i anghenion y dreftadaeth ar gael ar ein gwefan, gan gynnwys:

- i) yr arolwg o barciau sy'n eiddo i Awdurdodau Lleol;
- ii) yr Asesiad o Anghenion Amgueddfeydd y DU;
- iii) Adroddiad ar anghenion Addoldai;
- iv) asesiad o anghenion yn y Dreftadaeth Cludiant; a'r
- v) canlyniadau o'n gwaith ein hunain ar Ddatblygu Cynulleidfaoedd Newydd ar gyfer ein treftadaeth.

Rydym hefyd yn cydweithio'n lleol ac yn genedlaethol ag ymchwil i'r anghenion ar gyfer yr Adroddiadau ar Gyflwr yr Amgylchedd Hanesyddol ar gyfer y dyfodol.

Rydym yn parhau i geisio sicrhau bod grantiau llai na £1m yn cael eu dosbarthu'n fwy cyfartal ar draws gwledydd

y Deyrnas Unedig a rhanbarthau Lloegr. Rydym hefyd yn canolbwyntio'n gweithgareddau datblygu ar ardaloedd Awdurdod Lleol (Partneriaeth Strategol yn yr Alban) sydd, hyd yma, heb wneud llawer o geisiadau i CDL.

Fel un o'r prif flaenoriaethau yn ein Cynllun Strategol 2002–07, dymunwn hyrwyddo cadwraeth treftadaeth fel rhan o adfywiad trefol a gwledig, a gwneud hynny'n arbennig drwy ein Menter Parciau Cyhoeddus a'n Menter Treftadaeth Treflun. Yn ein prif raglen Grantiau Treftadaeth, rydym hefyd yn gofyn i ymgeiswyr ddweud wrthym ym mha ffyrdd y maent yn disgwyl i'w prosiect fod o fudd i'w cymuned a'r cyhoedd yn ehangach drwy ddulliau cymdeithasol, economaidd neu amgylcheddol.

### C. MYNEDIAD

Angen hyrwyddo mynediad, ar gyfer pobl o bob rhan o gymdeithas, i eitemau a chasgliadau treftadaeth, i'r dreftadaeth adeiledig a naturiol, ac i brosiectau sy'n ymwneud â hanes, hanes naturiol, a thirwedd y Deyrnas Unedig.

Maen prawf allweddol ar gyfer cael cefnogaeth i bob cais i Gronfa Dreftadaeth y Loteri yw'r graddau y bydd prosiectau rydym yn eu cefnogi yn helpu pobl i ddysgu am eu treftadaeth, cael mynediad iddi a'i mwynhau. Ni all yr un prosiect gael Nawdd Treftadaeth y Loteri oni bai ei fod yn cyflawni hyn. Dangosodd ein rhaglen barhaol o arfarnu prosiectau sydd wedi'u cwblhau bod 85% o brosiectau a arfarnwyd yn ystod 2002–03 wedi cyflawni'r amcan o 'hyrwyddo mynediad ar gyfer pobl o bob sector mewn cymdeithas'. I helpu ymgeiswyr, cyhoeddwyd arweiniad ar ddatblygu cynulleidfa a chynllunio mynediad gennym yn ystod 2002–03.

### D. ADDYSG

Angen hyrwyddo gwybodaeth am dreftadaeth a diddordeb ynddi gan blant a phobl ifanc.

I hyrwyddo diddordeb, a mwy o gymryd rhan mewn treftadaeth ymysg pobl ifanc rhwng 13 a 20 oed, rydym wedi lansio rhaglen genedlaethol Gwreiddiau Ifanc yn ystod 2002–03 sy'n cynnig grantiau hyd at £25,000 ar gyfer sefydliadau ieuencid, i weithio mewn partneriaeth â sefydliadau treftadaeth i alluogi pobl ifanc eu hunain i ddatblygu prosiectau treftadaeth arloesol. Mae hyrwyddo gwybodaeth a diddordeb mewn agweddau ar dreftadaeth amrywiol y DU ar gyfer plant a phobl ifanc yn amcan allweddol i nifer o brosiectau a ariennir gan CDL; llwyddodd 71% o'r holl brosiectau a gafodd eu cwblhau a'u harfarnu yn ystod 2003–04 i gyflawni'r amcan hwn. Rydym hefyd wedi cyhoeddi arweiniad i helpu ymgeiswyr, yn arbennig sefydliadau llai a chanolig eu maint, i ddylunio a rheoli prosiectau addysg ac arfarnu'r buddiannau ar gyfer y gynulleidfa hon.

### E. DATBLYGIAD CYNALIADWY

Angen ehangu'r amcanion ar gyfer datblygiad cynaliadwy.

Rydym wedi parhau i ddatblygu'n dull o hyrwyddo datblygiad cynaliadwy yn ein Pecyn Ymgeisio am Grantiau Treftadaeth newydd, drwy ofyn i ymgeiswyr ddisgrifio'r buddiannau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol ehangach y bydd eu prosiectau yn eu creu, a dangos sut y bydd prosiectau yn amgylcheddol gynaliadwy, gan gynnwys materion fel defnydd cynaliadwy o ddeunyddiau naturiol,

lleihau gwastraff, ailgylchu a darparu mynediad drwy gyfrwng cludiant cyhoeddus, ar droed ac ar feic yn hytrach nag mewn car. Hefyd, rydym yn gofyn i ymgeiswyr ddweud wrthym sut y byddant yn rheoli, yn cyflwyno, ac yn cynnal buddiannau eu prosiect yn y tymor hir. Byddwn yn gofyn iddynt nodi, siartio a rheoli'r peryglon y maent yn eu hwynebu, a dangos sut y byddant yn mesur llwyddiant eu prosiect pan fydd wedi'i gwblhau. Rydym wedi cyflwyno Grantiau Cynllunio Prosiectau i helpu darpar ymgeiswyr i gyflwyno prosiectau sy'n cynnwys pobl, yn gwella mynediad ac yn arwain at reoli a chynnal y dreftadaeth yn well yn y tymor hir. Ar lefel strategol, rydym wedi parhau i weithio i ddatblygu strategaeth gynladwydded ar gyfer y sector.

#### F. CYFYNGEDIG I AMSER PENODOL

Yr angen i nawdd gael ei roi i brosiectau at ddiben penodol, sy'n gyfyngedig i amser.

Rydym yn parhau i gynnig nawdd ar gyfer prosiect sy'n gyfyngedig i amser penodol yn unig, gan gyfyngu'n cefnogaeth i gostau refeniw i brosiectau sy'n para at bum mlynedd. Ar gyfer ein rhaglen Menter Treftadaeth Treflun, byddwn yn cefnogi prosiectau lle mae'n rhaid i nawdd gael ei ymrwymo o fewn tair blynedd.

**“Mae'r adeilad yn wych ar gyfer NASH (Newport Action for Single Homeless), ond mae hefyd yn ardderchog ein bod, drwy ei ddefnyddio eto, wedi cyfrannu at adfywio rhan hanesyddol o Gasnewydd a oedd wedi'i hesgeuluso am flynyddoedd lawer.”**

Richard Frame,  
Cyfarwyddwr,  
Newport Action for Single Homeless

#### G. YMARFEROLDEB

- i) yr angen i ymgeiswyr arddangos ymarferoldeb ariannol prosiect ar gyfer cyfnod y grant;
- ii) lle ceisir nawdd cyfalaf neu gostau sefydlu, mae angen cael cynllun busnes clir y tu hwnt i gyfnod y grant, gan gynnwys darpariaeth ar gyfer costau rhedeg a chynnal perthynol;
- iii) yr angen i ystyried a yw nawdd yn debygol o fod ar gael i dalu unrhyw gostau parhaol am gyfnod rhesymol wedi i gyfnod y dyfarniad Loteri ddod i ben.

Gofynnwn i ymgeiswyr ddarparu gwybodaeth ar ein cyfer i arddangos ymarferoldeb ariannol eu prosiect, wedi'i ddadansoddi'n gostau cyfalaf, costau gweithgaredd a chostau eraill, gan ddangos pa gyfraniad y mae'n hymgeiswyr yn cynnig

ei wneud o'u hadnoddau eu hunain, neu o grantiau neu gyfraniadau ariannol eraill. Rydym wedi adolygu ein harweiniad ar gynhyrchu Cynllun Busnes, a rydym yn gofyn am Gynllun Busnes gan ymgeiswyr am grantiau dros £1m. Rydym hefyd yn gofyn i ymgeiswyr ddangos y byddant yn gallu cynnal buddiannau'r prosiect drwy dalu costau rhedeg disgwylidig yn y dyfodol, a gofalu am yr eitem neu'r adeilad treftadaeth yn y tymor hir.

#### H. NAWDD PARTNERIAETH

Mae angen i brosiectau gael eu cefnogi gan elfen o nawdd partneriaeth, a/neu gyfraniadau mewn da o ffynonellau eraill.

Mae Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn gofyn am gyfraniad gan bob ymgeisydd tuag at ei brosiect. Ar gyfer y grantiau lleiaf, rydym yn cydnabod na fydd rhai ymgeiswyr yn gallu cynnig hyn ar ffurf arian, ac felly, rydym yn croesawu cyfraniadau mewn da neu fel llafur gwirfoddol. Rydym hefyd wedi adolygu'n ffiniau nawdd partneriaeth ar gyfer rhaglenni grant yn sgil ein Cynllun Strategol 2002–07. Ar gyfer y rhan fwyaf o ddyfarniadau hyd at £1m, rydym bellach yn barod i gynnig grant hyd at 90% o'r costau os bydd ein hymgeiswyr yn dangos bod arnynt angen y lefel hon o gefnogaeth ariannol.

#### I. MEWN PARTNERIAETH

Dymunwn weld cydweithio â sefydliadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, lle mae hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o'u strategaeth.

Rydym wedi parhau i gefnogi Arian i Bawb mewn partneriaeth â Dosbarthwyr Loteri eraill, ac ers mis Ebrill 2002 mae hyn wedi dod yn gynllun cyfunol. Mae gennym hefyd drefniadau partneriaeth wedi'u sefydlu ar gyfer ein Cynllun Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr; ar gyfer ein Menter Treftadaeth Leol yn Lloegr a'r mentrau cyfatebol yng Nghymru a'r Alban, ac mae gennym gytundeb â'r Asiantaeth Ieuenctid Genedlaethol i'n helpu i gyflwyno'n rhaglen Gwreiddiau Ifanc, a fydd yn cychwyn ym mis Ebrill 2003.

#### J. CHWILIO AM GEISIADAU

Mae angen sicrhau bod pwerau Cronfa Dreftadaeth y Loteri i chwilio am geisiadau yn cael eu defnyddio'n unol ag amcanion strategol.

Mae'r staff datblygu ym mhob un o'n timau gwlad a rhanbarth yn targedu eu hymdrechion ar gynyddu niferoedd y ceisiadau o ardaloedd sydd heb wneud llawer o geisiadau i Gronfa Dreftadaeth y Loteri yn y gorffennol. Rydym hefyd yn gweithio gyda staff tebyg o ddosbarthwyr Loteri eraill mewn digwyddiadau hyrwyddo ar y cyd, lle gellir bodloni'n hamcanion tebyg o ysgogi ceisiadau newydd a gwell.

#### K. PENDERFYNIADAU

Mae angen gwybodaeth ddigonol i wneud penderfyniadau am bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol anrhyngol lle mae angen.

Mae'r holl ddeunyddiau ymgeisio'n anelu at gael gwybodaeth gan ymgeiswyr am y graddau y bydd y prosiectau y maent yn eu cynnig yn bodloni'n blaenoriaethau strategol, ynghyd â

gwybodaeth ychwanegol am sut y bydd y prosiect yn cael ei gyflwyno er mwyn i'w beryglon a'i gyfleoedd gael eu cydbwysu'n llawn. Bydd Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn parhau i geisio cael cyngor arbenigol am agweddau allweddol nifer o geisiadau sy'n cael eu gwneud, gan asiantaethau statudol yn y sector treftadaeth a chan arbenigwyr proffesiynol eraill, er enghraifft, yn y sectorau addysg, mynediad, rheoli prosiectau neu gynllunio busnes, er mwyn cynorthwyo'r broses o wneud penderfyniadau gan staff, Pwyllgorau a'r Bwrdd Ymddiriedolwyr.

### **CYFARWYDDIADAU ARIANNOL**

Dan Ddeddf y Loteri Cenedlaethol etc. 1993, mae'r Ysgrifennydd Gwladol wedi cyhoeddi Cyfarwyddiadau Ariannol ar gyfer Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol i gynnwys trin ceisiadau a grantiau. Nodir y rhain isod. Mae copi o'r Datganiad o Ofynion Ariannol ar gael gan y Pennaeth Cyllid a Gweinyddu yn y cyfeiriad isod.

Bydd yr Ymddiriedolwyr yng Nghronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ('y Corff') yn cydymffurfio â'r gofynion a gynhwysir yn y Datganiad o Ofynion Ariannol, sydd wedi'i amgáu fel Atodiad i'r cyfarwyddiadau hyn, wrth ddilyn eu swyddogaethau dan adran 25 Ddeddf y Loteri Cenedlaethol etc. 1993 ('y Ddeddf'), fel y diwygiwyd hi gan Ddeddf y Loteri Cenedlaethol 1998 ('Ddeddf 1998'). Lle bynnag y pennir yn yr Atodiad hwnnw, rhaid i Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol gael caniatâd yr Ysgrifennydd Gwladol cyn ymgymryd â gweithgareddau penodol.

Bydd Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn dyfeisio ac yn glynu at weithdrefn ar gyfer delio â gwrthdaro diddordeb posibl a allai godi wrth i'r Corff neu aelodau unigol o'r Corff hwnnw arfarnu ceisiadau. Dylai'r weithdrefn hon, ynghyd â datganiad yn cadarnhau'r trefniadau sydd wedi'u defnyddio, gael ei chyflwyno i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon ('yr Ysgrifennydd Gwladol') cyn i unrhyw arian gael ei ddosbarthu, dan adran 25 y Ddeddf, ac wedi hynny ar ddechrau'r flwyddyn ariannol.

Mae Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn cadarnhau ei bod wedi cydymffurfio'n llawn â'r Cyfarwyddiadau yn y flwyddyn 2002–03. Mae cyfrifon llawn Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn cynnwys Datganiad ar y system rheolaeth ariannol fewnol. Mae hyn yn manylu'r weithdrefn reoli sydd wedi'i sefydlu ac a ddefnyddir gan y Swyddog Cyfrifyddu i sicrhau ei hun bod cydymffurfio â'r Cyfarwyddiadau. Mae'r cyfrifon llawn hefyd yn cynnwys (fel nodyn 15) nodyn am drafodion partïon perthynol a'r gweithdrefnau sydd ar gael i atal gwrthdaro diddordeb rhag digwydd.

Gellir archwilio cofrestr o ddiddordebau Ymddiriedolwyr yn ystod oriau swyddfa yn:

7 Holbein Place  
Llundain SW1W 8NR

Cysylltwch ag Ysgrifennydd yr Ymddiriedolwyr ar:  
020 7591 6015

## **GWYBODAETH GEFNDIR**

Caiff Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol (NHMF) ei breinio yn a'i gweinyddu gan gorfforaeth a elwir yn Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, sy'n cynnwys Cadeirydd a dim mwy na 14 aelod arall a benodir gan y Prif Weinidog. Ffurfiwyd y Gronfa ar 1 Ebrill 1980 gan Ddeddf Dreftadaeth Genedlaethol 1980 ('Deddf 1980') yn dilyn y Gronfa Dir Genedlaethol i gofio am y rhai a aberthodd eu bywydau dros y Deyrnas Unedig. Estynnwyd pwerau'r Ymddiriedolwyr a'u cyfrifoldebau gan ddarpariaethau Deddf y Loteri Cenedlaethol etc 1993 ('Deddf 1993'), Deddf Dreftadaeth Genedlaethol 1997 ('Deddf 1997') a Deddf y Loteri Cenedlaethol 1998 ('Deddf 1998').

Dan Ddeddf 1993, daeth Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn gyfrifol am ddsbarthu cyfran o elw'r Loteri Cenedlaethol a gaiff ei neilltuo i dreftadaeth. Rhaid i Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol baratoi cyfrifon ar wahân ar gyfer y cymorth grant a gaiff ac a ddyrennir ganddi, ac ar gyfer ei rôl fel dosbarthwr cronfeydd y Loteri Cenedlaethol. Mae'r Ymddiriedolwyr wedi dewis cyfeirio at y cronfeydd fel Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar gyfer symiau a ddyrannwyd dan ddarpariaethau Deddf 1980 a Chronfa Dreftadaeth y Loteri am y derbyniadau o Ddeddf 1993.

Dan adran 21 (1) o Ddeddf 1993, cynhelir cronfa dan reolaeth a rheoliad yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfngau a Chwaraeon a elwir yn Gronfa Dosbarthu'r Loteri Cenedlaethol (NLDF). Telir pob swm a dderbynnir o drwydded y Loteri Cenedlaethol dan adran 5(6) i'r Ysgrifennydd Gwladol, a chânt eu gosod ganddi hi yn NLDF. Bydd Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn gwneud cais i NLDF am arian i fodloni taliadau grantiau a chostau gweinyddu.

Dan adran 22 Deddf 1993, bydd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfngau a Chwaraeon yn dyrannu 20% o'r swm hynny a delir i mewn i NLDF ar gyfer gwariant ar y dreftadaeth genedlaethol, neu'n gysylltiedig â hi. Mae adran 23(3) yn sefydlu Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol fel dosbarthwyr y gyfran honno. O ganlyniad, gostyngwyd canran y dyraniad i 16.7% ym mis Hydref 1997, yn dilyn creu'r Gronfa Cyfleoedd Newydd gan y Llywodraeth. Dan adran 3 o Ddeddf 1980, gall Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ddyfamu grantiau a benthyciadau o'r Gronfa at ddibenion prynu, cynnal a chadw neu ddiogelu:

- unrhyw dir, adeilad neu strwythur sydd, ym marn yr Ymddiriedolwyr; o ddiddordeb golygfaol, hanesyddol, esthetig, archeolegol, pensaernïol neu wyddonol eithriadol;
- unrhyw wrthrych sydd o ddiddordeb hanesyddol, artistig neu wyddonol eithriadol yn eu barn nhw;
- unrhyw gasgliad neu grŵp o wrthrychau sy'n gasgliad neu grŵp cyfan o ddiddordeb hanesyddol, artistig neu wyddonol eithriadol yn eu barn nhw.

Mae adran 4 Deddf 1993 yn ymestyn pwerau'r Ymddiriedolwyr er mwyn iddynt allu helpu gwella arddangos eitemau sydd o ddiddordeb eithriadol i'r dreftadaeth genedlaethol trwy roi cymorth ariannol i adeiladu, trawsnewid neu hyrwyddo mwynhad y cyhoedd neu wella gwybodaeth y cyhoedd.

Dan Ddeddf 1997, gall Ymddiriedolwyr gynorthwyo prosiectau sy'n ceisio gwella dealltwriaeth a mwynhad y cyhoedd o dreftadaeth hefyd a dehongli a chofnodi agweddau

pwysig ar hanes, hanes naturiol a thirlun y genedl. Ar ôl ymgynghori ag ymgeiswyr posibl, cynghorwyr; a chyrrff eraill, sefydlwyd mentrau newydd – yn ymwneud â grantiau refereniw (i ehangu mynediad i dreftadaeth yn gyffredinol), yn ogystal â meysydd archeoleg, treflun, technoleg gwybodaeth ac addysg. Rhoddodd Deddf 1998 bŵer i'r Ymddiriedolwyr i ddirprwyo penderfyniadau am grantiau Loteri i staff, a hefyd i bwyllgorau yn cynnwys rhai aelodau annibynnol.

Paratowyd y cyfrifon hyn ar ffurf a dan gyfarwyddyd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfngau a Chwaraeon, gyda chaniatâd Trysorlys EM yn unol ag adran 35(3) o Ddeddf 1993.

## **ADOLYGIAD GWEITHREDOL**

Rhwng 1 Ebrill 2002 a 31 Mawrth 2003, cafwyd 1,424 o geisiadau uniongyrchol am grantiau – cynnydd o fwy na 17% ers y flwyddyn flaenorol. Roedd y ceisiadau hyn yn gofyn am grantiau o fwy na £681m – gostyngiad bychan ers 2001–02. Awgryma hyn fod ein dymuniad i geisio ac annog ceisiadau gan sefydliadau llai yn llwyddo i ryw raddau.

Yn ychwanegol, mae ceisiadau a dderbynnir gan sefydliadau sy'n bartneriaid, sy'n prosesu ceisiadau ar ein rhan, wedi cynyddu. Rhoddodd y cynllun Arian i Bawb, sy'n cael ei redeg ar ein rhan gan Fwrdd Elusennau'r Loteri Cenedlaethol (y Gronfa Gymuned), grantiau o ryw £4.9m (cynnydd o'r £3.6m y llynedd). Talodd y Fenter Dreftadaeth Leol, sy'n cael ei rhedeg ar ein rhan gan Asiantaeth Cefn Gwlad, grantiau o bron i £3m (dair gwaith yn fwy na'r llynedd). Cafodd ein cynllun newydd, Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr, sy'n cael ei redeg ar ein rhan gan English Heritage, dros 600 o geisiadau a thalwyd grantiau o bron i £15m.

Mae gwaith ar fonitro achosion ar ôl dyfarnu grant wedi ei wneud ar lefel uchel. Yn ystod y flwyddyn, roedd 2,750 o brosiectau gweithredol yn cael eu monitro ar gyfartaledd (cynnydd o'r 2,500 y llynedd). Bu i ni barhau hefyd â gwaith yn ystod 2002–03 i adolygu i ba raddau y mae cyrrff a sefydliadau, sydd eisoes wedi cael grantiau gennym, yn parhau i gydymffurfio â'r rhwymedigaethau cytundebol sydd ynghlwm â'u grantiau. Mae gwaith pellach hefyd wedi cael ei wneud ar y fframwaith ar gyfer gwerthuso prosiectau a rhai o'n rhaglenni, a fydd yn arwain at welliannau yn y ffordd rydym yn casglu gwybodaeth am ddylanwad ein grantiau.

Ar ddechrau'r flwyddyn, yn unol â Deddf 1998, cyhoeddodd Cronfa Dreftadaeth y Loteri Gynllun Strategol newydd ar gyfer y cyfnod rhwng 2002 a 2007. Er mwyn bodloni nodau ein Cynllun, llwyddodd NHMF i agor nifer o swyddfeydd yn y rhanbarthau yn Lloegr – Caer-wysg, Manceinion, Birmingham, Nottingham, Leeds, Newcastle a Chaer-grawnt. Mae'n staff prosesu ceisiadau bellach yn gweithio yn y rhanbarthau y maent yn eu gwasanaethu. Hefyd, ffurfiolwyd ein rôl 'dal llaw' arbennig flaenorol ar gyfer darpar ymgeiswyr drwy sefydlu timau datblygu ym mhob rhanbarth a gwlad. Mae'r timau hyn yn helpu ymgeiswyr mewn ardaloedd a chymunedau nad oedd wedi cael llawer o lwyddiant cyn hynny gyda chael grantiau gan CDL. Mae'n dal yn gynnar, ond rydym eisoes yn gweld tystiolaeth bod hyn wedi arwain at well gwasanaeth ar gyfer ein hymgeiswyr a llwyddiant wrth ddenu ceisiadau o ardaloedd nad oeddent yn cael eu cynrychioli'n dda cyn hynny.

	Cyflawni cam un £m	Cymeradwyo mewn egwyddor £m	Rhoi grantiau uniongyrchol £m	Ymrwymadau cadarn £m	Cyfanswm penderfyniadau £m
Ar 1 Ebrill 2002	314.8	14.7	174.3	561.6	
Penderfyniadau'r Ymddiriedolwyr mewn blwyddyn	177.1	30.7	159.4	–	367.2
Troswyd yn y flwyddyn	(178.8)	(11.9)	190.7	–	
Troswyd yn y flwyddyn	–	–	(368.4)	368.4	
Dad-wneud ymrwymadau	(3.6)	(11.2)	(4.3)	(10.5)	
Taliadau Grant	–	–	–	(245.1)	
<b>Ar 31 Mawrth 2003</b>	<b>309.5</b>	<b>22.3</b>	<b>151.7</b>	<b>674.4</b>	

#### ADOLYGIAD ARIANNOL

Yn ystod 2002–03, gwnaeth yr Ymddiriedolwyr ymrwymadau ysgafn newydd i roi cyfanswm o £367.2m. Roedd hyn £16m yn fwy na'r llynedd, er bod ein hincwm o'r Loteri Cenedlaethol wedi gostwng dros £35m. Roedd incwm ar gyfer yr un cyfnod yn £291m, gan gynnwys dros £61m mewn incwm buddsoddiadau a enillwyd gan Gronfa Dosbarthu'r Loteri Cenedlaethol (NLDF) ar ein rhan. Mae ymrwymo grantiau yn fwy nag incwm yn un o'r dulliau y mae'r Ymddiriedolwyr yn disgwyl eu defnyddio i leihau'r balans yn NLDF. Mae'r Ymddiriedolwyr wedi cytuno i barhau i o-ymrwymo yn ystod y tair blynedd nesaf ond gan gadw golwg fanwl ar lifau arian.

Roedd ychydig yn llai na hanner y penderfyniadau (£177.1m) yn gyflawniadau cam un dan y broses dau gam. Clustnododd yr Ymddiriedolwyr £30.7m arall ar gyfer cymeradwyo mewn egwyddor, sy'n debyg i gyflawniadau cam un. Roedd gweddill penderfyniadau'r Ymddiriedolwyr (£159.4m) am ddyfarniadau grant uniongyrchol yn ystod y flwyddyn. Erbyn diwedd y flwyddyn, roedd cytundebau wedi'u llofnodi ar gyfer grantiau o £368.4m – h.y. ymrwymadau cadarn newydd.

Mae'r tabl uchod yn dangos yr ymrwymadau ysgafn a wnaed a hefyd droi ymrwymadau ysgafn mewn blynyddoedd blaenorol yn ymrwymadau cadarn yn 2002–03. Caiff ymrwymadau ysgafn eu troi'n ymrwymadau cadarn pan fydd cytundeb wedi'i llofnodi gyda derbynydd y grant. Mae'r oedi hwn yn digwydd oherwydd yr amser a gymer i dderbynwyr y grant godi arian arall (nawdd partneriaeth), a therfynu manylion a chostau eu prosiectau. Mewn rhai achosion, yn arbennig y prosiectau mwy, gall hyn gymryd misoedd lawer.

#### NEWIDIADAU SYLWEDDOL MEWN ASED AU SEFYDLOG

Mae Deddf Treftadaeth Genedlaethol 1980 yn darparu i gyfrifon blynyddol Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol gael eu harchwilio gan y Goruchwyliwr ac Archwiliwr Cyffredinol. Ehangodd Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 hyn i weithgareddau loteri yr Ymddiriedolwyr.

#### PENODI ARCHWILWYR

Mae Deddf Treftadaeth Genedlaethol 1980 yn darparu i gyfrifon blynyddol Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol gael eu harchwilio gan y Goruchwyliwr ac Archwiliwr Cyffredinol. Ehangodd Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 hyn i weithgareddau loteri yr Ymddiriedolwyr.

#### YMGYNGHORI GWEITHWYR

Mae natur gweithrediadau'r Gronfa yn golygu bod staff sy'n prosesu ceisiadau'n cydweithio'n agos â'r Ymddiriedolwyr. Mae staff yn ymwneud â gwerthuso prosiectau ac ymweliadau ag ymgeiswyr gyda'r Ymddiriedolwyr. Bydd nifer o'r staff yn

mynychu cyfarfodydd Ymddiriedolwyr sy'n eu galluogi i fod yn ymwybodol o'r ystyriaethau ynghylch datblygiad y Gronfa a'i gweithrediadau. Yn ogystal, trwy ddsbarthu agendâu a chofnodion y Grŵp Rheoli, cynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb a'r ffaith ei bod yn hawdd troi atynt, mae'r uwch reolwyr yn sicrhau y gellir delio'n hawdd â materion sy'n peri pryder i'r holl staff. Mae'n hanfodol i bob aelod o'r staff gael y cyfle i gyfrannu at ddatblygiad y Gronfa yn ogystal â chyrraedd ei botensial ei hun trwy gyfrwng trafodaethau a gwaith ymgynghori rheolaidd. Mae Ymddiriedolwyr yn ymwybodol bod y cynnydd yn nifer y rhai sy'n gweithio i Gronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn golygu bod angen adolygu'r trefniadau sy'n bodoli eisoes yn barhaus i sicrhau bod hyn yn parhau i ddigwydd. I'r perwyl hwn, mae Cyngor Staff ar gael. Mae'n cynnwys cynrychiolwyr o bob adran, a bydd yn trafod materion o ddiddordeb i'r staff gyda chynrychiolwyr y rheolwyr. Mae'n cyfarfod naw gwaith y flwyddyn.

Un o lwyddiannau nodedig y trefniadau hyn yw'r broses ranbartholi. Roedd hyn yn golygu agor saith swyddfa newydd, cynnydd sylweddol yn nifer y staff a symudwyd rhai o'r gweithwyr. Cafodd ei gweithredu'n llwyddiannus a sicrhawyd pob aelod o'r staff a symudwyd i swydd yr oeddent yn hapus â hi.

#### CYFLE CYFARTAL

Fel cyflogwr, mae Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn cydymffurfio â deddfwriaeth cyfle cyfartal. Nid yw'n gwahaniaethu yn erbyn staff neu ymgeiswyr cymwys am swyddi ar sail rhyw, statws priodasol, hil, lliw, cenedligrwydd, tarddiad ethnig, crefydd, anabledd, oedran na thuedd rywiol. Cymerir pob cam posibl i sicrhau bod yr holl staff yn cael eu trin yn gyfartal ac yn deg a bod yr holl benderfyniadau ynghylch recriwtio, dethol, hyfforddi, dyrchafu a rheoli gyrfaoedd yn cael eu seilio ar feini prawf gwrthrychol sy'n ymwneud â'r swydd yn unig. Nid yw'n goddef unrhyw fath o wahaniaethu, poenydio nac erledigaeth. Rhaid i'r holl staff gydweithredu i sicrhau gweithredu'r polisi hwn yn effeithiol.

#### CREDYDWYR

Mae Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn ufuddhau i'r safon a weithredir drwy'r llywodraeth i gyd o ran talu biliau a Chod Arfer Talu Gwell CBI, sef talu'r holl filiau dilys cyn pen 30 diwrnod. Yn 2002–03, talwyd anfonebau cyn pen 18 diwrnod calendr ar gyfartaledd. Talwyd 87% o anfonebau cyn pen 30 diwrnod.

#### EURO

Mae holl weithgareddau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn digwydd yn y Deyrnas Unedig. Er y gall rhai

trafodion godi trwy gyfrwng yr ewro, ni chaiff y rhain eu trin yn wahanol i drafodion mewn unrhyw arian tramor arall. Felly, ar hyn o bryd, nid yw'r ewro yn cael unrhyw effaith ar systemau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol.

**Ms Liz Forgan**  
Cadeirydd  
Gorffennaf 2003

**Mrs Carole Souter**  
Cyfarwyddwraig

**DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R GYFARWYDDWRAIG  
A'R YMDDIRIEDOLWYR**

Dan adran 34(1) o Ddeddf y Loteri Cenedlaethol etc 1993, rhaid i Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol baratoi cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol am eu gweithgareddau dosbarthu loteri, a hynny ar ffurf ac ar sail a bennir gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, gyda chaniatâd y Trysorlys. Caiff y cyfrifon eu paratoi ar sail cronadau, a rhaid iddynt roi barn gywir a theg am sefyllfa'r Gronfa ar ddiwedd y flwyddyn, a'i hincwm a'i gwariant a'i llif arian am y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon hyn, rhaid i Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol:

- i) ufuddhau i'r cyfarwyddyd cyfrifon a gyhoeddir gan y Trysorlys, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, ac ymgorffori polisiau cyfrifyddu addas yn gyson;
- ii) llunio barn ac amcangyfrifon ar sail resymol;
- iii) nodi a ddilyniwyd safonau cyfrifyddu perthnasol, a datgelu ac esbonio unrhyw wyro materol oddi wrth y datganiadau ariannol;
- iv) paratoi'r datganiadau ariannol ar sail cwmni gweithredol, oni bai ei bod yn amhriodol cymryd y bydd y Gronfa'n parhau i weithredu.

Mae Swyddog Cyfrifyddu yr Adran Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi penodi'r uwch swyddog amser llawn, y Gyfarwyddwraig, i fod yn Swyddog Cyfrifyddu y Gronfa. Nodir ei chyfrifoldebau perthnasol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys ei chyfrifoldeb dros addasrwydd a chysondeb yr arian cyhoeddus ac am gadw cofnodion cywir, ym Memorandwm Swyddogion Cyfrifyddu Cyrff Cyhoeddus Anadrannol, a ryddheir gan y Trysorlys a'u cyhoeddi yn 'Government Accounting'.

**Ms Liz Forgan**  
Cadeirydd  
Gorffennaf 2003

**Mrs Carole Souter**  
Cyfarwyddwraig

**DATGANIAD AR REOLAETH FEWNOL**

Fel y Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n gyfrifol am gynnal system gadarn o reolaeth fewnol sy'n helpu sicrhau nodau ac amcanion Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, gan ddiogelu asedau ac arian cyhoeddus rwyf fi'n bersonol yn gyfrifol amdanynt. Mae hyn yn unol â'r cyfrifoldebau a roddwyd i mi yn 'Government Accounting'.

Cynlluniwyd y system rheolaeth fewnol i reoli yn hytrach na dileu'r perygl o fethu cyflawni nodau ac amcanion; felly, sicrwydd rhesymol yn unig, nid sicrwydd hollol o effeithiolrwydd, y gellir ei roi ganddo.

Seiliwyd y system reolaeth fewnol ar broses barhaus a gynlluniwyd i nodi'r prif beryglon wrth sicrhau nodau ac amcanion, gwerthuso natur y peryglon hynny a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarvoudus. Mae'r broses hon wedi ei gweithredu am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2003 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r cyfrifon a'r adroddiad blynyddol, ac mae'n cydymffurfio ag arweiniad y Trysorlys.

Fel y Swyddog Cyfrifyddu, rwyf fi hefyd yn gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol. Mae NHMF wedi pennu'r prosesau canlynol:

- i) mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn cyfarfod bob mis (ac eithrio ym mis Awst) i drafod cynlluniau a chyfeiriad strategol NHMF;
- ii) mae'r uwch reolwyr yn cyfarfod bob wythnos fel arfer i ystyried gweinyddu NHMF a'i pherfformiad;
- iii) adroddiadau cyfnodol am reolaeth fewnol gan gadeirydd y Pwyllgor Archwilio;
- iv) adroddiadau cyfnodol gan yr archwiliad mewnol yn ôl safonau a ddiffiniwyd yn Llawlyfr Archwilio Mewnol y Llywodraeth, sy'n cynnwys eu barn annibynnol am addasrwydd ac effeithiolrwydd systemau rheolaeth NHMF ynghyd ag argymhellion i'w gwella;
- v) pwyllgorau amrywiol sy'n cynnwys aelodau o'r staff megis y Pwyllgor Iechyd a Diogelwch a'r Cyngor Staff;
- vi) cofrestr o beryglon sylweddol i NHMF a adolygir gan yr uwch reolwyr bob chwarter, ac adroddiadau rheolaidd gan y rheolwyr ar y camau y maent yn eu cymryd i reoli peryglon yn y meysydd y maent yn gyfrifol amdanynt.

Ychwanegir at ein hadolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol gan waith yr archwilwyr mewnol, y Pwyllgor Archwilio sy'n goruchwylio gwaith yr archwilwyr mewnol, y rheolwyr gweithredol yng Nghronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal a chadw'r fframwaith rheolaeth fewnol, a sylwadau a wnaethpwyd gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheoli a'u hadroddiadau eraill.

**Mrs Carole Souter**  
Cyfarwyddwraig  
Gorffennaf 2003

# Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol

## Barn Archwilio'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol am Gronfa Dreftadaeth y Loteri

### **TYSTYSGRIF AC ADRODDIAD Y RHEOLWR A'R ARCHWILYDD CYFFREDINOL I'R SENEDD A SENEDD YR ALBAN.**

Tystiaf fy mod wedi archwilio'r datganiadau ariannol ar dudalennau 44 i 55 dan Ddeddf y Loteri Cenedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri Cenedlaethol 1998). Paratowyd y datganiadau ariannol hyn dan y confensiwn cost hanesyddol fel y'i haddaswyd drwy ailbriso asedau cyfredol penodol yn ôl eu gwerth i'r busnes, trwy gyfeirio at gostau cyfredol a'r polisiâu cyfrifyddu a nodwyd ar dudalen 48.

### **CYFRIFOLDEBAU PERTHYNOL YR YMDDIRIEDOLWYR, Y GYFARWYDDWRAIG A'R ARCHWILYDD**

Fel y disgrifiwyd ar dudalen 13, mae Ymddiriedolwyr a Chyfarwyddwraig Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn gyfrifol am baratoir datganiad ariannol ac am sicrhau cysondeb y trafodion ariannol. Mae'r Ymddiriedolwyr a'r Gyfarwyddwraig yn gyfrifol am baratoir cynnwys arall yn yr Adroddiad Blynyddol hefyd. Caiff fy nghyfrifoldebau i, fel archwilydd annibynnol, eu pennu gan statud a'u llywio gan y Bwrdd Arferion Archwilio ac arweiniad moesegol y proffesiwn archwilio.

Rwy'n rhoi fy marn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi safbwynt cywir a theg ac a ydynt wedi'u paratoi yn unol â Deddf y Loteri Cenedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd) a'r cyfarwyddiadau a wnaethpwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol yn ôl y gofynion hynny, ac a ddefnyddiwyd y gwariant a'r incwm at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ym mhob ffordd faterol, ac a yw'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu. Adroddaf hefyd a yw'r Rhagair yn cyd-fynd â'r datganiadau ariannol yn fy marn i, a yw Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol wedi cadw cofnodion cyfrifyddu cywir; neu os nad wyf wedi cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau y mae eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Rwyf wedi darllen y wybodaeth arall yn yr Adroddiad Blynyddol ac yn ystyried a yw'n cyd-fynd â'r datganiadau ariannol a archwiliwyd. Rwy'n ystyried y goblygiadau ar gyfer fy nhystysgrif os byddaf yn dod yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau amlwg neu anghysondeb sylweddol amlwg yn y datganiadau ariannol.

Rwy'n adolygu a yw'r datganiad ar dudalen 43 yn adlewyrchu cydymffurfio gan Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ag arweiniad y Trysorlys 'Corporate Governance: Statement On Internal Control'. Byddaf yn adrodd os na fydd yn bodloni'r gofynion a nodwyd gan y Trysorlys, neu os bydd y datganiad yn gamarweiniol, neu os na fydd yn cyd-fynd â gwybodaeth arall rwyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol.

### **SAILY FARN ARCHWILIO**

Cynhaliâs fy archwiliad yn unol â Safonau Archwilio y Deyrnas Unedig a gyhoeddir gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys archwilio, ar sail prawf, dystiolaeth sy'n berthnasol i gyfansymiau, datguddiadau a chysondeb trafodion ariannol a gaiff eu cynnwys yn y datganiadau ariannol. Yn ogystal, mae'n cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon sylweddol a'r barnau a luniwyd gan Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a'r Gyfarwyddwraig wrth iddynt baratoir datganiadau ariannol, ac a yw'r polisiâu cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth

Genedlaethol, ac a gânt eu hymgorffori'n gyson a'u datgelu'n ddigonol.

Cynlluniais fy archwiliad a'i gynnal i sicrhau'r holl wybodaeth a'r esboniadau yr oeddwn yn ystyried bod eu hangen i roi digon o dystiolaeth i mi i roi sicrwydd rhesymol nad oes yn y datganiadau ariannol unrhyw gamddatganiad pwysig, boed o ganlyniad i gamgymeriad neu dwyll neu afreoleidd-dra arall, a bod yr incwm a'r gwariant, ym mhob agwedd o bwys, wedi'u defnyddio at y dibenion yr oedd y Senedd yn dymuno'u defnyddio, a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu. Wrth ffurfio fy marn, rydw i hefyd wedi gwerthuso digonolrwydd cyffredinol cyflwyno gwybodaeth yn y datganiadau ariannol.

### **BARN ARCHWILIO**

#### **YN FY MARN I:**

- i) mae'r datganiadau ariannol yn rhoi safbwynt cywir a theg o sefyllfa gweithgareddau dosbarthu'r loteri gan Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar 31 Mawrth 2003, ac o'r gostyngiad yn yr arian sydd ar gael, cyfanswm yr enillion a'r colledion cydnabyddedig a'r llif arian am y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwn, a'u bod wedi cael eu paratoi'n gywir yn unol â Deddf y Loteri Cenedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd) a chyfarwyddiadau a wnaethpwyd yng nghyswllt hynny gan yr Ysgrifennydd Gwlad dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon; ac
- ii) o ran y sefyllfa faterol, bod y gwariant a'r incwm wedi'u hymgorffori at y dibenion a bennwyd gan y Senedd, a'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ynghylch y datganiadau ariannol hyn.

#### **John Bourn**

Y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol  
15 Gorffennaf 2003

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol  
157–197 Buckingham Palace Road  
Victoria  
Llundain SW1W 9SP

Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
Cyfrifon Incwm a Gwariant  
am y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2003

	Nodiadau	£'000	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Elw o'r Loteri Cenedlaethol			229,460	276,022
Incwm buddsoddi NLDF		66,741		56,203
Colled ar ailbriso buddsoddiadau yn NLDF		(5,277)		(6,150)
			61,464	50,053
			290,924	326,075
Llog a gafwyd			479	660
Ad-dalu grantiau	2		56	149
<b>Cyfanswm incwm</b>			<b>291,459</b>	<b>326,884</b>
Ymrwymadau cadarn newydd	11	(368,336)		(278,229)
Dad-ymrwymadau Cadarn	11	10,507		3,116
			(357,829)	(275,113)
Costau Staff	3	(8,263)		(6,074)
Tan-ddarparu costau pensiwn	6	(1,577)		0
Dibrisio	7	(446)		(162)
Costau gweithredu eraill	4	(12,774)		(11,055)
			(23,060)	(17,291)
<b>Cyfanswm Gwariant</b>			<b>(380,889)</b>	<b>(292,404)</b>
<b>(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian</b>			<b>(89,430)</b>	<b>34,480</b>
Adenillion tybiedig ar gyfalaf	14		0	32,458
Cynnydd mewn arian, gan gynnwys adenillion tybiedig			(89,430)	66,938
Gwrthdroi adenillion tybiedig			0	(32,458)
<b>(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian</b>			<b>(89,430)</b>	<b>34,480</b>

Nid oes enillion a cholledion yn cronni i Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar wahân i'r hyn a ddatgelir yn y cyfrif incwm a gwariant. Yn ôl hynny, nid oes datganiad wedi'i baratoi o gyfanswm yr enillion a'r colledion cydnabyddedig.

Mae'r holl ffigyrau a ddangoswyd yn ymwneud â gweithgareddau parhaol.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 48 i 55 yn rhan o'r cyfrifon.

Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
Mantolen  
ar 31 Mawrth 2003

	Nodiadau	£'000	2002-03 £'000	2001-02 £'000
<b>Asedau sefydlog</b>				
Asedau sefydlog diriaethol	7		2,229	1,599
<b>Asedau Cyfredol</b>				
Buddsoddiadau – gweddill yn NLDF	9	1,020,047		993,951
Dyledwyr	8	1,970		2,502
Arian yn y banc ac mewn llaw		1,284		8,623
		1,023,301		1,005,076
Credydwyr: cyfansymiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	10		(2,219)	(3,818)
Ymrwymadau grant sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	11		(296,477)	(256,548)
<b>Asedau cyfredol net</b>			<b>724,605</b>	<b>744,710</b>
Darpariaethau ar gyfer atebolrwydd a thaliadau	6		(176)	(3,037)
Ymrwymadau grant sy'n ddyledus mewn mwy na blwyddyn	11		(377,879)	(305,063)
<b>Cyfanswm asedau heb atebolrwydd</b>			<b>348,779</b>	<b>438,209</b>
<b>Cynrychiolir gan:</b>				
Cyfrif incwm a gwariant a ddygwyd ymlaen		438,209		403,729
Symudiad yn y flwyddyn		(89,430)		34,480
Cyfrif Incwm a Gwariant a gariwyd ymlaen			348,779	438,209

Mae'r nodiadau ar dudalennau 48 i 55 yn rhan o'r cyfrifon.

**Ms Liz Forgan**

Cadeirydd  
Gorffennaf 2003

**Mrs Carole Souter**

Cyfarwyddwraig

Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
 Cyfriflen Llif Arian  
 am y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2003

	Nodiadau	2002-03 £'000	2001-02 £'000
<b>Gweithgareddau gweithredu</b>			
Arian a gafwyd o NLDF		264,828	262,040
Arian o ffynonellau eraill		56	444
Arian a dalwyd i weithwyr ac ar eu rhan		(12,863)	(6,111)
Arian a dalwyd i gyflenwyr		(13,918)	(9,737)
Arian a dalwyd i'r rhai a gafodd grantiau		(244,253)	(241,405)
<b>Mewnlif/(all-llif) arian net o weithgareddau gweithredol</b>	13a	<b>(6,150)</b>	5,231
<b>Adenillion buddsoddiadau a gwasanaethu cyllid</b>			
Llog a gafwyd ar gyfrifon banc		438	666
<b>Gwariant cyfalaf a buddsoddiad ariannol</b>	13b	<b>(1,627)</b>	(568)
<b>(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian</b>		<b>(7,339)</b>	5,329

Cysoni Llif Arian Net i Symudiad mewn Cronfeydd Net  
 am y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2003

	Nodiadau	2002-03 £'000	2001-02 £'000
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian yn y cyfnod		(7,339)	5,329
<b>Newidiadau mewn cronfeydd net</b>	13c	<b>(7,339)</b>	5,329
Cronfeydd net ar 1 Ebrill		8,623	3,294
<b>Cronfeydd net ar 31 Mawrth</b>		<b>1,284</b>	8,623

Mae'r nodiadau ar dudalennau 48 i 55 yn rhan o'r cyfrifon.

# Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol

## Nodiadau i'r Cyfrifon

am y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2003

### I. DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFYDDU

#### CONFENSIWN CYFRIFYDDU

Caiff y cyfrifon hyn eu paratoi ar ffurf wedi ei chyfarwyddo gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'i chymeradwyo gan y Trysorlys. Cânt eu paratoi dan y confensiwn cost hanesyddol. Yr unig eithriadau yw asedau sefydlog a buddsoddiadau a gaiff eu cynnwys yn ôl eu cost presennol os bydd hyn yn arwain at gymhwyso o bwys. Heb gyfyngu ar y wybodaeth a roddir; mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu Deddf Cwmnïau 1985, y Datganiad o Arfer Cyfrifyddu Safonol a gyhoeddir gan gyrff sy'n aelodau o Bwyllgor Ymgynghorol y Cyrff Cyfrifyddu, cyn belled ag y bydd y gofynion hynny yn briodol. Mae Cyfarwyddyd Cyfrifon y Loteri Cenedlaethol a gyflwynwyd i NHMF ym mis Hydref 2002 gan yr Ysgrifennydd Gwladol yn eithrio'n benodol baratoi cyfrifon cyfunol. Gellir cael copïau o Gyfarwyddiadau Cyfrifon y Loteri Cenedlaethol trwy gysylltu ag Ysgrifennydd yr Ymddiriedolwyr, 7 Holbein Place, Llundain SW1W 8NR.

#### ASEDAU SEFYDLOG

Darperir dibrisiad ar sail llinell union ar yr holl asedau sefydlog diriaethol, gan gynnwys y rhai a ddelid o dan brydlesi cyllid, ar gyfraddau wedi eu cyfrif i ddileu cost neu brisiad pob ased yn ystod ei fywyd defnyddiol disgwylidig. Dyma yw'r bywydau hyn:

Eiddo ar brydles fer	– hyd y brydles
Offer swyddfa	– 4–10 mlynedd
Ffitiadau swyddfa	– 4–10 mlynedd

#### DYRANNU COSTAU

Rhennir gweithrediadau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn ddwy gronfa – Cronfa Goffa'r Dreftadaeth a Chronfa Dreftadaeth y Loteri – gan adlewyrchu'r ddwy ffynhonnell incwm. Mae Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn tynnu costau anuniongyrchol a rennir rhwng gweithgareddau a ariennir gan gymorth grant a gweithgareddau a ariennir gan y Loteri Cenedlaethol. Rhaid i Gronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol rannu'r costau anuniongyrchol hyn yn unol â'r Arweiniad Ffioedd a Thaliadau a gyhoeddir gan Drysorlys EM. Mae'r broses hon o rannu costau yn ceisio adlewyrchu cyfran benodol yr amser a'r costau a gaiff eu neilltuo i bob cronfa. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, cyfran y costau cyfunol a rennir i Gronfa Dreftadaeth y Loteri oedd 99%. Mae canlyniadau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth wedi'u cofnodi mewn cyfrifon ar wahân.

#### TRETH

Ni wneir darpariaeth ar gyfer trethiant cyffredinol gan bod Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol wedi'i hesgusodi yn statudol. Mae Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol wedi ymrwmo i dalu Treth Ar Werth a chaiff y gost ei chynnwys dan y penawdau gwariant perthnasol.

#### PENSIWN

Codir y gost reolaidd o ddarparu buddiannau ar y cyfrif incwm a gwariant yn ystod oes gwasanaeth aelodau'r cynllun ar sail canran gyson o gyflog pensiwn. Mae mwyafrif y staff yn aelodau o PCSPS a chânt wybod canran y cyflog pensiwn ar ddechrau pob blwyddyn ariannol.

#### PRYDLESI

Telir y rhent blynyddol ar brydlesi gweithredol o'r cyfrif incwm a gwariant ar sail llinell union dros gyfnod y brydles.

#### GWEDDILL YNG NGRONFA DDOSBARTHU'R LOTERI CENEDLAETHOL

Mae'r gweddill sy'n cael ei gadw yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri yn cael ei gadw o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Chwaraeon. Fodd bynnag, mae cyfran y gweddill sydd i'w briodoli i Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol fel y dangosir yn y cyfrifon, ac ar ddyddiad y fantolen mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Chwaraeon wedi tystio ei fod ar gael i'w ddosbarthu gan yr Ymddiriedolwyr o ran ymrwymadau cyfredol ac yn y dyfodol.

#### YMRWYMIADAU GRANT

Mae ymrwymadau 'ysgafn', fel y diffinnir gan Gyfarwyddyd Cyfrifon yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Chwaraeon, yn cynrychioli penderfyniadau cadarnhaol a wnaed gan Ymddiriedolwyr o ganlyniad i ddod â thrafodaethau contractiol i ben yn llwyddiannus. Pan fydd y trafodaethau contractiol hynny wedi'u cwblhau'n llwyddiannus, bydd yr ymrwymadau'n cael eu disgrifio fel rhai 'cadarn'.

#### BENTHYCIAD

Mae gan Ymddiriedolwyr yr hawl i roi benthyciadau i gyrff treftadaeth o dan Gyfarwyddyd Cyfrifon yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Chwaraeon. Mae gan yr Ymddiriedolwyr ryddid i benderfynu'r cyfraddau llog a'r telerau ad-dalu.

### 2. AMRYWIOL INCWM

	2002–03	2001–02
	£'000	£'000
Ad-dalu grantiau	56	149

Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
Nodiadau i'r Cyfrifon  
am y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2003

**3. NIFEROEDD A CHOSTAU STAFF**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Cyflogau	6,520	4,650
Taliadau YG y cyflogwr	419	327
Taliadau i'r cynllun pensiwn (gweler nodyn 5)	779	600
Costau staff dros dro	545	497
	<b>8,263</b>	<b>6,074</b>

Mae'r ffigwr cyflogau yn cynnwys £302,804 a ad-dalwyd i staff yn ymwneud â'u symud i swyddfeydd newydd yn Lloegr; a £107,815 yn gysylltiedig â phensiwn y Cyfarwyddwr a ymadawodd. Ail-dalwyd yr holl gostau o Gronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol.

**CYDNABYDDIAETH Y CADEIRYDD A'R YMDDIRIEDOLWYR**

Roedd gan bob Ymddiriedolwr yr hawl i gael ei dalu am yr amser a dreuliwyd ganddo ar weithgareddau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol. Yn ogystal, talodd Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol gostau teithio rhai Ymddiriedolwyr o'u cartrefi i'r swyddfa lle'r oeddent yn gweithio yn Llundain, Caeredin, Caerdydd neu Belfast. Talodd Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yr atebolrwydd treth ar y treuliau hyn.

Roedd gan y Cadeirydd a'r Ymddiriedolwyr eraill yr hawl o I Ebrill i gael cyflog blynyddol i gydnabod yr amser a dreuliwyd ganddynt ar waith Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol. Mae rôl yr Ymddiriedolwyr hynny a dalwyd, gan gynnwys ad-dalu treuliau trethadwy a'r dreth ar hynny, yn un o ddau fand. Ildiodd dau ymddiriedolwr eu hawl i gael cyflog.

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Ms Liz Forgan (Cadeirydd)	35-40	35-40
Syr Angus Grossart	15-20	0
Yr Athro Tom Pritchard	15-20	15-20
Mrs Primrose Wilson	15-20	15-20
Nicholas Dodd Ysw.	10-15	5-10
Yr Athro Chris Baines	10-15	0-5
James Wright Ysw.	5-10	5-10
Giles Waterfield Ysw.	5-10	0-5
Arglwyddes Lankester	5-10	0-5
Dr Mike Phillips	5-10	0
Derek Langslow Ysw.	5-10	0
Ms Catherine Graham-Harrison	0-5	0
Ms Madhu Anjali	0-5	0

Penodir pob Ymddiriedolwr am dair blynedd a gellir trefnu ail gyfnod. Cânt eu penodi gan y Prif Weinidog. Nid ydynt yn aelodau o'r cynllun pensiwn a ddefnyddir gan Gronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol. Ni wnaethpwyd unrhyw gyfraniad gan y Gronfa i gynllun pensiwn ar ran yr Ymddiriedolwyr. Dyrannwyd holl dâl yr Ymddiriedolwyr rhwng Cronfa Dreftadaeth y Loteri a Chronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar sail 99%:1%. Cyfanswm tâl yr Ymddiriedolwyr yn 2002-03 oedd £135,244 (2001-02: £103,698).

**CYDNABYDDIAETH Y GWEITHWYR**

Roedd y tâl i uwch reolwyr fel a ganlyn:

	Cyflog, gan gynnwys bonws perfformio 2002-03 £'000	Cynnydd go iawn yn y pensiwn yn 60 oed £'000	Pensiwn cronodig net yn 60 oed ar 31-3-2003 £'000
<b>Anthea Case (58 oed)</b>			
Cyfarwyddwraig	120-125	110-115	5-7.5
<b>Stephen Johnson (55)</b>			
Cyfarwyddwr Gweithrediadau	80-85	70-75	5-7.5
<b>Simon Olding (49) – wedi gadael ar 31/7/02</b>			
Cyfarwyddwr Polisi Treftadaeth	20-25	55-60	0-2.5
<b>Judy Cligman (43) – cychwynnodd 1/8/02</b>			
Cyfarwyddwraig Polisi Treftadaeth	55-60	dd/b	0-2.5
<b>Steve Willis (49)</b>			
Cyfarwyddwr Adnoddau a Chynllunio	80-85	70-75	5-7.5

**Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol**  
**Nodiadau i'r Cyfrifon**  
 am y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2003

**3. NIFEROEDD A CHOSTAU STAFF (PARHAD)**

Ymddeolodd Anthea Case ar 31 Mawrth 2003. Fel rhan o'i phrecyn ymddeol, mae NHMF wedi cytuno talu ei chyfraniadau pensiwn nes bydd hi'n 60 oed, pan fydd Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn ysgwyddo'r baich. Bydd hyn yn costio £107,815 i NHMF, sy'n ychwanegol i'r swm yn y tabl uchod, ac adlewyrchwyd hynny yng nghyfrifon eleni.

Roedd gan bob gweithiwr ar lefel uwch gontractau cyflogaeth parhaol ac roeddent yn aelodau cyffredin o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Dyrannwyd eu costau rhwng Cronfa Dreftadaeth y Loteri a Chronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar sail 99%:1% (2001–02: 99%:1%).

Dyma oedd nifer y gweithwyr ar gyfartaledd yn ystod y flwyddyn:

	2002–03	2001–02
	Nifer	Nifer
Ceisiadau am grant	147	109
Cyllid a gweinyddu	37	35
Polisi	9	9
Cysylltiadau cyhoeddus	16	12
	<b>209</b>	<b>165</b>

Mae niferoedd staff wedi codi ar ôl agor swyddfeydd newydd yn Lloegr a chreu swyddogaeth ddatblygu o fewn yr adran Gweithrediadau. Nid yw'r ffigyrau hyn yn cynnwys niferoedd staff dros dro, a oedd ar gyfartaledd yn 22 (2001–02: 22).

**4. DIFFYG ARIANNOL GWEITHREDOL**

Mae'r diffyg ariannol gweithredol wedi'i nodi ar ôl talu am y canlynol:

	2002–03	2001–02
	£'000	£'000
Cydnabyddiaeth Archwilwyr	32	31
Taliadau o dan brydlesau gweithredu		
– eiddo prydles	1,325	761
– llogi offer swyddfa	186	95

Dyma ddadansoddiad o'r costau gweithredu eraill, gan gynnwys yr eitemau uchod:

	2002–03	2001–02
	£'000	£'000
Llety	2,003	1,157
Costau postio a theleffon	548	411
Cyflenwadau swyddfa, argraffu a deunydd ysgrifennu	432	257
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch – Ymddiriedolwyr	92	93
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch – staff	552	382
Ffioedd proffesiynol – yn ymwneud â grantiau	3,636	3,254
Ffioedd proffesiynol – ddim yn ymwneud â grantiau	2,705	2,558
Cysylltiadau cyhoeddus a chyfathrebu	1,386	1,044
Offer swyddfa	760	1,491
Hyfforddi staff	266	309
Dileu dyled a darpariaeth ar gyfer taliad arbennig	299	0
Costau amrywiol	95	99
	<b>12,774</b>	<b>11,055</b>

**5. COSTAU A AD-DALWYD**

Fel y datgelwyd yn nodyn 1 y cyfrifon hyn, mae gofyn i Gronfa Goffa'r Dreftadaeth ddosrannu ei gostau i Gronfa Dreftadaeth y Loteri. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, cyfran y costau ar y cyd a ddosrannwyd oedd 99%. O 1 Ebrill 2002 ymlaen, trosglwyddwyd holl weithgareddau Cronfa Goffa'r Dreftadaeth i Holbein Place, Llundain. O ganlyniad, mae'r costau o weithredu pob swyddfa arall yn cael eu had-dalu'n llawn i Gronfa Dreftadaeth y Loteri.

## 6. PENSIYNAU

Tua diwedd 1999–00, cafodd Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ei chynnwys ym Mhrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Bryd hynny, trosglwyddwyd yr holl weithwyr presennol, ac eithrio un aelod presennol o'r staff, i PCSPS. Roedd cyn weithwyr a oedd yn cael pensiwn neu yr oedd ganddynt bensiwn wedi'i ddiogelu, ac un aelod presennol o'r staff, yn aros yng Nghynllun Pensiwn NHMF. Rheolwyd y cynllun NHMF arall hwn gan Joint Superannuation Services (JSS). Mae PCSPS yn gynllun budd-daliadau aml-gyflogwr di-nawdd a ddiffinnir; ond ni all NHMF nodi ei chyfran o'r asedau a'r rhwymedigaethau sylfaenol. Gwnaed prisiad actiwaraid llawn ar 31 Mawrth 1999. Gellir gweld y manylion yng nghyfrifon adnoddau Swyddfa'r Cabinet; Civil Superannuation ([www.civilservice-pensions.gov.uk](http://www.civilservice-pensions.gov.uk)).

Er y caiff y cynllun ei ddiffinio fel cynllun budd-daliadau, mae'r rhwymedigaeth i dalu budd-daliadau yn y dyfodol yn daliad i PCSPS. Mae adrannau, asiantaethau a chyrrff eraill a gaiff eu cynnwys yn PCSPS yn talu cost y pensiwn a ddarperir i'r staff a gyflogir ganddynt trwy dalu taliadau a gyfrifir ar sail Gronedig. Ar gyfer 2002–03, talwyd cyfraniadau gweithwyr o £3,869 (2001–02: £6,164) i PCSPS ar y cyfraddau a nodir yn y tabl isod. Bydd y cyfraddau'n aros yr un fath am y ddwy flynedd nesaf, yn unol ag ailbriso'r bandiau cyflog. Adolygir cyfraniadau cyflogwyr bob pedair blynedd ar ôl prisiad o'r cynllun llawn gan Actiwarir Llywodraeth. Mae'r cyfraddau cyfrannu yn adlewyrchu manteision wrth iddynt Gronni, nid pan fydd y costau'n codi mewn gwirionedd, ac maent yn adlewyrchu profiad o'r cynllun yn y gorffennol.

Darperir budd-daliadau pensiwn trwy PCSPS. O 1 Hydref 2002, gall staff sy'n aelodau o'r cynllun fod mewn un o dri chynllun budd-dal 'cyflog terfynol' a ddiffinnir ar sail statudol (clasurol, premiwm a chlasurol plws). Gall staff newydd sy'n cychwyn ar ôl 1 Hydref 2002 ddewis ymaelodi â'r cynllun premiwm neu gallant ymuno â threfniant wedi'i seilio ar drefniant budd-ddeiliaid 'prynu arian' o ansawdd da lle ceir cyfraniad sylweddol gan y cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth). Gellir gweld y gwahaniaethau rhwng y cynlluniau ar wefan [www.civilservice-pensions.gov.uk](http://www.civilservice-pensions.gov.uk)

Cyfrifwyd taliadau'r cyflogwr ar sail bandiau cyflog fel a ganlyn:

Cyflog	% Cyfraniad pensiwn
£16,500 a llai	12%
£16,501 – £34,000	13.5%
£34,001 – £59,000	16.5%
£59,001 a throsodd	18.5%

Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd un aelod o'r staff yn cael ei gynnwys gan y darpariaethau a wnaethpwyd gan y Gronfa o arweiniad a ddarperir gan JSS. Mae JSS yn darparu manylion i'r Gronfa ynghylch y darpariaethau y disgwylir i'r Gronfa eu gwneud bob blwyddyn i alluogi'r Gronfa i fodloni'r rhwymedigaethau pensiwn a fydd yn cronni dan y cynllun. Y tro diwethaf y rhoddwyd cyngor o'r fath oedd ar 31 Mawrth 1998. Mae'r cynllun yn gynllun budd-dal wedi ei ddiffinio. Telir taliadau i weithwyr y Gronfa sydd wedi ymddeol ac a oedd yn aelodau o gynllun JSS o adnoddau ariannol y Gronfa ac nid trwy JSS, gan nad oes ganddo unrhyw asedau. Gan bod JSS yn gynllun caeedig, dan y dull unedau rhagamcanedig, bydd y costau gwasanaeth presennol yn codi wrth i aelod o'r cynllun ddynesu at oedran ymddeol. Nid yw gweithwyr newydd Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn ymuno â JSS ond yn hytrach maent yn ymuno â PCSPS.

Ym mis Mawrth 2003, cafodd Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol gadarnhad gan Actwari'r Llywodraeth mai'r gost i PCSPS o drosglwyddo'r rhwymedigaethau pensiwn dyledus oedd £5.075 miliwn. Roedd y swm hwn lawer yn uwch, o £1.767 miliwn, na chyfanswm darpariaeth a grëwyd gan y Gronfa yng nghyfrifon y flwyddyn flaenorol – roedd rhan o'r ddarpariaeth yng nghyfrifon Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol (£360,000) a'r gweddill yng nghyfrifon Cronfa Dreftadaeth y Loteri (£2.948 miliwn). Ddiwedd mis Mawrth 2003, cytunodd yr Adran Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i ad-dalu i'r Gronfa y gost o drosglwyddo'r phensiwn i PCSPS am yr atebolwydd hwnnw sy'n ymwneud â Chronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol. Ar hyn o bryd, nid yw Actwari'r Llywodraeth wedi darparu rhaniad o'r £5.075 miliwn rhwng atebolwydd cymorth grant ac atebolwydd y Loteri. Amcangyfrifwn y dylid rhannu'r diffyg darpariaeth o £1.767 miliwn yn £190,000 i Gronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a £1.577 miliwn i Gronfa Dreftadaeth y Loteri. Felly, mae Cronfa Dreftadaeth y Loteri wedi cydnabod £1.577m ar gyfer setlo trosglwyddo pensiynau i PCSPS, trwy ei chyfrif incwm a gwariant yn ystod y flwyddyn gyfredol.

	2002–03 £'000	2001–02 £'000
Darpariaeth ar 1 Ebrill	3,037	3,076
Cynnydd yn y ddarpariaeth i dalu am drosglwyddo i PCSPS	1,577	0
Taliad i PCSPS i fod yn gyfrifol am atebolwydd pensiynau	(4,525)	0
Creu darpariaeth i'r gyn Gyfarwyddwraig wrth ymddeol yn gynnar	107	0
Cynnydd mewn darpariaeth yn seiliedig ar gostau rhestr gyflogau	5	4
Trosglwyddiadau net i'r cynllun	0	1
Taliadau pensiwn a wnaethpwyd	(25)	(44)
<b>Darpariaeth ar 31 Mawrth</b>	<b>176</b>	<b>3,037</b>

## DARPARIAETH YMDDEOL YN GYNNAR I'R GYN GYFARWYDDWRAIG

Ymddeolodd cyn Gyfarwyddwraig NHMF ar 31 Mawrth 2003 yn 58 oed. Mae NHMF wedi cytuno talu ei chyfraniadau pensiwn nes bydd yn 60 oed, pan fydd PCSPS yn talu budd-daliadau pensiwn. Disgwylir y bydd hyn yn costio £107,815 (y mae elfen HLF yn werth £106,736).

Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
Nodiadau i'r Cyfrifon  
am y flwyddyn yn diwedd ar 31 Mawrth 2003

**7. ASEDAU SEFYDLOG DIRIAETHOL**

	Gwelliannau i eiddo ar brydles fer £'000	Offer swyddfa £'000	Ffitiadau swyddfa £'000	Cyfanswm £'000
Cost ar 1 Ebrill 2002	990	1,864	724	3,578
Ychwanegiadau	1,088	15	0	1,103
Ail-ddyrannu asedau cyfredol	0	(27)	0	(27)
<b>Ar 31 Mawrth 2003</b>	<b>2,078</b>	<b>1,852</b>	<b>724</b>	<b>4,654</b>
Dibrisiad ar 1 Ebrill 2002	275	981	723	1,979
Tâl am y flwyddyn	205	240	1	446
<b>Ar 31 Mawrth 2003</b>	<b>480</b>	<b>1,221</b>	<b>724</b>	<b>2,425</b>
Gwerth llyfr net				
Ar 31 Mawrth 2002	715	883	1	1,599
<b>Ar 31 Mawrth 2003</b>	<b>1,598</b>	<b>631</b>	<b>0</b>	<b>2,229</b>

Mae'r Ymddiriedolwyr wedi ystyried gwerth yr asedau sefydlog ac maent yn fodlon nad oedd eu gwerth, ar 31 Mawrth 2003, yn llai na'u gwerth llyfr net a ddangoswyd yn y cyfrifon. Ni ddaliwyd unrhyw asedau o dan brydlesau cyllid. Mae gwerth asedau sefydlog yn cynrychioli rhaniad cymesur o'r asedau a ddefnyddir gan Gronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a Chronfa Dreftadaeth y Loteri. Mewn adolygiad o werthoedd cost cyfredol asedau sefydlog ar 31 Mawrth 2003, ni ddatgelwyd unrhyw wahaniaeth o bwys mewn gwerthoedd cost hanesyddol. Felly, ni wnaethpwyd unrhyw addasiad yn y cyfrifon hyn i adlewyrchu gwerthoedd cost cyfredol.

Mae'r gwelliannau i eiddo ar brydles fer yn cynnwys costau addasu ac adnewyddu eiddo Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, sy'n cael eu dal o dan brydlesau gweithredu.

**8. DYLEDWYR**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Benthyciadau i sefydliadau treftadaeth	1,183	2,213
Rhagdaliadau ac incwm cronodig	749	247
Benthyciadau staff	38	42
	<b>1,970</b>	<b>2,502</b>

Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd un benthyciad i sefydliad treftadaeth heb ei dalu. Benthyciad o £2,067,500 oedd hwn a wnaed ym mis Mehefin 1999 i'r Academi Gerdd Frenhinol (yr 'Academi'). Mae'r benthyciad hwn i'w ad-dalu mewn saith taliad blyneddol, a chafwyd y trydydd o'r rhain yn ystod y flwyddyn, gan adael gweddill o £1,182,500 i'w dalu. Nid oes llog yn daladwy ar y benthyciad, oni bai bod telerau ad-dalu yn cael eu torri. Ar ddechrau'r flwyddyn, roedd ail benthyciad, o £735,000, heb ei dalu gan Phoenix Trust. Roedd y benthyciad yn un di-log ac nid yw i gael ei ad-dalu tan 2011. Setlwyd y benthyciad yn ystod y flwyddyn gyda thaliad o £536,000. Mae Ymddiriedolwyr NHMF wedi buddsoddi'r arian hwn yn NLDF ac yn credu y bydd gwerth y taliad yn cyfateb o leiaf i werth enwol y benthyciad ar ei ddyddiad ad-dalu gwreiddiol yn 2011. Er bod yr Ymddiriedolwyr yn dileu'r gwahaniaeth o £199,000 rhwng y benthyciad a'r swm a gafwyd, maent yn credu nad yw CDL wedi dioddef unrhyw golledion mewn gwirionedd (gweler hefyd nodyn 17).

Swm y benthyciad sydd ar ôl, ac sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn, oedd £887,500 (31 Mawrth 2002; £1,917,500).

**9. BUDDSODDIADAU**

Symudiadau mewn gweddillion yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Cenedlaethol:

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Cost gyfredol ar 1 Ebrill 2002	993,951	929,916
Incwm a gafwyd o'r Loteri Cenedlaethol	229,460	276,022
Nawdd a dynnwyd i lawr	(264,828)	(262,040)
Adenillion buddsoddi	66,741	56,203
Colledion heb eu gwireddu ar fuddsoddiadau	(5,277)	(6,150)
<b>Cost gyfredol ar 31 Mawrth 2003</b>	<b>1,020,047</b>	<b>993,951</b>

Nid oes atebolrwydd treth ar enillion a wireddwyd gan NHMF. Caiff yr arian hwn ei fuddsoddi gan y Comisiynwyr ar gyfer Lleihau'r Ddyled Genedlaethol, sy'n ychwanegu eu derbynadau at y gweddill sy'n cael ei ddal. Nid oes gan Ymddiriedolwyr NHMF unrhyw reolaeth dros bolisi buddsoddi. Mae'r datganiad o bolisiau cyfrifyddu yn cynnwys gwybodaeth bellach am y mater hwn.

Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
Nodiadau i'r Cyfrifon  
am y flwyddyn yn diwedd ar 31 Mawrth 2003

**10. CREDYDWYR: CYFANSYMIAU SY'N DDYLEDUS O FEWN BLWYDDYN**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Credydwy'r gweithredol	813	1,193
Credydwy'r eraill, gan gynnwys treth a nawdd cymdeithasol	168	121
Darpariaethau (gweler nodyn 17)	100	0
Croniadau ac incwm wedi ei ohirio	1,138	2,504
	<b>2,219</b>	<b>3,818</b>

Ni sicrhawyd unrhyw atebolrwydd gan y Gronfa Dreftadaeth Genedlaethol.

**11. YMRWYMIADAU GRANT**

**YMRWYMIADAU CADARN**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill	561,611	528,047
Trosglwyddiadau o ymrwymiadau ysgafn	368,336	278,229
Dad-ymrwymiadau	(10,507)	(3,116)
Ymrwymiadau a dalwyd	(245,084)	(241,549)
<b>Cariwyd ymlaen ar 31 Mawrth</b>	<b>674,356</b>	<b>561,611</b>

**YMRWYMIADAU YSGAFN**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill	503,880	463,329
Ymrwymiadau ysgafn a wnaed	367,200	350,702
Dad-ymrwymiadau ysgafn	(19,303)	(31,922)
Trosglwyddiadau i ymrwymiadau cadarn	(368,336)	(278,229)
<b>Gweddill a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth</b>	<b>483,441</b>	<b>503,880</b>

Mae'r gweddill ar ddiwedd y flwyddyn yn cynrychioli'r cyfansymiau sy'n ddyledus i ymgeiswyr yn y cyfnodau canlynol:

**YMRWYMIADAU CADARN**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Mewn blwyddyn	296,477	256,548
Mewn dwy i bum mlynedd	377,879	305,063
Mewn mwy na phum mlynedd	0	0
	<b>674,356</b>	<b>561,611</b>

**12. YMRWYMIADAU**

Mae ymrwymiadau blynyddol Cronfa Dreftadaeth y Loteri o dan brydlesi gweithredol fel a ganlyn:

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
<b>Eiddo ar brydles fer</b>		
– yn dod i ben cyn pen blwyddyn	0	19
– yn dod i ben cyn pen dwy i bum mlynedd	0	0
– yn dod i ben wedi hynny	1,140	1,024
	<b>1,140</b>	<b>1,043</b>
<b>Prydlesau gweithredol eraill</b>		
– yn dod i ben cyn pen blwyddyn	0	24
– yn dod i ben cyn pen dwy i bum mlynedd	93	124
– yn dod i ben wedi hynny	0	6
	<b>93</b>	<b>154</b>

Nid oes gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri unrhyw ymrwymiadau cyfalaf y contractiwyd ar eu cyfer; nac ymrwymiadau cyfalaf a gymeradwywyd ond na chontractiwyd ar eu cyfer.

Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol  
Nodiadau i'r Cyfrifon  
am y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2003

**13. NODIADAU AR Y DATGANIAD LLIF ARIAN**

**A) CYSONI'R DIFFYG GWEITHREDOL AG ALL-LIF ARIAN O WEITHGAREDDAU GWEITHREDOL**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn cronfeydd	(89,430)	34,480
Llai: llog a gafwyd	(479)	(660)
Ychwanegu eitemau heblaw arian yn ôl:		
– dibrisiad	446	162
– ailddyrranu asedau cyfredol	27	0
– gostyngiad mewn darpariaethau eraill	(2,861)	(39)
– cynnydd yn y gronfa ymrwymadau grant wrth gefn	112,745	33,564
– cynnydd yn y gweddill yn NLDF cyn colledion heb eu gwireddu	(31,373)	(70,185)
– colledion heb eu gwireddu ar fuddsoddiadau yn NLDF	5,277	6,150
Gostyngiad mewn dyledwyr di-log	572	167
Cynnydd/(gostyngiad) mewn credydwyr di-gyfalaf	(1,074)	1,592
All-lif arian net o weithgareddau gweithredol	(6,150)	5,231

**B) GWARIANT CYFALAF**

	2002-03 £'000	2001-02 £'000
Taliadau i sicrhau asedau sefydlog diriaethol	1,627	568

**C) DADANSODDIAD O NEWIDIADAU MEWN CRONFEYDD NET**

	Ar 1 Ebrill 2002 £'000	Llif arian £'000	Ar 31 Mawrth 2003 £'000
Arian yn y banc	8,623	(7,339)	1,284

**14. ADENILLION TYBIANNOL AR GYFALAF**

Yn ôl rheolau Cyfrifyddu'r Llywodraeth, mae gofyn i gyrff cyhoeddus anadrannol gyfrifo cost dybiannol ar gyfer cyfalaf, a dylid datgelu hynny yn y cyfrifon incwm a gwariant. Caiff Cronfa Dreftadaeth y Loteri ei hariannu'n gyfan gwbl â nawdd o'r Loteri Cenedlaethol ac mae cost gyfalaf o 0% ar hwnnw. Mewn blynyddoedd blaenorol, defnyddiwyd cost gyfalaf o 6%.

**15. TRAFODION CYRFF CYSYLLTIEDIG**

Mae Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol yn gorff cyhoeddus anadrannol dan nawdd yr Adran Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Ystyrir bod yr Adran Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn gorff cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, gwelwyd amryw o drafodion materol, ac eithrio dyfarnu grantiau, rhwng Cronfa Goffa'r Dreftadaeth a Chronfa Dreftadaeth y Loteri, a'r Adran Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon ac endidau eraill yr ystyrir bod yr Adran Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn adran noddi iddynt:

Cyngor Celfyddydau Lloger  
Comisiwn y Mileniwm  
Y Gronfa Cyfleoedd Newydd

English Heritage  
Bwrdd Elusennau'r Loteri Cenedlaethol  
South East Museums Agency

Yn ogystal, gwelwyd nifer o drafodion materol rhwng Cronfa Goffa'r Dreftadaeth a Chronfa Dreftadaeth y Loteri, ac adrannau eraill y Llywodraeth. Roedd y rhan fwyaf o'r trafodion hyn ag endidau sy'n ystyried mai Gweithgor yr Alban yw eu prif adran (sef Historic Scotland a Scottish Natural Heritage); y Cynulliad Cenedlaethol (sef Cadw); Cyllid y Wlad (sef y Swyddfa Brisio); Swyddfa'r Llywodraeth ar gyfer y Rhanbarthau ac Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (sef English Nature a'r Asiantaeth Cefn Gwlad); a Swyddfa Masnach y Llywodraeth.

Fel mater o bolisi a gweithdrefn, mae'r Ymddiriedolwyr yn datgan unrhyw fuddiannau mewn ceisiadau am grantiau ac mewn unrhyw berthynas fasnachol â Chronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ac yn eithrio'u hunain o'r prosesau arfarnu, trafod a phenderfynu perthnasol ar gyfer grantiau yng Nghronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol. Yn eu cysylltiadau ag ymgeiswyr am grantiau, bydd Ymddiriedolwyr yn ceisio osgoi lefelau cyfranogiad neu ddylanwad na fyddai'n cyd-fynd â'u cyfrifoldebau fel un o Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol. Mae trefniadau cyfatebol i staff roi gwybod am fuddiannau ac osgoi gwrthdaro posibl o ran buddiannau. Mae'r Gofrestr o Fuddiannau'r Ymddiriedolwyr ar gael i'r cyhoedd ei harchwilio trwy gysylltu ag Ysgrifennydd yr Ymddiriedolwyr, 7 Holbein Place, Llundain SW1W 8NR.

## Cyfrifon ac Adroddiad Ariannol Nodiadau i'r Cyfrifon am y flwyddyn yn diwedd ar 31 Mawrth 2003

Yn ystod y flwyddyn, roedd gan wyth o Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol fuddiant mewn pymtheg corff oedd yn cael grant Loteri. Hefyd, roedd gan un Ymddiriedolwr fuddiant mewn sefydliad treftadaeth oedd wedi cael benthyciad gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri. Nid oedd unrhyw drafodion masnachol nac unrhyw drafodion grant eraill lle'r oedd gan Ymddiriedolwyr fuddiant neu ddylanwad o bwys. Mae'r Ymddiriedolwyr yn fodlon nad oedd posibilrwydd mewn unrhyw achos o'r fath y gallai Ymddiriedolwyr sicrhau enillion ariannol personol. Yn yr un modd, roedd gan 23 o aelodau pwyllgor fuddiant mewn 46 corff lle'r oedd grantiau Loteri wedi'u rhoi. Mae'r Ymddiriedolwyr yn fodlon nad oedd posibilrwydd mewn unrhyw achos o'r fath y gallai'r aelodau pwyllgor sicrhau enillion ariannol personol. Yn ychwanegol, roedd un aelod o'r pwyllgor yn bartner mewn cwmni a oedd wedi cael contract gwerth £14,765 gan corff a oedd wedi cael grant. Nid oedd gan yr aelod pwyllgor unrhyw gysylltiad â'r cais am grant a'r penderfyniad i'w ddyfarnu, a chafodd y contract ei roi ar ôl ymarfer tendro cystadleuol. Mae Ymddiriedolwyr yn cydnabod y bydd medrau ac arbenigedd aelodau pwyllgor yn arwain o bryd i'w gilydd at gael gwaith gan ymgeiswyr grant. Cyn belled ag yr enillir y contractau hyn drwy dendro cystadleuol, mae'r Ymddiriedolwyr yn fodlon y gallant barhau.

Nid oedd gan yr un aelod staff unrhyw gysylltiad ag unrhyw grantiau a wnaed gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri yn ystod y flwyddyn.

### 16. OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae FRS 13, 'Deilliadau ac Offerynnau Ariannol eraill', yn gofyn am ddatgelu swyddogaeth offerynnau ariannol yn ystod y cyfnod wrth greu neu newid y peryglon y mae Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn eu hwynebu wrth iddi gyflawni ei swyddogaeth.

#### PERYGLON HYLIFEDD

Yn 2002–2003, roedd £229,460,000 (79%) o incwm Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn deillio o'r Loteri Cenedlaethol. Roedd gweddill yr incwm yn deillio o adenillion buddsoddi o'r gweddill sy'n cael ei ddal gan Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Cenedlaethol, sef £61,464,000 (21%), a llog banc ac incwm amrywiol o £535,000 (0%). Mae'r Ymddiriedolwyr yn credu nad yw Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn wynebu problemau hylifedd sylweddol gan eu bod yn fodlon bod ganddynt ddigon o adnoddau hylifedd yn NLDF ac yn y banc i dalu am yr holl ddyfarniadau a wneir yn y flwyddyn.

#### PERYGLON CYFRADDAU LLOG

Buddsoddir asedau ariannol Cronfa Dreftadaeth y Loteri yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Cenedlaethol, sy'n buddsoddi mewn band cyfyng o asedau perygl isel fel bondiau'r llywodraeth ac arian parod. Nid oes gan yr Ymddiriedolwyr reolaeth dros fuddsoddi'r arian hyn. Ar ddyddiad y fantolen, gwerth buddsoddiadau NLDF ar y farchnad oedd £1,020m. Yn ystod y flwyddyn, yr adenillion cyfartalog ar y buddsoddiadau hyn oedd 6.36%. Caiff gweddillion ariannol, sy'n cael eu tynnu o NLDF i dalu ymrwymadau grant a chostau gweithredu, eu cadw mewn cyfrifon banc cyfradd newidiol hawdd cael atynt, a oedd â chyfradd log gyfartalog o 3.34% yn y flwyddyn. Y gweddill ariannol ar ddiwedd y flwyddyn oedd £1.3m. Cred yr Ymddiriedolwyr nad yw Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn wynebu peryglon sylweddol o ganlyniad i gyfraddau llog.

#### PERYGL ARIAN TRAMOR

Nid yw Cronfa Dreftadaeth y Loteri yn wynebu unrhyw beryglon o ganlyniad i arian tramor.

### 17. COLLEDION A THALIADAU ARBENNIG

Fel y crybwyllwyd yn nodyn 8, mae'r Ymddiriedolwyr wedi dileu'r gwahaniaeth o £199,000 rhwng benthyciad o £735,000 a roddwyd i Phoenix Trust a'r £536,000 a gafwyd fel taliad y benthyciad, a oedd i gael ei ad-dalu yn 2011 yn wreiddiol. Ceisiwyd caniatâd, ac fe'i rhoddwyd, gan DCMS mewn cysylltiad a'r trafodiad hwn a'r dilead a ddilynodd.

Yn ychwanegol, mae darpariaeth wedi'i gwneud ar gyfer taliad arbennig o £100,000 i dderbynydd grant o ganlyniad i ddiffygion wrth brosesu ei daliad grant. Ceisiwyd cymeradwyaeth gan DCMS.

## DANGOSYDDION DOSBARTHAD GRANTIAU – 12 MIS YN DIWEDDU AR 31 MAWRTH 2003

Dangosydd a Tharged	31 Mawrth 2003	31 Mawrth 2002
1. Bydd 50% o gyfanswm gwerth dyfarniadau yn mynd i grantiau dan £1m	39.2%	42.3%
2. Ni fydd mwy na 25% o gyfanswm gwerth dyfarniadau yn mynd i grantiau o £5 a mwy	33.9%	18.0%
3. Cynnal lefel bresennol o wario ar Arian i Bawb	£4.8m	£3.6m
4. Dylai nifer y prosiectau sy'n cael cefnogaeth fod yn fwy na:		
Grantiau treftadaeth – 370;	463	775
Eich Treftadaeth – 370;	390	97
Arian i Bawb – 1,500;	913	1,105
Menter Treftadaeth Treflun – 17;	21	76
Parciau – 25;	43	85
RPOW – 130;	207	dd/b
Tirwedd – 8;	2	dd/b
Menter Treftadaeth Leol – 270;	208	267
5. Bydd canran y rhai sy'n ymgeisio am y tro cyntaf ar raglenni penodol yn fwy na:		
Arian i Bawb – 50%;	dd/b	dd/b
Menter Treftadaeth Leol – dim targed wedi'i osod;	93%	97%
Eich Treftadaeth – 30%;	87%	82%

6. Ceisiadau o ardaloedd blaenoriaeth yn cyrraedd cyfartaledd y pen ar gyfer pob rhanbarth yn ystod bywyd y Cynllun Strategol.

7. Cyfradd llwyddiant yn ardaloedd blaenoriaeth yn gyfartal ag ardaloedd eraill yn y DU neu'n well.

8. Adfocatiaeth.  
I hyrwyddo gwell gwerthfawrogiad o werth a phwysigrwydd treftadaeth ar gyfer ein lles a'n syniad o hunaniaeth yn y dyfodol.

### SYLWEBAETH AR DDOSBARTHU GRANTIAU

Hon yw blwyddyn gyntaf Cynllun Strategol newydd, ac mewn rhai achosion nid oes data cymharol o flynyddoedd blaenorol.

#### DANGOSYDD 1

Unwaith eto, methwyd â chyrraedd ein targed, gan wneud iawn am y diffyg drwy ymrwymo i mwy o grantiau o fwy na £1m.

#### DANGOSYDD 2

Gan osod yr ymrwymidiadau tymor hirach i Tyntesfield a Chôr y Cewri o'r neilltu, roedd y ffigwr a ymrwymwyd i brosiectau mawr ar y targed o £75m.

#### DANGOSYDD 3

Wedi rhagori arno, a gwariant ar Arian i Bawb wedi cynyddu ers y llynedd.

#### DANGOSYDD 4

Mae pob un namyn tri o'r targedau yn y Cynllun Strategol wedi'u cyrraedd neu ragori arnynt. Nid yw Arian i Bawb wedi cyrraedd ein niferoedd disgwylidig oherwydd y gronfa ar y cyd a sefydlu'r Gronfa Cyfleoedd Newydd, sydd wedi cyfrannu at rai o'r grantiau amgylcheddol a oedd yn cael eu cyfrif fel rhai treftadaeth gynt. Mae ffigyrau Menter Treftadaeth Leol wedi gostwng yn is na nifer y dyfarniadau yr oedd disgwyl iddynt gael eu cyflwyno, er bod y gyfradd llwyddiant bellach wedi cynyddu i 84% ar y cyfan. Roedd dau brosiect Tirwedd yn ystod 2002–03.

#### DANGOSYDD 5

Bwriadwyd fel mesur o'r graddau y byddai ein rhaglenni grant bychain yn denu cynulleidfaoedd newydd. Rydym bron â bod yn bendant y bydd y cyfraddau hyn yn gostwng wrth i ni symud drwy gyfnod y Cynllun Strategol.

#### DANGOSYDD 6

Ni fodlonwyd gan unrhyw ranbarth na gwlad. Y gorau – Gogledd Ddwyrain Lloegr (bodlonwyd mewn 67% o'r ardaloedd blaenoriaeth). Data ddim ar gael ar gyfer Arian i Bawb a Menter Treftadaeth Leol. Pob tîm wedi cychwyn mynd i'r afael â'r ardaloedd blaenoriaeth ar gyfer gwaith datblygu a bydd y ffigwr yn Gronedig dros fywyd y Cynllun Strategol.

#### DANGOSYDD 7

Ni fodlonwyd gan unrhyw ranbarth na gwlad. Y gorau – Gorllewin Canolbarth Lloegr (bodlonwyd mewn 67% o ardaloedd blaenoriaeth). Data ddim ar gael ar gyfer Arian i Bawb a Menter Treftadaeth Leol. Mae'r gyfradd llwyddiant ar gyfer gwaith datblygu mewn ardaloedd blaenoriaeth yn fesur o'r graddau yr ydym yn annog ceisiadau a gefnogir i ddod yn eu blaen. Bydd y ffigyrau hyn hefyd yn Gronedig yn ystod bywyd y Cynllun Strategol.

#### DANGOSYDD 8

Wedi'i fodloni. Dangosodd dadansoddiad gan y cyfryngau dros ddwy flynedd, hyd fis Rhagfyr 2002, bod tuedd gynyddol yn gyffredinol mewn maint ac mewn sylw yn seiliedig ar faterion, yn arbennig o fewn cyfryngau darlledu a rhanbarthol, a gwnaed cychwyn cadarnhaol wrth ddsbarthu negeseuon SP2 o fis Ebrill 2002. Bu i ni gymryd rhan mewn digwyddiadau cyhoeddus a'u cynnal i hyrwyddo trafodaeth ar faterion treftadaeth, gan gynnwys y digwyddiadau Mis Treftadaeth Du/Treftadaeth Asiaidd a gynhaliwyd yn Llundain a Gorllewin Canolbarth Lloegr, a 12 digwyddiad budd-ddeiliaid o amgylch y DU. O ganlyniad i astudiaeth feincnodi a gomisiynwyd i asesu agweddau tuag at dreftadaeth a chefnogaeth iddi ymysg arweinwyr barn, gwnaed adolygiad targedu cyhoeddiadau a chynyddwyd ein gweithgareddau adfocatiaeth. Bydd agweddau pobl yn cael eu mesur eto yn ystod 2003.

## DANGOSYDDION LEFEL GWASANAETH

Dangosydd a Tharged	Mawrth 2003 (Mawrth 2002)
1. Bydd pob cais yn cael ei asesu yn erbyn meini prawf allweddol cyn pen tri mis ar ôl eu derbyn a bydd y rhai sy'n methu yn cael gwybod bryd hynny.	<b>82%, cyfartaledd o 72 diwrnod</b> (78%, cyfartaledd o 77 diwrnod)
2. Cyfartaledd yr amser rhwng cael cais a gwneud penderfyniad:	
i) Rhaglen grantiau treftadaeth Llai nag £1 filiwn a cham un – chwe mis calendr;	<b>6.6 mis, cyrhaeddodd 29% y targed</b> (7.4 mis)
ii) Ail gam – pedwar mis calendr;	<b>5.5 mis, cyrhaeddodd 44% y targed</b> (5.1 mis)
iii) Eich Treftadaeth – tri mis calendr;	<b>3.5 mis, cyrhaeddodd 53% y targed</b> (2.9 mis)
iv) Menter Treftadaeth Treflun – bedwar mis calendr;	<b>4.9 mis, cyrhaeddodd 13% y targed</b> (3.7 mis)
v) RPOW – chwe mis calendr;	<b>4.4 mis</b> (dd/b)
vi) Menter Parciau Cyhoeddus – chwe mis;	<b>9.2 mis, cyrhaeddodd 58% y targed</b> (12.3 mis)
vii) Partneriaethau Tirlun – chwe mis calendr;	<b>7.1 mis, cyrhaeddodd 0% y targed</b> (dd/b)
viii) Menter Treftadaeth Leol – tri mis calendr;	<b>2.4 mis</b> (2.5 mis)
ix) Arian i Bawb – tri mis calendr;	<b>1.9 mis</b> (2.1 mis)
3. Caiff penderfyniadau a chrynodebau polisi eu gosod ar wefan CDL cyn pen 10 diwrnod gweithio ar ôl y cyfarfod.	<b>Pedwar diwrnod yn well</b> (Dau ddiwrnod yn well)
4. Bydd ymgeiswyr llwyddiannus yn cael contract cyn pen 35 diwrnod gweithio.	<b>80%, 31 diwrnod ar gyfartaledd</b> (71.7%, 39 diwrnod ar gyfartaledd)
5. Bydd grantiau'n cael eu talu i'r ymgeisydd, ar gyfartaledd, cyn pen 15 diwrnod ar ôl cael y cais am daliad.	<b>Gweithredoedd: 10 diwrnod, cyrhaeddodd 81% y targed</b> (10 diwrnod) <b>Cyllid: 3 diwrnod</b> (3 diwrnod) <b>Cyfanswm: 13 diwrnod</b> (13 diwrnod)
6. Bydd pob achos a gyfeirir at y Pwyllgor Cwynion ac Adolygu yn cael ei benderfynu cyn pen pedwar mis.	<b>Dim cyfarfodydd eleni</b> (100%)
7. Bydd arolwg o geisiadau grant yn dangos cyfradd bodlonrwydd o 70% â gwasanaethau CDL (ar gyfer asesu a monitro).	<b>Asesu a monitro 68%</b> (67% a 79%)
8. Bydd cost yr uned o brosesu cais am grant, ac eithrio cost monitro a gwerthuso ar ôl gwneud penderfyniad, yn llai na £2,400 ar gyfer pob cais.	<b>£2,366 (£4,931 ac eithrio achosion a brosesir yn allanol)</b> (£2,332 (£4,451))

## DANGOSYDDION PERFFORMIAD CORFFORAETHOL

### DANGOSYDD 1

Er ein bod o dan y targed, mae'r ganran a aseswyd mewn 3 mis, a'r amser cyfartalog a gymerwyd, wedi gwella dros y flwyddyn ddiwethaf.

### DANGOSYDD 2

Er na chyrraeddwyd yr un o'r targedau mewnol, rydym wedi lleihau'r amser prosesu cyfartalog ar gyfer Grantiau Treftadaeth dan £1m a cham un dros £1m: mae hi wedi cymryd ychydig mwy o amser i fynd i'r afael â cheisiadau cam dau. Y prif reswm am yr amser prosesu hir, yn y ddau achos, yw cymhlethdod rhai o'r cynlluniau yr ydym yn eu hariannu, a'r angen i sicrhau canlyniad cynaliadwy o ansawdd uchel.

Rydym hefyd wedi dechrau lleihau'r amser prosesu ar gyfer cynlluniau Parciau Cyhoeddus. Pennwyd y rhaglen Menter Treftadaeth Treflun fel rhaglen grynodedig ychydig y tu allan i'r raddfa amser ddisgwyliedig ar gyfer gwneud penderfyniadau. Mae amser gwneud penderfyniadau ar gyfer grantiau Eich Treftadaeth wedi cynyddu eleni, ac maent bellach ar gyfartaledd tua 15 diwrnod y tu allan i'r targed o 3 mis. Mae hyn yn rhannol oherwydd y cynnydd yn nifer yr achosion dan y rhaglen hon eleni, a'r anhawster wrth ddelio â'r holl brosiectau a gyflwynir drwy broses asesu ysgafnach.

### DANGOSYDD 3

Wedi rhagori amo'n sylweddol.

### DANGOSYDD 4

Rydym wedi cyrraedd y targed o 80% o osodwyd fel carreg filltir ar y ffordd i 100%, yn ogystal â lleihau'n sylweddol yr amser cyfartalog i ddelio â cheisiadau. O eleni ymlaen, rydym am gynnwys y contract mewn mwy o'n pecynnau cais, felly, bydd y dangosydd hwn yn cael ei ddileu ymhen amser.

### DANGOSYDD 5

Mae amseroedd talu wedi parhau'n debyg iawn i'r llynedd ac o fewn y targed.

### DANGOSYDD 7

Mae'r arolwg a gynhaliwyd eleni o asesiad yn darparu ffigwr o 68%, sydd yn welliant bychan ar ffigwr 2001–02. Dangosodd ein harolwg o gwsmeriaid y mae eu prosiectau'n cael eu monitro gyfradd fodlonrwydd o 81% yn gynnar yn 2002–03, ac mae hyn yn y broses o gael ei ailadrodd.

### DANGOSYDD 8

Rydym newydd gyrraedd y targed hwn mewn blwyddyn sydd wedi gweld ein sylfaen costau yn codi o ganlyniad i agor swyddfeydd newydd yn Lloegr.

### MONITRO

Fel yr adroddwyd y llynedd, mae gwaith ar fonitro achosion ar ôl dyfamu grantiau'n cael ei wneud ar lefel uchel. Roedd cyfartaledd o 2,800 prosiect gweithredol yn cael eu monitro, 1,300 ohonynt gan staff a 1,500 ohonynt gan ymgynghorwyr allanol.

Rydym yn parhau i adolygu'r modd mae cyrff a sefydliadau sydd eisoes wedi cael grantiau gennym yn bodloni rhwymedigaethau cytundebol sy'n ymwneud â'u dyfarniadau. Mae gwaith pellach wedi'i wneud ar y fframwaith ar gyfer gwerthuso'n prosiectau a'n cynlluniau targed. Bydd y gwaith hwn yn arwain at wella'r ffordd rydym yn casglu gwybodaeth a chanlyniadau ar effaith tymor hir ein dyfarniadau grant.

Yn ystod y flwyddyn, mae cyfres o ddogfennau monitro wedi cael eu datblygu i gyd-fynd â nodweddion penodol y cynlluniau unigol wedi'u targedu rydym yn eu rheoli. Rydym hefyd wedi gweithio'n agos gydag Asiantaethau a phartneriaid eraill ar effeithiolrwydd a symleiddio monitro cynlluniau sy'n cael eu rhedeg ar y cyd a monitro dyfarniadau grant ganddynt i bartion eraill.

Fel rhan o'n System newydd o Reoli Digwyddiadau Grant (GEMS) mae proses wedi ei chlustnodi i gofnodi a dadansoddi ansawdd y gwasanaethau monitro a ddarperir gan sefydliadau allanol. Bydd y broses hon yn adlewyrchu'r cyfleuster sy'n cael ei ddefnyddio i asesu ar hyn o bryd.

I gefnogi'r broses o fonitro prosiectau mawr, cymhleth, mae proses adolygu cyfoedion wedi ei diffinio. Bydd y broses hon yn helpu'r rheiny sy'n cael grantiau gennym i adolygu effeithiolrwydd eu gwaith datblygu cyn cyflwyno cam dau a'u cynllun busnes cyn cwblhau eu prosiect, er mwyn nodi unrhyw ddiffygion posibl a allai effeithio ar gynladwyedd tymor hir y prosiect wedi iddo gael ei gwblhau.

### ARFARNU

Mae CDL yn arfarnu ei weithgareddau ar dair lefel: arfarnu pob prosiect unigol sydd wedi'i gwblhau; arfarnu rhaglenni ac arfarnu effaith gyffredinol nawdd CDL. Caiff Arfarniad Safonol ei gynnal ar ffurf holiadur hunanasesu yn delio â phob prosiect sydd wedi'i gwblhau, beth bynnag fo'i faint a'i gwmpas.

Dangosa canlyniadau eleni bod 69.8% o brosiectau sydd wedi'u cwblhau yn cynnig buddiannau addysgol (er enghraifft, drwy gael mwy o ymweliadau ysgol, cyhoeddiadau addysgol neu waith gyda grwpiau diddordeb arbennig). Mae 95% wedi sicrhau mynediad corfforol a deallusol gwell ac mae 98.2% yn cynnig buddiannau i'r gymuned leol. Mae 99% wedi cyflawni yn erbyn o leiaf un o flaenoriaethau Cynllun Strategol newydd CDL.

Mae arfarniadau rhaglen yn cynnwys arfarnu'r Fenter Treftadaeth Treflun yn y tymor hir, dros gyfnod o ddeng mlynedd gan ddim ym Mhrifysgol Oxford Brookes. Cafwyd adroddiad cyfamserol o'r naw cynllun cam cyntaf, yn dangos rhai canlyniadau addawol, er bod rhan fwyaf y prosiectau yn dal i fod yn eu cyfnod cynnar. Bydd crynodeb o'r canlyniadau a'r fethodoleg yn cael ei gyhoeddi yn ystod 2003. Bydd yr arfarniad llawn cyntaf o bob un o'r 17 astudiaeth achos yn cael ei gynnal yn 2004–05 yn erbyn astudiaethau gwaelodlin a fydd yn cael eu sefydlu ar gychwyn yr arfarniad.

Cynhaliwyd arfarniad o'r Rhaglen helaeth Amgueddfeydd ac Archifau (MAP) a'r Rhaglen Parciau Trefol eleni. Adroddwyd y canlyniadau i'r Bwrdd a bydd yn cael ei gyhoeddi'n allanol yn

ystod 2003 drwy gyhoeddiadau, sylw yn y wasg a gweithdai arfer gorau.

Mae'r arfarniad o'r peilot ar gyfer y rhaglen Gwreiddiau Ifanc yn dangos bod y cynllun peilot wedi llwyddo i gyflawni nodau'r cynllun, gan gynnwys cael plant i gymryd rhan weithgar yn natblygu a rheoli prosiectau; cael effaith sylweddol ar gymunedau lleol; dyfeisgarwch a chreadigrwydd ac ansawdd dysgu am dreftadaeth. Ychwanegodd yr arfarniad at ddatblygu rhaglen genedlaethol Gwreiddiau Ifanc ac mae arfarniad o'r rhaglen genedlaethol wedi cael ei gomisiynu.

Mae ein rhaglenni a reolir yn allanol – Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli, Menter Treftadaeth Leol a Arian i Bawb – wedi elwa o arfarniad parhaol sy'n ychwanegu at y ffordd y caiff y rhaglenni hyn eu cyflwyno. Yn arbennig, rydym wedi cymryd camau i symleiddio gweithdrefnau a gwella canolbwyntio ar gwsmeriaid. Rydym yn gobeithio cyflwyno gwelliannau pellach yn ystod 2003.

## 1. DAN ERTHYGLAU 5 (1), 5 (2) A 5 (3) GORCHYMYN 2001 DEDDF CYSYLLTIADAU HILIOL 1976 (DYLETSWYDDAU STATUDOL), MAE GANY GRONFA DDYLETSWYDD I FONITRO, DRWY GYFEIRIO AT Y GRWPIAU HILIOL Y MAENT YN PERTHYN IDDYNT, AC I ADRODD YN FLYNYDDOL AR:

- a) nifer:
  - i) staff mewn swyddi; ac
  - ii) ymgeiswyr am swyddi, hyfforddiant a dyrchafiad, o bob grŵp o'r fath; a
- b) nifer y staff o bob grŵp:
  - i) sy'n cael hyfforddiant
  - ii) sy'n elwa neu'n dioddef o ganlyniad i'w weithdrefnau asesu perfformiad
  - iii) sy'n cymryd rhan mewn gweithdrefnau cwyno
  - iv) sy'n destun gweithdrefnau disgyblu; neu
  - v) sy'n rhoi'r gorau i weithio i'r Gronfa.

## 2. CANLYNIADAU MONITRO A GYNHALIWDYD YN YSTOD 2002–03.

### 2.1 STAFF MEWN SWYDDI AR 31 MAWRTH 2003.

#### TARDDIAD ETHNIG A RHYW POB GWEITHIWR AR 31 MAWRTH 2003

Tarddiad Ethnig	Pob gweithiwr		Merched		Dynion	
	Cyfanswm	% o'r cyfanswm	Cyfanswm	% o'r cyfanswm	Cyfanswm	% o'r cyfanswm
Affricanaidd	2	0.8%	1	0.4%	1	0.4%
Affricanaidd a Chroenwyn	1	0.4%	1	0.4%		
Unrhyw Tsieineaidd	2	0.8%			2	0.8%
Unrhyw un arall	8	3.3%	8	3.3%		
Bangladeshi	2	0.8%	2	0.8%		
Caribiaidd	5	2.1%	5	2.1%		
Indiaidd	3	1.2%	2	0.8%	1	0.4%
Asiaidd arall	1	0.4%			1	0.4%
Ddim yn gwybod	1	0.4%	1	0.4%	0	
Croenwyn	218	89.7%	146	60.1%	72	29.6%
<b>Cyfanswm</b>	<b>243</b>		<b>166</b>	<b>68.3%</b>	<b>77</b>	<b>31.7%</b>
<b>Cyfanswm (lleiafrif ethnig)</b>	<b>24</b>	<b>9.9%</b>	<b>19</b>	<b>7.8%</b>	<b>5</b>	<b>2.1%</b>

### 2.2 CEISIADAU AM WAITH YN 2002–03

#### TARDDIAD ETHNIG YMGEISWYR AM SWYDDI

Ceisiadau a ddychwelwyd yn unig, am 18 swydd a hysbysebwyd yn allanol yn ystod 2002–03

Tarddiad Ethnig	Ddim yn gwybod	Ddim yn groenwyn	Croenwyn
Gradd C	103	2	7
Gradd D	237	24	47
Gradd E	77	6	33
Gradd F	26	43	3
<b>Cyfanswm</b>	<b>443</b>	<b>75</b>	<b>90</b>

Sylwer: roedd y data a gasglwyd am swyddi gwag eraill yn ystod 2002–03 yn anghyflawn. Mae camau wedi'u cymryd i gynnwys recriwtio i gyd yn 2003–04, ac i wella darpariaeth gwybodaeth ymgeiswyr pan fyddant yn gwneud cais.

### 2.3 CEISIADAU AM HYFFORDDIANT, A NIFER Y STAFF A GAFODD HYFFORDDIANT

Yn ystod 2002–03, gwnaed 48 cais llwyddiannus am hyfforddiant allanol gan weithwyr croenwyn, ac 11 cais llwyddiannus gan weithwyr mewn grwpiau hiliol eraill. Cofnododd cronfa ddata'r Gronfa ar hyfforddiant a datblygiad mewnol bod 956 o ddigwyddiadau hyfforddi yn ystod 2002–03 ar gyfer gweithwyr croenwyn, a 105 o ddigwyddiadau hyfforddi ar gyfer gweithwyr o'r grwpiau hiliol eraill.

### 2.4 CEISIADAU AM DDYRCHAFIAD MEWNOL

Yn ystod 2002–03, cafodd 12 gweithiwr croenwyn ac un gweithiwr ethnig eu dyrchafu'n fewnol.

**2.5 CANLYNIAD GWEITHDREFNAU ASESU PERFFORMIAD (AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU AR 31 MAWRTH 2003)  
TARDDIAD ETHNIG GWEITHWYR, YN ÔL Y GYFRADD WERTHUSO AR GYFER 2002-03.**

Tarddiad Ethnig	Rhagorol	Da	Derbyniol	Anfoddhaol
Affricanaidd			2	
Affricanaidd a Chroenwyn		1		
Unrhyw Tsieineaidd	2			
Unrhyw arall	2	4	1	1
Bangladeshi		1		
Caribiaidd		4	1	
Indiaidd		1	2	
Asiaidd arall			1	
Ddim yn gwybod		3		
Croenwyn	20	158	22	2
<b>Cyfansymiau</b>	<b>25</b>	<b>175</b>	<b>25</b>	<b>3</b>

Sylwer: yn seiliedig ar ddata a oedd ar gael 31 Mai 2003.

**2.6 NIFER GWEITHWYR A OEDD YN RHAN O  
WEITHDREFNAU CWYNO YN YSTOD 2002-03**

Dim

**2.7 NIFER GWEITHWYR A OEDD YN DESTUN  
GWEITHDREFNAU DISGYBLU YN YSTOD 2002-03**

Gweithwyr croenwyn: 2

Gweithwyr o bob grŵp ethnig arall: 0

**2.8 NIFER GWEITHWYR A ADAWODD Y GRONFA YN  
YSTOD 2002-03**

Gweithwyr croenwyn: 31

Gweithwyr o bob grŵp ethnig arall: 2

**3. DYLETSWYDDAU PENODOL**

Mae'r dyletswyddau penodol y mae'r Gorchymyn yn eu gosod ar gyflogaeth gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys y Gronfa, wedi'u cynllunio i ddarparu fframwaith ar gyfer mesur cynnydd o ran cyfle cyfartal mewn cyflogaeth yn y sector cyhoeddus. Maent hefyd wedi'u hanelu at ddarparu gwybodaeth fonitro i lywio mentrau a allai arwain at weithlu sy'n cynrychioli'n well y cymunedau y maent yn seiliedig ynddynt ac y maent yn eu gwasanaethu.

Eleni, mae'r Gronfa wedi mabwysiadu camau cadarnhaol yn ei hysbysebion recriwtio i annog pobl o leiafrifoedd ethnig i geisio am swyddi, gan gydnabod nad yw ei weithlu yn cynnig cynrychiolaeth eang o amrywiaeth leol neu genedlaethol.

Mae'r Grŵp Llywio Cydraddoldeb wedi sefydlu rhaglen hyfforddi ar gydraddoldeb mewn gwaith ac yn swyddogaethau ehangach y Gronfa, a fydd yn cael ei chyflwyno'n ddyfal i'r holl staff eleni ac yn rheolaidd yn y dyfodol.

# Ymddiriedolwyr, Pwyllgorau a Chynghorwyr

## **BWRDD YR**

### **YMDDIRIEDOLWYR**

Liz Forgan Cadeirydd  
Madhu Anjali

o 22 Mehefin 2002

Yr Athro Chris Baines  
Robert Boas

tan 16 Ebrill 2002

Iarll Dalkeith  
Nicholas Dodd  
Catherine Graham-  
Harrison

o 20 Awst 2002

Syr Angus Grossart  
Derek Langslow  
Patricia Lankester

tan 29 Ionawr 2003

Susan Palmer  
Mike Phillips  
Yr Athro Tom Pritchard  
Giles Waterfield  
Primrose Wilson  
James Wright

### **GRŴP RHEOLI**

Anthea Case

Cyfarwyddwraig  
tan 31 Mawrth 2003

Carole Souter  
Cyfarwyddwraig  
o 1 Ebrill 2003

Clara Arokiasamy  
Stephen Boyce  
Judith Cligman  
Stephen Johnson  
Louise Lane  
Patricia Langley  
Helen Palmer  
Steve Willis

### **PWYLLGOR CWYNION**

#### **AC ADOLYGU**

Brian McGeough  
Cadeirydd  
Rhodri Price Lewis QC  
Mike Taylor

## **PANELI ARBENIGOL**

### **PANEL TIR AC**

#### **ADEILADAU**

#### **HANESYDDOL**

Jane Sharman Cadeirydd  
Alan Baxter  
Peter Burman

tan 2 Rhagfyr 2002

Joyce Bridges  
o 1 Ionawr 2003  
Michael Hayes  
tan 15 Awst 2002

David Lambert  
tan 2 Rhagfyr 2002

Rodney Melville  
Alison Millward  
Michael Morrison  
Anna Ritchie  
Matthew Saunders  
David Streeter  
Hilary Taylor  
Caroline Wilson  
o 1 Ionawr 2003  
Ken Worpole  
o 19 Rhagfyr 2002

### **PANEL ARCHIFAU,**

#### **LLYFRGELLOEDD AC**

#### **AMGUEDDFEYDD**

Patrick Greene  
Cadeirydd  
tan 1 Hydref 2002  
Charles Saumarez Smith  
Cadeirydd  
fo 1 Hydref i 1 Rhagfyr 2002  
Helen Forde Cadeirydd  
o 1 Rhagfyr 2002

Sandra Bicknell  
Alan Borg  
o 1 Awst 2002

Nell Hoare  
Karen Knight  
Rita McLean  
Lis Phelan  
Norman Reid  
Jessica Rutherford  
Andrew Scott  
tan 1 Rhagfyr 2002  
J Michael Smethurst  
tan 2 Rhagfyr 2002  
David Vaisey

## **PWYLLGORAU**

### **RHANBARTHOL**

#### **LLOEGR**

#### **DWYRAIN LLOEGR**

Amanda Arrowsmith  
Cadeirydd  
Derek Langslow  
Ymddiriedolwr  
John Blatchly  
Fiona Chesterton  
o Mehefin 2002  
David Potter  
Richard Powell  
Marion Williams

#### **DWYRAIN**

#### **CANOLBARTH LLOEGR**

Tony Hams Cadeirydd  
Primrose Wilson  
Ymddiriedolwr  
Sue Clayton  
Gareth Fitzpatrick  
Derek Latham  
Angela Watson  
Catherine Wilson  
o 1 Awst 2002

#### **LLUNDAIN**

Mary Austin Cadeirydd  
Mike Phillips  
Ymddiriedolwr  
Val Bott  
Marc Jordan  
Sue Millar  
Catherine Ross  
Terry Stacy

#### **GOGLEDD DDWYRAIN**

#### **LLOEGR**

Richard Bailey Cadeirydd  
Susan Palmer  
Ymddiriedolwr  
Phillip Hughes  
Yr Athro Kevin Kaley  
Grace McCombie  
Adrian Osler  
Chris Spray

## **GOGLEDD ORLLEWIN**

### **LLOEGR**

Andrew White  
Cadeirydd  
Yr Athro Tom Pritchard  
Ymddiriedolwr  
Bruce Bennison  
Mark Blundell  
Kate Dickson  
Garry Morris  
Anne Selby

### **DE DDWYRAIN**

#### **LLOEGR**

Sarah Ward Cadeirydd  
Giles Waterfield  
Ymddiriedolwr  
Graham Collings  
Deborah Dance  
Martyn Heighton  
tan Mehefin 2002  
John Leigh-Pemberton  
Dina Thorpe  
o Mehefin 2002  
Jane Weeks

### **DE ORLLEWIN LLOEGR**

Caroline Dudley  
Cadeirydd  
Madhu Anjali  
Ymddiriedolwr  
o 1 Chwefror 2003  
Patricia Lankester  
Ymddiriedolwr  
tan 29 Ionawr 2003  
Roger Martin  
Caroline Sandwich  
Adrian Tinniswood  
David Viner  
Graham Wills

### **GORLLEWIN**

#### **CANOLBARTH LLOEGR**

Jeff Carpenter  
Cadeirydd  
Nicholas Dodd  
Ymddiriedolwr  
Peter Courtis  
Katie Foster  
Michael Freeman  
Simon Penn  
Elizabeth Perkins

## **SWYDD EFROG**

### **A HUMBER**

Ian Carstairs Cadeirydd  
James Wright  
Ymddiriedolwr  
Patrick Ferguson  
David Fletcher  
Sophie Forgan  
Terry Hodgkinson  
VV Ramaswamy

### **PWYLLGOR GOGLEDD**

#### **IWERDDON**

Primrose Wilson  
Cadeirydd ac  
Ymddiriedolwr  
Denise Ferran  
Alan Gailey  
Margaret Gallagher  
Annesley Malley  
Ian McQuiston  
Ian Murray

### **PWYLLGOR YR ALBAN**

Syr Angus Grossart  
Cadeirydd ac  
Ymddiriedolwr  
Iarll Dalkeith  
Ymddiriedolwr  
Marc Ellington  
John Gerrard  
Margaret Maclean  
Graham McNicol  
W Graham U'ren  
Jennifer Wilson

### **PWYLLGOR CYMRU**

Yr Athro Tom Pritchard  
Cadeirydd ac  
Ymddiriedolwr  
Christopher Delaney  
David Freeman  
Elinor Gwynn  
Julia Horton-McNichol  
Richard Keen

Lluniau gan Douglas Banks; Tony Bartholomew; Andrew Butler/Llyfrgell  
Ffotograffig yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol; Mike Caldwell; Simon  
Clark; Richard Clive; Esler Crawford; Jamie O Davies; Peter Everard-  
Smith; John Glynn; Peter Gridshell; Mike Harding; Steve Hotson;  
Ray Main/Mainstream Images; Jeffrey F Morgan; Brian Morrison; PA  
Photo's Ltd.; Pacemaker; Glyn Satterley; View Pictures; David Ward;  
Zak Waters; 'World's oldest dress' drwy garedigrwydd Petrie Museum  
of Egyptian Archaeology, UCL; Simon Zisman.

Dyluniwyd a chynhyrchwyd gan the right stuff.  
Ymgynghorydd golygyddol, Michael Bird.

## Cronfa Dreftadaeth y Loteri



### **Swyddfa**

#### **Gorfforaethol**

7 Holbein Place  
London SW1W 8NR  
Ffôn: 020 7591 6000  
Ffacs: 020 7591 6001

### **Swyddfa Gogledd**

#### **Iwerddon**

51–53 Adelaide Street  
Belfast BT2 8FE  
Ffôn: 028 9031 0120  
Ffacs: 028 9031 0121

### **Swyddfa'r Alban**

28 Thistle Street

Edinburgh  
EH2 1EN  
Ffôn: 0131 225 9450  
Ffacs: 0131 225 9454

### **Swyddfa Cymru**

Tŷ Hodge

Plas y Neuadd  
Caerdydd CF10 1DY  
Ffôn: 029 2034 3413  
Ffacs: 029 2034 3427